

Kwartaalblad van de Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling Twente, 28^e jaargang 2012 nr. 1

Inhoud

Even bijpraten	blz. 2
Uitnodiging Afdelingsvergadering 2012 / 1	blz. 4
Jaarverslag 2011 NGV afdeling Twente	blz. 5
Scannen bidprentjes	blz. 9
Bekijken index bidprentjes	blz. 10
Een onbestaanbare man	blz. 11
Aan zijne majesteit den Koning van Holland	blz. 13
Een bijzondere maar wel begrijpelijk analyse	blz. 14
Rosina	blz. 15
Van Schafraad tot Schaffenrood	blz. 17
Opmerkelijk	blz. 25
Verleden, heden en toekomst	blz. 28
Boekennieuws	blz. 30
Een ambtenaar gijzelen?	blz. 32
Handig om te weten	blz. 38
Uit het Stedsmuseum Almelo	blz. 39
Agenda Lezingen	blz. 40
Militairen onder Napoleon	blz. 40
Gezocht	blz. 43

TG nummer 2 – 2012

De volgende TG verschijnt eind juni. Mocht u kopij willen aanleveren, dan is de sluitingstermijn hiervoor 5 mei.

Artikelen het liefst als platte tekst aanleveren, dus zonder opmaak. Foto's en dergelijke s.v.p. separaat meesturen als jpg bestand.

U kunt uw bijdrage mailen naar twentegenea@gmail.com .

Even bijpraten

Door: Jan Oude Munnink, voorzitter

Soms vraag ik me af hoeveel keer ik dit rubriekje geschreven heb. Maar eigenlijk is dat niet zo belangrijk: je bent voorzitter of je bent het niet en dan moet je niet klagen om elke keer voor Twente Genealogisch een bijdrage te willen schrijven. Maar zoals u verderop kunt lezen, ook voor voorzitters is er een tijd van komen en een tijd van gaan. Verjonging zou voor jullie bestuur best een pré kunnen zijn. Met verjonging doel ik niet alleen op leeftijd, maar nog veel meer op jonge frisse ideeën. Dat laatste is gelukkig niet leeftijdsgebonden.

U hebt vast al opgemerkt dat TG in een nieuwe jas is gestoken. Mevrouw G.Beltman-de Groot is van de watermolens overgestapt op windmolens én is over de grenzen van de oorspronkelijke afdeling Twente gestapt. We bedanken haar voor haar inspanning en denken dat we met deze nieuwe omslag best weer een aantal jaren vooruit kunnen.

Als u wel eens op de website kijkt, dan heeft u misschien ook opgemerkt dat de persoonsnamenindex van TG 2011 door Alie Wennink al snel afgerond is. Daarvoor onze dank. Bij het kijken op de website zult u ook misschien wel gezien hebben dat Ben Nijkamp, onze webmaster, veelvuldig verslag doet van de lezingen. Trouwens over die lezingen valt best ook nog wat te zeggen. Dankzij De Twentsche Courant- Tubantia, die al een aantal jaren in de Stad en Land van de woensdageditie onze bijeenkomsten in de Stefanshof aankondigt, kunnen we bogen op een goede opkomst.

Maar hoe moet het nu verder met de bronnen die allerlei genealogische gegevens bevatten?

Naar de mening van het bestuur zal verdere digitalisering noodzakelijk zijn. Daarbij hanteert het bestuur wel het uitgangspunt dat leden van de NGV een pré hebben boven niet-leden. Ten aanzien van de bronnen uit Albergen heeft u al kunnen zien dat dit het geval is. Ook als het gaat om bidprentjes en het inscannen daarvan zal een identieke handelwijze voor leden van de NGV aan de orde zijn. Bij de NGV gaat het om leden c.q. vrijwilligers die onbetaalde werkzaamheden verzetten voor hun vereniging of de afdeling

en daar gaat het niet of nauwelijks om het begrip winst of kostendekking: het gaat om leden voor leden.

Momenteel doen geruchten de ronde dat in de toekomst Genlias en Genver alleen nog tegen betaling beschikbaar zouden zijn. Hopelijk komt het niet zover. Zeker t.a.v. Genlias geldt dat de gegevensverwerking bijna uitsluitend door vrijwilligers verricht is. Maar er zijn anderen die beweren dat juist als er sprake is van het betalen voor het verkrijgen van gegevens het archiefbezoek weer zal toenemen. Of dat voor een onderzoeker een voordeel is, mag je je afvragen. De toekomst zal uitwijzen hoe ontwikkelingen vorm krijgen.

Marieken Scholten is bezig geweest om de gegevens die in de Genealogische Databank Twente zitten toegankelijk te maken. Helaas bleek dat nauwelijks mogelijk te zijn. Het bestuur heeft daarom besloten daar nu geen prioriteit meer aan te geven.

Dankzij Joke Küpers-Oude Kempers kwam de afdeling in het bezit van veel Lossers bronmateriaal. We danken haar daar hartelijk voor. Ook die bronnen zullen digitaal ontsloten worden.

Jack Weener, GIT-medewerker vanaf het eerste uur, heeft besloten te stoppen met zijn werkzaamheden. Het bestuur bedankt hem voor zijn jarenlange inzet.

COPY- & PRINTSERVICE
R-DESIGN

ZW PRINTS
FULL COLOR PRINTS
INBINDEN
GROOTFORMAAT FULL COLOR PRINTS TOT A0
BOUWTEKENINGEN ZW/W TOT A0
SPANDOEKEN
SNIJLETTERS
TEXTIELBEDRUKKING
DRUKWERK
GEBOORTEKAARTEN
VERENIGINGSBOEKJES
SCRIPTIES
JAARVERSLAGEN
STEMPELSERVICE
FAXSERVICE
SELFSERVICE

printen
digitaal
copieren

Schuttersveld 44 - 7514 AL Enschede
(op woonboulevard Enschede)
Tel. 053-4308622 / Fax 053-4308624
e-mail: info@rdsign.nl
www.RDsign.nl

Uitnodiging Afdelingsledenvergadering 2012/1

Hierbij nodigen wij u uit voor de jaarlijkse afdelingsledenvergadering. Deze zal gehouden worden op **zaterdag 14 april 2012 om 13.00 uur in de Stefans-Hof, Grotestraat 207 te Borne.**

Voorstellen ter behandeling in deze vergadering kunnen tot uiterlijk 7 april 2012 ingediend worden bij de secretaris van de afdeling.

Aansluitend aan de afdelingsledenvergadering is er om 14.00 uur een lezing.

Agenda Afdelingsledenvergadering

1. Opening en vaststelling agenda
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Verslag van de Afdelingsledenvergadering van 10 december 2011 (ligt ter inzage)
4. Jaarverslag 2011 (voor concept, zie elders in TG-1)
5. Financieel verslag 2011 (ligt ter inzage)
6. Verslag van de kascontrolecommissie 2011
7. Benoeming kascontrolecommissie
Het bestuur stelt Henk Huiskes en Ben Leushuis voor als lid.
8. Budget 2012 (ligt ter inzage)
9. Bestuursverkiezing
Volgens rooster zijn aftredend Jan Oude Munnink en Johan Leushuis. Johan is vanwege gezondheidsprobleem niet herkiesbaar. Jan wil nog wel een tijdje doorgaan als voorzitter, maar niet de hele termijn van drie jaar.

(Tegen)kandidaten kunnen schriftelijk bij de secretaris worden aangemeld tot één week voor de vergadering en de kandidatuur moet door 5 leden van de afdeling Twente worden ondertekend.
10. Verkiezing afgevaardigde en plv. afgevaardigde
Het bestuur stelt voor Jan Oude Munnink als

- afgevaardigde a.i. en Ton Boswerger als plaatsvervangend afgevaardigde te benoemen.
11. Toelichting op belangrijke punten door afgevaardigden naar de AV op 21 april a.s.
 12. Activiteitenplan 2012-2013 (ligt ter inzage)
 13. Rondvraag
 14. Sluiting.

Marieken Scholten-Sijses, secretaris

JAARVERSLAG 2011 NGV afdeling Twente

1. Ledenbestand NGV Twente

datum	Leden	Bijkomen de leden	Abonnees TG	Gastenwebsite
01-01-2011	465	41	42	Ca 285
01-12-2011	467	39	40	377

In de loop van het jaar 2011 mochten we 17 nieuwe leden begroeten. Overleden zijn vijf leden, wijziging afdeling vier leden, zelf beëindigd vijf leden en werden zeven leden door het hoofdbestuur geroeyeerd. Over het hele jaar genomen was het ledenaantal vrij stabiel: ± 10 .

2. Samenstelling bestuur

In de voorjaarsvergadering van 9 april is Jan Aaldenberg als lid benoemd. Hij is speciaal belast met de organisatie van de Twentse Voorouderdag (TVD).

Door deze wijzigingen bestaat het afdelingsbestuur nu uit vijf personen.

Jan Oude Munnink, voorzitter, aanspreekpunt van het bestuur t.a.v. de website en Twente Genealogisch. Afgevaardigde van de afdeling.

Marieken Scholten-Sijes: secretaris.

Ben Schothuis, penningmeester en coördinator cursussen.

Johan Leushuis, lid en teamleider GIT.

Jan Aaldenberg, lid en coördinator TVD

De Algemene Ledenvergadering van de NGV in Utrecht op 16 april en 26 november 2010 werden afwisselend bijgewoond door Jan Oude Munnink en Ton Boswerger.

3. Bestuurszaken

Het bestuur heeft in 2011 zes keer vergaderd. Diverse onderwerpen zijn besproken o.a.: bestuurssamenstelling, financiën afdeling, 30-jarig bestaan afdeling in 2014, toekomstvisie GIT, website, databank, scannen bidprentjes, indexeren convocatiekaarten, afdelingsbijeenkomsten, ALV, boekenlijst GIT en leestafel, schenkingen, overleg SGWT, inhoud folders, deelname aan evenementen elders, TVD 2011 en Twente Genealogisch.

Tussendoor werden zaken vaak via e-mail geregeld, wat de snelheid van besluitvorming bevorderde.

4. Afdelingsledenvergaderingen

Op 9 april 2010 is de voorjaarsvergadering gehouden. Vaste punten waren: bestuursverkiezing, jaarverslag, financiën, verslag en benoeming leden kascontrolecommissie, benoeming afgevaardigde en plaatsvervangend afgevaardigde, het activiteitenplan 2011-2012 en stand van zaken rond het GIT

Jan Oude Munnink werd gekozen als afgevaardigde naar de Algemene Vergadering, Ton Boswerger weer als plaatsvervangend afgevaardigde. Er werd een toelichting op de belangrijkste punten van de AV van 16 april 2011 gegeven.

De najaarsvergadering is gehouden op 10 december 2011. Daarin zijn besproken: bestuurszaken, de begroting voor 2012 en verslag van de belangrijkste punten van de Algemene Vergadering van 26 november 2011.

5. Bijeenkomsten 2011

Datum	Spreeker	Onderwerp Lezing	Aantal bezoekers
10 dec.	Afdelingsvergadering. Na afloop: T. Peters	Overijssel Collectie van de OBD	37
13 nov.		9 ^e TVD 2011	450
8 okt.	M. Tiehatten	Kleine Industriën in Borne	25
17 sept.	J. Olde Kalter	De Marke Berghuizen	40
7 mei	A. Roding	Vermist en toch gevonden?	70
9 apr.	Afdelingsvergadering. Na afloop C. Sieverink en Marieken Scholten	Twentse Welle; KIC verzameling	20
12 mrt.	Mr. O.J.A.M. Dierckxens	Notariële akten en wat kan ik er vinden	70
12 febr.	M. Koers	Auswanderung aus dem Emsland und der Grafschaft Bentheim	70
8 jan.	H. ten Thije en J. Grootenboer	Spanjaard Borne	60

Dit jaar vonden bijna alle bijeenkomsten in de Stefans-Hof te Borne plaats. Helaas moesten we tweemaal uitwijken naar een andere locatie wat direct aan het aantal bezoekers te merken was.

Tijdens de lezingen zijn Hans Souverijn en Frederik de Jong met computer en internetverbinding aanwezig om op alle genealogische vragen antwoord te geven. Maria Vörding verzorgt een tafel met boeken van de OBD die aansluiten op het onderwerp van de lezing. Anton Hilgerink heeft transcripties van de Twentse DTB-boeken bij zich. Hij is tevens genealogisch correspondent.

6. Informatiecentrum GIT

De bemensing van het GIT is dit jaar weer uitgebreid naar twee per morgen.

Helaas heeft de verhuizing naar het Stadsarchief Enschede niet gezorgd voor meer aanloop voor het GIT. Het aantal bezoekers is minimaal; nog niet één per keer.

De begeleiders verzorgen, als ze niets te doen hebben, o.a. het intypen van de genealogische gegevens van het Boerderij onderzoek Enschede.

Het scannen van bidprentjes is tijdelijk gestopt, omdat afgewacht wordt hoe e.e.a. op landelijk niveau aangepakt gaat worden.

7. Contactblad Twente Genealogisch (TG)

Ook dit jaar zijn er vier edities van TG uitgekomen met in totaal ruim 180 pagina's.

TG-3 is geheel gewijd geweest aan de invoering van de Burgerlijke Stand. Het aanbod van kopij was zo groot, dat hiermee is voortgegaan in TG-4

Helaas is van de diensten van Helmoed Boom als eindredacteur slechts kort gebruikt gemaakt. Onenigheid van karakters hebben er toe geleid dat zijn werkzaamheden na TG-2 door het bestuur zijn beëindigd. Verder werkten aan TG mee Georges Schafraad, Otto Huizinga en Hennie Kok. Titia Tjeerdsma verzorgt de verzending. Gerda Schepers is met ingang van 1 december 2011 eindredacteur van TG.

8. Website afdeling

Ben Leushuis heeft in het voorjaar afscheid genomen als webmaster. Ben Nijkamp uit Oldenzaal heeft zijn werkzaamheden overgenomen. Hij heeft er o.a. voor gezorgd dat er een alleen voor NGV-leden toegankelijk deel is gekomen, waar we allerlei publicaties kunnen plaatsen, zoals de index bidprentjes, uitgaven TG, etc.

9. Contacten derden / promotie

De NGV Twente is in 2011 aanwezig geweest op de volgende bijeenkomsten van andere verenigingen:

- 26 maart Westfälische Genealogen Tag in Altenberge Dld.
- 3 september Tag der Familienforschung in Lingen
- 29 oktober Genealogische dag in Hardenberg

Daarnaast hadden we nog een veelvoud aan aanvragen waaraan we niet konden voldoen wegens gebrek aan menskracht.

10. Cursussen

Vanwege de organisatie van de TVD zijn we niet toegekomen aan het organiseren van een cursus voor beginners of oud-schrift. Volgend jaar zullen we dit weer oppakken. Een cursusleider heeft zich al beschikbaar gesteld.

11. Twentse Voorouderdag 2011

Deze dag konden we een continue stroom van circa 450 bezoekers verwelkomen. De meeste standhouders waren zeer tevreden. Alle standhouders konden op de benedenverdieping geplaatst worden, wat zeer goed bevallen is.

12. St. Genealogische Werkgroep Twente (SGWT)

Het bestuur van de SGWT heeft besloten geen nieuwe genealogische uitgaven meer uit te geven.

Zij heeft daarom aan de afdeling gevraagd om het bestuur van deze stichting over te nemen. Dit is met ingang van 1 december 2011 gerealiseerd.

Marieken Scholten-Sijses, Secretaris

Scannen bidprentjes

Marieken Scholten-Sijses

Op landelijk niveau is de NGV begonnen met het scannen en daarmee digitaal doorzoeken van documenten mogelijk te maken. Afdelingen kunnen hierbij aansluiten. Onze afdeling beschikt momenteel over circa 26.500 bidprentjes, waarvan de index door o.a. Hennie Scholten is ingeklopt. Deze index is via onze website (twente.ngv.nl) voor leden in te zien.

De bidprentjes zelf zijn opgeborgen in de kelder van het Stadsarchief Enschede. Om deze digitaal beschikbaar te stellen vragen we aan onze leden met een scanner of ze bereid zijn ook een deel hiervan voor hun rekening te nemen. Aangezien de afdeling niet zelf over een scanner beschikt zou het scannen bij u thuis moeten plaats vinden. U krijgt dan een enveloppe met een beperkt aantal bidprentjes om te scannen.

Uiteraard zal er een beschrijving bijgegeven worden hoe dit gedaan moet worden. Mogelijk zal er een programma op uw computer geïnstalleerd gaan worden om de opslag van de bestanden te vergemakkelijken.

Nadat de bestanden naar de NGV website zijn ge-upload – nee niet door u - kunt u daarna op een heel simpele wijze plaatje en index aan elkaar koppelen.

Mocht u aan dit project willen meewerken, stuur dan een berichtje aan de secretaris van de afdeling, ook als u zich al eerder had opgegeven.

Bekijken index bidprentjes

Johan Leushuis, coördinator GIT

Op de website van de afdeling Twente van het NGV bevindt zich de index van onze collectie van nu (eind 2011) circa 26.500 bidprentjes, die alleen door de leden van de NGV kunnen worden ingezien.

De werkwijze is als volgt:

Als u een geregistreerd NGV-lid bent moet u eerst inloggen met uw lidnummer en wachtwoord via de menuoptie inloggen/uitloggen aan de linkerkzijde.

Als u niet geregistreerd bent, maar wel lid van de NGV kunt u zich daar registreren.

Bent u geen lid, dan krijgt u geen toegang.

Nu kunt u in de linker kolom, onder publicaties, klikken op “Bidprentjes” en daarna op “Index van de Bidprentjes”. In een nieuw venster ziet u het overzicht van de “Index van de Bidprentjes”.

Klik op de eerste letter van de achternaam die u zoekt.

Naast deze informatie kunt u de originele bidprentjes inzien bij het GIT en eventueel een kopie laten maken. Het GIT is geopend elke vrijdag van 9.30 t/m 13.30 uur en u kunt ons vinden in het Stadsarchief van de Gemeente Enschede Langestraat 24 (Gemeentehuis) te Enschede.

EEN ONBESTAANBARE MAN

Door: E.C.Geerdink v.d.Worp, Enschede

Hoe verzin je als dominee zo'n term. Ik ben bezig een index van het lidmatenboek van de Hervormde kerk vanaf 1791 te maken. De predikant Kaijzer uit Enschede geeft ook catechesatie in Gronau. Hij schrijft het volgende in het lidmatenboek:

9 juni 1800.

Bartus Schuurink, jongeman onder Gildehaus, onbestaanbaar, als lidmaat ingeschreven. Cathechisatie in Gronau.

Arend Rohe jongeman onder Gildehaus, onbestaanbaar, als lidmaat ingeschreven.

Als woonplaats staat er Eschmarkt. De beide mannen bezitten geen enkel papier waaruit blijkt dat ze gedoopt zijn en wie de ouders waren. Toch is Bartus in de Eschmarkt en trouwt met Enneken Schouwink in 1805. Bij de Eschmarkers moet hij bekend zijn. Geen boer geeft in die tijd toestemming aan een vreemde, zonder papieren, om met zijn dochter te trouwen. Dat is onbestaanbaar in die tijd en in die gemeenschap. Liever een onecht kind en een vaderschapsactie voor onderhoud dan je goeie erfenis weg te smijten aan een vreemde. Die vaderschapsactie werd bij de Drost of nog een hogere instantie uitgevochten.

Bartus Schuurink trouwt niet alleen met Enneken maar de vader helpt de jongelui met het kopen van een boerderij in het Lazonder dat daarna het Schuurink wordt genoemd.

Als je teruggaat in de tijd, blijkt er dat op dat erf in 1730 ook al een Werner Schuijrinck heeft gewoond. Kijk je bij de Schouwinks op het Elshof waar Enneken geboren is dan kom je ook weer de naam Schuurink tegen. Er is dus veel voor te zeggen dat de voorouders van Bartus uit de Eschmark komen. De Duitse landarbeiders vertrokken naar het westen om geld te verdienen in de haringvisserij, zij waren hannekemaaiers, wevers, steenbakkers etc. Dat waren eerst een paar, maar allengs werden dat zeer grote aantallen. Overal in Duitsland kwam een groot tekort aan werkkrachten. Dus probeerde men de werkkrachten met wetten en boetes in het land te houden. De eerste wet was in 1757, de tweede in 1779 en de laatste verordening in 1782. Het hielp niet. De Hollandgänger bleven gaan.

Door dit tekort aan Duitse arbeidskrachten werd het voor Twentenaren aantrekkelijk om 'over de poal te gaan'. Verschillende jonge boerenzonen zonder erf, gingen net over de grens in Duitsland werken. Lekker vertrouwde gebruiken en geen vreemde spraak. Goede betaling, want men zat dringend verlegen om werkkrachten.

De ouders of grootouders van Bartus Schuurink zijn vermoedelijk ook om deze redenen de grens over gegaan. En ook Jan Harberink die geboren is in 1738. Zijn vader was Berend Zweerink op het Olde Harbert. Zijn tweelingbroer erft het Olde Harbert en Jan Harberink vertrekt en trouwt. Zijn zoon Gerrit, geboren in 1783 in Duitsland, komt in 1803 terug en pacht het Olde Harberink, dat daarna de Beerends wordt genoemd omdat hij één van Berend Harberink is.

Als Bartus is overleden zeggen de noabers dat zijn ouders Hendrik Schuurink en Stijna Schouwink waren. Daar moeten we het mee doen. Er is niets te vinden en we kunnen geen verdere afstamming maken.

De Financiële Managers

**Persoonlijk maatwerk
volgens de financiële managers**

HYPOTHEEK & FINANCIERINGEN VERZEKERINGEN, BELASTING ADVIES

Reygerhoftehoek 68 Telefoon 053 4782053
7546 KC Enschede Mobiel 0653960460
info@definancielemanagers.nl
www.definancielemanagers.nl

Uit het STADSMUSEUM ALMELO.

Een brief van de Wierdense Rooms Katholieke Kerkmeesters aan de Hollandse Koning.

Ik koos deze brief uit de vele stukken die op ons Stadsmuseum zijn in te zien. Ondanks het voor ons nu een wat vreemd taalgebruik is, spreekt de inhoud voor zich.

Jan Harzevoort

Aan Zijne Majesteit den Koning van Holland

Sire!

De Kerkmannen der R.Catholieken van Wierden nemen met den diepsten eerbied de vrijheid voor te dragen, dat er te Wierden onder de Groote of Kerspelskerk onderscheiden goederen of landerijen behooren, afkomstig van overoude tijden van R.C. voorouderen.

Alwaarom wij vermeenen op dezelve een gegrond regt van aanspraak te hebben, te meer nog, daar ook tot onderhoud van die Kerk, zoo wel als van de Pastorij, de R.Catholijken hebben moeten bijdragen.

Reden waarom zij ingevolge Uwer Majesteits densie van den soden van Slagtmaand, de vrijheid nemen tot Uwe Majesteit te wenden en hem regt van aanspraak op de voorz. Kerspelkerk, Pastorijhuijs en daaronder hoorende goederen en opkomsten te dienen.

Dezelve goederen door deze op de beste en bestendigste wijze reclameerende.

Dit doen

Uwer Majesteits gehoorzaam en ootmoedigste onderdaanen.

De Kerkmeesteren der R.C.
insondere te Wierden.

Wierden,

Wintermaand

1809.

Een bijzondere, maar wel begrijpelijke analyse

Door: J.J.F. Lots

"Bij genealogisch onderzoek naar de kwartieren van mijn schoonzoon vond ik als zijn voorouders onder meer een echtpaar Marten Bellers, ook genaamd: Harberink/Bergerink en Jenneken Bellers. De enige plaats in de volkstelling-registers van 1748 waar hij met zijn vrouw werd aangetroffen, was in Driene/Drijne in den Morschhoek. Daar stond de volgende inschrijving".

Jan Bellers en vrou. Boven 10 jaar: Marten, Jenneke, Janna.
Onder 10 jaar: Aelken.

Die inschrijving heeft mij nogal wat hoofdbrekens gekost. De oplossing lag in het feit dat Jenneken, de oudste dochter van Jan Bellers, vóór 1748 was gehuwd met Marten Harberink/Bergerink, die zich naar zijn vrouw Bellers ging noemen. Aan het begin van het jaar 1748 werd bij hun een dochter Aelken geboren. Het blijkt hier te handelen om een zekere Jan Bellers, van wie bekend was dat hij was getrouwd met Fenneken Leferink, en bij wie Jenneken Bellers en Marten Haberink met hun dochter Aelken inwoonden. Jan Bellers en zijn vrouw Fenneken Leferink hadden daarnaast een tweede dochter Janna. Hiermee wordt voormelde inschrijving uit de volkstelling van Driene, naar mijn mening, naadloos verklaard. De stamreeks wordt dan:

11640 Jan Geertsens Beller(s), * Groot Driene, ged. Hengelo 16 aug. 1691, keurnoot Enschede 1737, overl. na 1748, tr. 1e 23979 Aaltjen N.N. * ca. 1690, overl. voor 1726. tr. 2e vóór 1727

11641 Fenneken Leferink,* ca. 1700, overl. na 1748.

Kinderen:

11635 Jenneken Beller (s), * Hengelo, ged. Hengelo 12 jan. 1727 x vóór 1748 Marten Harberink.

19009 Janna Beller(s), *Hengelo, ged. Hengelo 7 dec. 1728, overl. voor 8 juli 1731.

19823 Janna Beller(s) *Groot Driene, ged. Hengelo 8 juli 1731, in leven 1748, overl. na 1775. Zij is mogelijk identiek met 56633, die voor 1761 huwde met 19970 Herm ten Cate en uit welk huwelijk 5 kinderen bekend zijn.

Rosina

Door: J.J. F. Lots

"Ofschoon de nu te behandelen familie niet direct tot het voorgeslacht van mijn schoonzoon behoort, was de vernoeming met de naam Rosina bij deze familie te interessant om niet tot een verdere beschouwing te besluiten. Mijn schoonzoon stamt overigens af van een Maria Geuverink, zuster van Berend Güeverink, die getrouwd was met Janna ter Brugge/Borgh/ Bruggink."

Kort vóór 1749 huwde, naar ik moet aannemen te Enschede, Roelof Geuverink alias Gäeverink, die ca. 1714 was geboren met een Janna ter Brugge alias Borgh, die ca. 1722 was geboren en die weduwe was van Berend Güeverink. Uit dit huwelijk konden zes kinderen worden geregistreerd. Het is opvallend dat bij vier van deze zes kinderen een nakomeling met de naam Rosina of Rozina voorkomt. Ik heb mijn hoofd gebroken over de vraag waar die naam vandaan komt. Ook speelde de vraag of de voornaam Regina misschien kan worden vereenzelvigd met de voornaam Rosina en dat zou, naar mij is medegedeeld, inderdaad voorkomen.

De kinderen zijn:

1. Berendina Geuverink alias Güeverink, geb. Tweekelo, ged. Enschede 23-2-1749, die trouwt met Gerrit Veldhuis, geb. Tweekelo, ged. Enschede 23-2-1739, waaruit een dochter: Rozina Veldhuis, geb.1792.
2. Gerhardus Geuverink alias Kuipers, geb. Tweekelo, ged. Enschede 12-1-1752, die trouwt met Fenneken Beernink, geb. Eschmarke, ged. Enschede 27-2-1765, waaruit een dochter: Rozina Geuverink, geb. 1793.
3. Hermen Geuverink alias Güeverink, geb. Tweekelo, ged. Enschede 15-9-1754, die trouwt met Geesken Fije, geb. Eschmarke, ged. Enschede 4-8-1754; uit dit huwelijk zijn geen kinderen met de naam Rosina geboren.
4. Jan Geuverink alias Güeverink, geb. Tweekelo, ged. Enschede 22/21-12-1757 die trouwt met Jenneken(Janna) Leurink, geb. 1768, waaruit: Rosina Geuverink, geb. 1796.
5. Hendrine Geuverink, geb. Boekelo-Usselo, ged. Enschede 5-4-1761 die trouwt met Jan (Driener) Horst alias op 't Erve Wagelaar, geb. Eschmarke, ged. Enschede 10-12-1775,

waaruit: Rosina Wageler, geb. 1798 en Rozina Wagelaar, geb. 1799.

6. Janna Güeverink alias Geuvers, geb. Twekkelo, ged. Enschede 21-10-1764, die trouwt met Hendrik Selversch alias Hesselinkplaats, geb. Twekkelo, ged. Enschede 28-7-1754; uit dit huwelijk zijn geen kinderen met de naam Rosina geboren.

Uit het ORA Enschede 18 fol. 155/158 blijkt, dat Enneken Geuverink als erflaatster haar nalatenschap vermaakte voor 2/7 aan haar volle broer Hendrik en voor 1/7 aan elk van halfbroers en halfzusters t.w. a) Janna Geuverink, dochter van haar overleden halfbroer Harmen, b) Berendina, c) Gerrit, d) Rosina, Janna, Jan, kinderen van Jan Geuverink en Janne Leurink, e) Rosina, Harmen, kinderen van de overleden Hendrina Geuverink en Jan Wagelaar. De akte is gedateerd 11 apr. 1810.

Aanvankelijk verkeerde ik in de veronderstelling dat de naam Rosina ontleend zou zijn aan de moeder van Roelof Geuverink, daar ben ik later van afgestapt. Het lijkt mij eerder dat de naam afkomstig is van de familie ter Brugge alias Borgh. Het zou betekenen, dat de grootmoeder van moederszijde de naam Rosina heeft gedragen. Ik ken helaas geen bronnen, die dat kunnen bevestigen. Er zijn wel drie aanwijzingen.

a) De vernoeming van een kind van Barend Borg en Anna Gesina Sugtoen alias Sochtun. Dit kind is geboren in Oldenzaal en gedoopt op 9-9-1732 onder de naam Regina Margaretha Borg.

b) De vernoeming van een kind van Hendrik ter Borg en Janna Snuiverink alias Holtkamp. Dit kind is geboren in Eschmarke en gedoopt te Enschede op 4-4-1774 onder de naam Rosina van der Borg.

c). De vernoeming van een kind van Roelof ter Borgt en Aaltjen ten Tije. Dit kind is geboren te Eschmarke en gedoopt te Enschede op 24-1-1787 onder de naam Rosina ter Borg.

Een andere vraag, die ik wel kan beantwoorden, is de volgende. De eerste man van Janna ter Brugge was Berend Güeverink Hij was een zoon van Jan Güeverink en Enne N.N. Hij had twee kinderen: Enne en Hendrik en het ligt voor de hand dat Enne naar de grootmoeder van vaderszijde is vernoemd. Naar wie Hendrik is vernoemd, moet ik in het midden laten!

Van Schafraad tot Schaffenrood

Door: Georges Schafraad

Het zal niet de eerste keer zijn dat een (beginnend) genealoog er op gewezen wordt dat het heel goed mogelijk is dat zijn familienaam in meerdere schrijfwijzen voorkomt.

Zo weet ik uit eigen ervaring dat mijn familienaam in officiële akten en kerkregisters niet alleen geschreven wordt als Schafraad, maar ook als Schaffenrooden, Schafrad, Schafaerd, Schaffrat, Schaffenroth, Schaffenrood, Schaffenroot Schafferod, Schafferood, Schafferat, Schafferadt, Schaffraad, Schafferaad, Schafferaat, Schaffenraad, Schaftrat en Schaffenrathinn (met de toevoeging (h)inn) wordt alleen gebruikt bij vrouwelijke personen).

Zou ik mij bij mijn onderzoek alleen beperkt hebben tot de huidige schrijfwijze, dan zou de oogst niet half zo groot en niet half zo verrassend geweest zijn als nu. Een mooi voorbeeld daarvan is het volgende:

Bij het geavanceerd zoeken op Google gaf ik de naam Schaffenrood op. Het resultaat was dat ik terecht kwam bij Daniël Frederik Heck, geboren 1752 en overleden 16-04-1826 te Zwolle. Op 14-03-1806 wordt aan hem patent verleend als "musicqmeester". Daniël Heck is op 24-10-1779 te Harlingen gehuwd met Catharina Wilhelmina Schaffenrood, geboren 1752 en overleden 21-07-1834. Uit dit huwelijk werden acht kinderen geboren waaronder de tweeling Maria Margaretha en Elisabeth Barbara, geb. 29-04-1790 te Zwolle. De leukste ontdekking die ik hierbij doe is dat de beide meisjes in 1812 door de kunstenaar J. Anspach geportretteerd zijn en dat het Museum de Twentse Welle in Enschede over een pasteltekening van hen beschikt. Een afbeelding daarvan is zo waar van internet te downloaden. Zo kan ik toch een beeld krijgen van mijn verre achternichtjes.

portret boven: Elisabeth Barbara Heck, geb. 29-04-1790, overl. 12-11-1852
portret onder : Maria Margaretha Heck, geb. 29-04-1790, overl. 25-12-1841

Ik heb niet het idee dat het in die tijd algemeen gebruik was dat men zich liet portretteren maar ik heb nog niet kunnen achterhalen waarom het in dit geval wel gebeurd is. Wel heb ik nagetrokken wie dan de kunstenaar J. Anspach was en vond de navolgende ook weer interessante informatie:

Ook in het verleden diende men zich te kunnen identificeren. Zo verleenden bijvoorbeeld in de 17de en 18de eeuw de Staten paspoorten aan rondreizende burgers. In de collectie van het Historisch Centrum Overijssel bevindt zich een uniek paspoort van de portretschilder Johannes Anspach, in februari 1811 verleend door de stad Rotterdam. Wat deed hij in 1811 in Zwolle en wie portretteerde hij?

Het paspoort van Johannes Anspach

Zeer opmerkelijk is dat het paspoort voorzien is van een zelfportret van de schilder 'en profil' in pen in bruine inkt.

De letterlijke tekst van het paspoort luidt:

“De Maire der stad Rotterdam verklaard bij deze, op het getuigenis van bij denzelve bekende Ingezetenen dezer stad, dat indien Joh[anne]s Anspach (in het hiernevenstaande declaratoir vermeld) welke zich thans te Harderwijk bevind, binnen deze stad Rotterdam zich in persoon sisteerde tot opgave van zijn signalement en de ondertekening vandien, de Maire voorn[oemd] geen zwaarigheid zoude maken, om aan hem, op zijn verzoek, het noodige bewijs tot verkrijging van een Paspoort te doen uitgeven. In kennis der waarheid is het zegel dezer stad hierop gedrukt en deze door den Maire geteekent den 27 van Sprokkelmaand 1811 A: van der Heim”.

Op bijgevoegde brief met zegel, aan de achterzijde geadresseerd, staat te lezen:

“Mijn Heer / Den Heer Joh. Jacob Anspach / Woonende op de Booter-Sloot / Nr 448 te / Rotterdam franco Amsterdam”

[de volgende drie regels in het handschrift Johannes Anspach, doorgestreept]

“dass ich bin dein dich liebenter bruder / Joh anspach / alles in aller Eyle”

“Wij ondergen[oemden] Christiaan Bernard Duffeke en Johannes Jurrien van Fliegener wonende te Rotterdam verklaren dat wij zeer wel kennen de heer Joh[anne]s Anspach portraitschilder van beroep, en ook deszelfs schrift en naamteekening; en dat wij uit herinnering van hetzelfde in vergelijking met het bovenstaande en t ommestaande adres ons ter goeden trouwe overtuigd houden dat de naamteekening hierboven in de tweede regel staande, door niemand anders dan door hem zelve is geschreven. / In getuigenis der waardheid is deze bij ons onderteekent te Rotterdam den 26 van sprokkelma[and] 1811 / C.B. Duffeke / J.J. van Fliegener”

Tot slot staat er in het handschrift van Joh. Jacob Anspach:

“De alom bekende Portraiteur Joh. Anspach heeft zich zelfs dus beschreven:

“Ik ben klein van stature et wat gezet, rond van wezen, blaauw van Oogen, / de Neus wat gebogen, ben bruin van haren en omtrent 60 Jaaren oud.”

Johannes Anspach

Wie was deze destijds alom bekende portrettist en wie liet zich in Zwolle en omgeving door hem portretteren? Johannes Anspach, zoon van Johan Willem Anspach en Philippina Christina Schweikartin, werd geboren te Nieder Ingelheim (Duitsland) in 1751 en overleed ter Rotterdam op 25 januari 1823. Hoewel hij Duitser van geboorte is, wordt hij gerekend tot de Nederlandse schilderschool. Vanaf 1791 was hij werkzaam in Nederland. In december 1792 kwam hij naar Rotterdam, waar hij zich op 8 januari 1793 liet opnemen in het schildergilde. Hij was ongehuwd en woonde bij zijn broer Philip Adam Anspach. Een andere broer was Joh. Jacob Anspach. Deze woonde op de Botersloot 448 te Rotterdam en hij vertaalde Johannes' beschrijving van zichzelf, behorend bij het hierboven geciteerde paspoort in het Nederlands.

Johannes Anspach vervaardigde, ook op reizen door het land, zeer veel portretten in crayon en pastel. In zijn tijd was hij een zeer gezien portretschilder. In het omvangrijke portret iconographisch apparaat van het Iconographisch Bureau te Den Haag zijn meer dan 400 portretten van Anspach gedocumenteerd. Op een paar na zijn het alle borststukken 'en

profiel', in een ovaal met afmetingen van circa 10 x 14 cm. De houten (of hout met koper belegde) lijstjes waarin de pastels gestoken zijn, hebben veelal een dubbele rand met een parelrand aan de binnenste zijde, de vorm van de buitenste rand varieert.

Door middel van advertenties in de plaatselijke kranten maakte Anspach bekend dat hij tijdelijk in een stad aanwezig was en dat men zich bij hem kon laten portretteren. Uit de advertenties blijkt dat hij kriskras door het land reisde. Anspach tekende niet alleen portretten, maar verwerkte ook mensenhaar en onder meer 'hairpaerlen of coralen, tot hals- en oorcieraadjes'. In de advertenties noemt hij zich steeds 'pourtraiteur'. Christiaan Kramm, schrijver van een lexicon van Nederlandse en Vlaamse kunstenaars, heeft Johannes Anspach in 1811 aan het werk gezien. Hij schrijft over hem:

“In veele aanzienlijke huizen vindt men soms een aantal van zijn werken, welke men dan ook voor zijne beste mag houden, als hem ruimer beloond geweest zijnde, dan door de burgerklasse, voor wie hij zich óók diensbereidvaardig betoonde. Ik herinner mij zeer goed, dat ik als jongeling, te Utrecht veel naar zijn kunstarbeid kwam zien; dit was in 1811, en dat ik in hem een vriendelijken, hupschen, vluggen en eenvoudigen kunstenaar aantrof, van wien ik eenige jaren later niets meer heb vernomen.” (2)

Bezoeken aan Zwolle

Ook in de Zwolsche Courant kan men advertenties van Johannes Anspach aantreffen. In 1811, het jaar waarin Anspachs paspoort werd verleend, liet Anspach in de Courant van het Departement der monden van den Yssel, zoals de Zwolsche Courant tijdens het bewind van Napoleon tijdelijk heette, van 30 augustus 1811 en 3 september 1811 weten:

“Aan Vrienden en Begunstigers der edele Pourtraiteerkunst in deze Stad Zwolle en elders wordt bekend gemaakt, dat de in deze konst zoo vergevorderde Pourtraiteur JOH. ANSPACH, waarvan hij reeds in het jaar 1801 alhier bewijzen er van heeft

afgelegd, is aangekomen, en is te spreken of te ontbieden ten huizen van W.WERNER, Mr. Timmerman in de Goudsteeg. Het meest in gebruik zijnde Pourtrait, een Profil, is, met een schoone Lyst en Glas, *f* 7-:-:, zonder Lyst, *f* 5-:-:. Het meerdere kan bij hem gezien of vernomen worden, van al de geene die er maar eenig belang in zullen stellen. Het door de meerderheid niet gelykend bevonden Pourtrait blijft voor rekening van de Konstenaar”.

Uit de advertenties blijkt dat Anspach in 1801 ook al in Zwolle verbleef. Inderdaad is op 31 oktober 1801 in de Zwolsche Courant een wervende advertentie van Anspach te vinden. Twee weken later liet op 15 november 1801 de bekende Zwolse dichter Rhijnvis Feith (1753-1824) zich door Anspach portretteren. Zijn echtgenote Ockje Groeneveld (1748-1813) werd drie dagen later door Anspach getekend. In de loop van de tijd hebben de portretjes nogal geleden. Het kwetsbare pastel is vervaagd waardoor de geportretteerden nogal diffuus overkomen.

Waarschijnlijk eveneens in november 1801 tekende Anspach één van de dochters van Rhijnvis Feith, Henriette Engelina (1777-1851) en haar echtgenoot Onno Zwier van Sandick (1759-1822). Begin 1802 maakte Anspach een pastel van Lindor, het hondje van Rhijnvis Feith.

In de loop van 1802 was Anspach te vinden in Deventer en Kampen. In Kampen portretteerde hij Nicolaas Samuel

Rambonnet (geb. Kampen 1781 - overl. 1870 Huis Vogelenzang, Hattermerbroek) als luitenant der Bataafse ruiters. In juni, juli en augustus 1802 portretteerde hij leden van de familie Van Ittersum. Tot slot lieten ook leden van de familie Bentinck zich in de periode 1802-1820 door Anspach portretteren. (3)

Bronnen :

(1) Historisch Centrum Overijssel, Oude Stadsarchief Zwolle, inventarisnummer AAZ01, 5353.

(2) C. Kramm, De Levens en Werken der Hollandsche en Vlaamsche kunstschilders, beeldhouwers, graveurs en bouwmeesters van den vroegste tijd tot op onzen, dl. 1 (Amsterdam 1857), 19-20.

(3) Dit artikel is een verkorte bewerking van Jeanine Otten, 'Een welgelijkend Portrait voor f5.--' Johannes Anspach (1751-1823) in 1801 en 1811 in Zwolle, Zwols Historisch Tijdschrift 17 (2000) 2, p. 52-59.

Opmerkelijk

Door: Otto Huizinga

Hij kwam binnen zonder kloppen

In Borne staan klopjeswoningen. Woningen waarin de kloppen woonden. Vrouwen die niet in het katholieke klooster gingen en toch hun leven aan God wilden wijden.

Waarom klopjeswoningen? De vrouwen gaven antwoord op de klop op de deur van hun hart door Jezus Christus, wat door de vrouwen verstaan werd als een oproep hun leven aan Jezus Christus te wijden.

Hieruit valt ook af te leiden dat het een landelijke verschijnsel was, dat lekevrouwen zich in dienst van de kerk stelden.

Ik neem aan dat het te vergelijken is met de begijnen die vanaf 1100 tot 1500 actief waren in Europa.

Dr. Paul H.A.M. Abels heeft een artikel geschreven dat licht werpt op het dagelijks leven van de kloppen. Dit wordt gedaan aan de hand van de wederwaardigheden in de 17^e eeuw van pater Jacobus de Vos in zijn relatie met de kloppen.

Welke "hij" uit de titel bedoeld wordt is niet duidelijk in het eerste deel van Abels betoog.

Bron: Genealogisch Magazine Erfgoed; april/mei 2011

Giethoorn

Peter Hollander schrijft een artikel over de ontstaansgeschiedenis van Giethoorn. De naam Giethoorn schijnt van geitenhoorn te komen. De ontwikkeling wordt beschreven vanuit de kerkgeschiedenis en de ontvening. Turfwinning begint hier in de 14^e eeuw en maakt het landschap rond Giethoorn zoals we dat nu nog kunnen zien.

In de achttiende eeuw vertrokken de verveners naar Friesland.
Bron: Genealogisch Magazine Erfgoed; april/mei 2011

Crowdsourcing of vele handen maken licht werk

Het stadsarchief Amsterdam heeft het initiatief genomen de militieregisters voor het hele land te scannen. Hiervoor worden vrijwilligers gevraagd.

Meer informatie hierover is te vinden in:

<http://militieregisters.nl/>

<http://www.velehanden.nl/>

Bron: Genealogisch Magazine Erfgoed; april/mei 2011

Doopsgezinde families in de Groninger Veenkoloniën.

Sebo Abels werkt niet alleen hard (in archieven), af en toe zet hij het ook op papier.

Er verschijnt dit jaar:

“Doopsgezinde families in de Groninger Veenkoloniën en Selwerd [1580-1811]” Genaaid en gebonden met harde kaft, ruim 3000 bladzijden in 5 delen. De prijs bij intekening 260 Euro. ISBN 9789080705104

Mensen die niet zo zwaar willen tillen kunnen ook een dunner boekje bestellen:

Geschiedenis der doopsgezinden in de Groninger Veenkolonien en Selwerd

Ruim 150 bladzijden, Periode: 1580 – 1811

Zie voor adresinformatie: <http://www.doopsgezinden.nl/>

Bron: Roots@Groningenjaar 2011 nr 3

Restitutie

De bezetting door de Fransen twee honderd jaar geleden leidde niet alleen tot de invoering van de burgerlijke stand, het was ook de introductie van de principes vrijheid, gelijkheid en broederschap. Dit was de gelegenheid voor de katholieke Nederlanders om onder de twee eeuwen durende onderdrukking door de calvinisten weg te komen. Deze nieuwe gelijkheid van de burgers leidde tot de Restitutie, de overdracht van op dat moment protestantse kerken aan de katholieke kerk.

Georg van Slageren schrijft een interessant artikel over de overdracht van de Losserse Martinuskerk, nu Onze Lieve Vrouwe Kerk geheten.

De animositeiten die hierdoor ontstonden tussen de protestanten en de katholieken hebben van begin 1800 tot na 1945 geduurd.

Bron: Oet dorp..... en Marke; 2011-3

Zie ook:

<http://historischekringlosser.nl/orgaan/teksten/2006-3.html>

Jaarboek Twente 2011

Verzamelstek.nl
Collectable4all.com

Inkoop / verkoop
Verzamel-objecten
Goud & zilver

Opberg en verzamel-systemen voor alles wat u wilt verzamelen.

oude ansichten
munten – filatelie -
fdc's - poststukken

GOUD – ZILVER –
SIERADEN

Firma den Riet
Heutinkstraat 20
7512 GM Enschede
Tel : 053 4312567
Email : denriet@home.nl
WWW.VERZAMELSTEK.NL
WWW.COLLECTABLE4ALL.COM
WWW.GOUD-INKOOP-ENSCHEDA.NL

VERLEDEN, HEDEN EN TOEKOMST, of de parabel van de eindeloze kwartierherhaling.

Door: Jack Weener

Vandaag is mijn vierde kleinkind geboren. Het is een meisje. De geboorte van dit kind is, samen met het feit dat ik binnenkort 62 jaar* wordt, de aanleiding tot het schrijven van deze bespiegeling. Mijn vader was ook 62 jaar op het moment dat een van zijn kleinkinderen werd geboren. Vier generaties met daartussen steeds 31 jaar. Uitgaande van dit getal als een gemiddelde, zijn er dan vanaf het begin van de jaartelling 64 generaties geweest. Een schaakbord heeft 64 velden ...

Dat deed me denken aan de man die als beloning aan de keizer vroeg om één korreltje graan op het eerste veld van het schaakbord, twee op het tweede, vier op het derde, acht op het vierde, enzovoort. Op het 64e veld zou meer graan moeten liggen dan alle graanschuren van het keizerrijk konden bevatten.

En wij hebben twee ouders, vier grootouders, acht overgrootouders, enzovoort. Dat betekent dat we in het begin van de jaartelling 2⁶⁴ voorouders zouden moeten hebben. Dat is bijna 18,5 triljoen, of om precies te zijn: 18.446.744.074.709.151.616 voorouders.

Tezamen met de 63 generaties die daarna kwamen, zijn dat dus bijna 37 triljoen voorouders.

Maar in het begin van de jaartelling leefden er slechts 250 miljoen (250.000.000) mensen op aarde, hetgeen impliceert dat er in het verleden behoorlijk gerotzooid moet zijn binnen onze kwartierstaat. De grote fraude van onze voorouders: De grootvader was ook de oudoorn, de tante was ook de nicht, en wat je allemaal nog meer kunt bedenken.

Op de toekomst kunnen we een soortgelijke berekening loslaten. Stel dat je twee kinderen krijgt, die elk op hun beurt weer twee kinderen krijgen, die elk weer twee kinderen ... Omstreeks het jaar 4000 heb je dan 18,5 triljoen nakomelingen.

Als je dit fenomeen grafisch weergeeft, krijg je een soort zandloper. Een zandloper met menselijke zandkorreltjes. En op de overgang van het verleden naar de toekomst sta je zelf. In het heden. En naast je staan 'het Leven' en 'de Dood', die de menselijke zandkorreltjes één voor één laten overgaan van de ene helft van de zandloper naar de andere helft, van het verleden naar de toekomst. Een aardige gedachte die een glimlach tevoorschijn tovert.

Tenslotte is één en ander mogelijk ook voer voor aanhangers van de leer der zielsverhuizing.

Of je daar zo heel erg blij mee moet zijn, weet ik niet. De gedachte dat mijn achterkleinzoon, die nog geboren moet worden, tevens mijn lang geleden overleden overgrootvader is, sticht verwarring. Het is alsof 'het Leven' en 'de Dood' een loopje met je nemen met hun zandloper.

*De wens is de vader van de gedachte van de schrijver.

HOFLAND
OPTIEK

Nummer één in oogzorg en mode.

**MET HOFLAND
WEER OP SCHERP**

DENEKAMP · EIBERGEN · ENSCHEDE · LOSSER
OLDENZAAL · HAAKSBERGEN · BORNE

Contactlensspecialisten o.n.v.c.
Optometristen o.v.n.

www.hoflandoptiek.nl

- & Begeleiding en advisering bij aankoop en verhuur
- & Begeleiding en advisering bij huur en verhuur
- & Taxaties
- & Planvisie
- & Bedrijfsonroerend goed
- & Nieuwbouw
- & Hypotheken
- & Vastgoedbeheer

Bisschopstraat 18
 7571 CZ Oldenzaal
 Tel. 0541 – 522022
www.etpmakelaars.nl

BOEKENNIEUWS

In november 2011 verscheen het boek:

Gerard Potcamp (1643-1705) een Twents priester - apostolisch vicaris tegen wil en dank

Het boek is geschreven door de oud-Bornenaar Hans Gloerich na enkele jaren van intensief archief- en literatuuronderzoek. In 2008 verscheen van zijn hand reeds het succesvolle boek "Bonje in Borne". Beide uitgaven zijn mede mogelijk gemaakt door de Heemkundevereniging Bussemakerhuis in Borne.

De hoofdfiguur van het nieuwe boek is de in Borne geboren Gerard Potcamp, die van 1668 tot 1680 pastoor van Borne is geweest. Zijn 'kerk' was tot 1674 een schuur bij het erve Groothuis in Hertme. Na het vertrek van de Münsterse troepen in dat jaar moest hij vanwege de hernieuwde geloofsvervolging door de gereformeerde overheid uitwijken naar het buitenland. Op een boerderij bij Alstätte in het Münsterland zette hij zijn werk als pastoor van Borne voort. Dat betekende voor de Bornse katholieken telkens een voettocht van 45 kilometer om de zondagse mis bij te wonen.

In 1680 werd Potcamp benoemd als pastoor van de stad Lingen. Het graafschap Lingen was in die tijd in het bezit van het huis van Oranje. Ook hier kreeg hij te maken met felle geloofsvervolging. Weer moest hij uitwijken, nu naar een boerderij in de buurschap Darne, dichtbij Lingen. In 1697 werd Potcamp benoemd tot deken van het graafschap Lingen met 14 parochies.

Het is opmerkelijk dat paus Clemens XI in 1705 de 62-jarige Potcamp benoemde tot hoofd van de rooms-katholieke kerk in Noord-Nederland. Zijn functie van apostolisch vicaris, waarvoor hij zichzelf niet geschikt achtte, was vergelijkbaar met die van aartsbisschop van Utrecht. Hij overleed echter al na een maand, vermoedelijk aan tuberculose. De grafkelder in Warmond bij Leiden, waarin zijn stoffelijk overschot is bijgezet, bestaat nog steeds.

Het boek beschrijft het leven van Gerard Potcamp en de lange en interessante aanloop naar zijn benoeming tot apostolisch vicaris. Er wordt uitvoerig ingegaan op complexe politieke, theologische en kerkelijke ontwikkelingen in zijn tijd, in de tweede helft van de 17de en het begin van de 18de eeuw.

Gegevens

Verschijningsdatum: november 2011.

Uitgever: NV UITGEVERIJ SMIT VAN 1876, Hengelo.

Afmetingen: 17 x 24 cm, gebonden, met harde kaft in kleur.

Aantal pagina's ca. 295, rijk geïllustreerd met ca. 115 afbeeldingen, geheel in kleurendruk.

U kunt het boek bestellen voor slechts **€ 29,50 inclusief verzendkosten** bij de auteur door een emailtje te sturen naar gloerich@wxs.nl.

Contact: Hans Gloerich, Rosariumlaan 12,
3972 GJ Driebergen.
T. 0343-520119, E: gloerich@wxs.nl

Een ambtenaar gijzelen?

Door Jan Oude Munnink

Bij die kop denk je: dat kan toch niet. Maar het woord gijzelen heeft intussen een heel andere betekenis gekregen: een gijzelaar is immers niet meer degene die de actie uitvoert, maar is het slachtoffer (gegijzelde). Gijzelen was in de rechtspraak een actie om iemand op te sluiten met als doel dat de gegijzelde iets zou doen: een middel dat zelden nog wordt toegepast. Maar hoe zit het hier? Soms brengt een zoektocht naar een van je voorouders of aanverwanten je terecht bij iets heel anders. Ik zocht de overlijdensakte van ene Vrielink, getrouwd met Maria Brunninkhuis. Die vond ik inderdaad, maar mijn oog viel op iets heel anders: een samenvatting van een gerechtelijke uitspraak in het overlijdensregister 1820 van de gemeente Tubbergen. Het extract is in het register niet genummerd en vult de plek in van meerdere voorgedrukte pagina's in het register. De voorgedrukte tekst is trouwens steeds doorgestreepd. M.a.w. het voorgaande overlijdensdocument heet nummer 67, nummer 68 bestaat niet en 69 is de volgende overlijdensaangifte.

Met inkorten van een tekst raak je altijd wat kwijt en met een vrije "vertaling" loop je het risico je eigen fantasie niet helemaal in de hand te houden. Ik wilde beide risico's niet lopen en heb er dus voor gekozen om de tekst in zijn geheel weer te geven:

Extract uit de Minuten berustende ter Griffie van de Regtbank van Eersten aanleg, zitting houdende te Almelo, arrondissement Almelo Provincie Overijssel:

Aan Mijn Heer den President van de Regtbank van Eersten aanleg te Almelo Geeft met verschuldigden Eerbied te kennen Maria Blokhuis, weduwe van Gerrit Jan ten Have, landbouwersche, wonende in het Schoutambt Almelo dat zij Requirtrante voornemens zijn een tweede huwelijk aan te gaan, totdat eender onder anderen, verplicht is over te leggen een acte van overlijden van hare wijlen vader Albertus Blokhuis, dat zij Rekwestrante zoodanige akte bekomen hebbende, bij de inzage daarvan, heeft bespeurd, dat in derzelve, een abuis is begaan, door wien gemelde haar vader, in die akte op den tweeden augustus achttien honderd zestien, door den Ambtenaar van den Burgelijken Stand der Gemeente

Tubbergen opgemaakt, is opgegeven als Echtgenoot van Gesina Gasthuis, in plaats van Gesina Stroothuis, hoedanig hare moeder genaamd is, die, nog in leven zijnde, de waarheid des gevorderd zoude kunnen bevestigen, behalven, dat zulks ook blijkt uit des Rekwestrantes doopactes, dat intusschen, dit abuis inderzelve akte thans veroorzaakt, dat den Ambtenaar van den Burgelijken Stand van het Schoutambt Almelo, voor welke zij haar voorgenomen huwelijk wilde voltrekken, zwaarigheid maakt dat document, als een voldoende bewijs aan te nemen.

Redenen waarom zij Rekwestrante zich Keert tot Mijn Heer den President, en, met overlegging zoo van haar doopattest, als van de Kwestieuse akte, van overlijden, eerbiedig verzoekt, dat het de Regtbank behagen moge de rectificatie der laatstgemelde acte te ordonneren , te dien effecte, dat de daar in abusivelijk vermelde naam van Gesina Gasthuis ; worde veranderd in dien van Gesina Stroothuis; te gelasten dat deze actie niet een met deze verandering zal worden gerevideerd . op Straffe van vergoeding van alle Schaden en interessen , tegen den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, die derzelve, op een andere wijze, mogt uitreiken, ten effecte van dien te ordonneren , dat het, in deze te interveniëren vonnis door den Ambtenaar van den in de Registers van den Burgerlijken Stand, der Gemeente Tubbergen, zal worden ingeschreven, zoodra hetzelve, hem zal zijn ter handgesteld, en dat daar van, op den kant der verbeterde akte, zal worden melding gemaakt, eindelijk te gelasten, dat bij gebreke hier van , en, ingeval van weigering, de gemelde inschrijving en melding van dat vonnis, door den Deurwaarder, houder van dat vonnis, aan wien, tot dat einde, de Ambtenaar van den Burgelijken Stand zal gehouden zijn het Register, het welk de kwestieuse akte van overlijden bevat , te vertoonen, waar toe hij, bij Gijzeling, zal kunnen worden genoodzaakt 't welk doende/ Geteekend/ M: G: C: Stroink 99

Gezien de vorenstaande rekweste en bijlagen, Bevelen wij, dat daaromtrent , zal worden gerapporteerd ter regtzitting van woensdag den Een en dertigsten Mei aanstaande door den Heer Mr Pieter Rutger Feith, welken wij , te dien einde committeeren , om , op diens rapport en nagehoord hebben den Heer officier der Rechtbank; te worden gestatueerd, zooals zal behoren.

Gedaan te Almelo den Negen en twintigsten Mei achttienhonderd en twintig.

de President der Regtbank. /geteekend/ H: R: G: Pagenstecher der Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Almelo, arrondissement Almelo, Provincie Overijssel.

De rechtbank buigt zich over het verzoek tot rectificatie van de naam

Gezien de vorenstaande Rekweste en bijlagen. Gezien de daar onder geplaatste ordonnantie van den Heer Persident dezer Regtbank. Gehoord het gerapporteerde van den Regter Mr. Pieter Rutger Feith.

Het 49, 99 en volgende van het Burgerlijk wetboek, mitsgaders Artikel 855, en volgende van het Wetboek van Burgelijke Regtspleging Gehoord de verklaringen van Jan Hendrik Gasthuis, en Harmen Jan oude Rikmanspoel, beide landlieden, de Eerste wonende te Albergen, en de tweede in Fleringen, in de Gemeente van Tubbergen zijnde de getuigen, op welker declaratie, de acte van overlijden waar van rectificatie word verzocht, is opgemaakt, houdende de bevestiging van het opgegeven abuis van derzelve akte. Gehoord de conclusie van den Heer officier Mr Gerhard Waanders. Strekkende, om het ten rekweste, gedaan

verzoeken te accorderen. Overwegende , dat het, uit de verklaringen der voormelde Persoonen mitsgaders uit het, door Rekwestrante, overlegde doop attest, voldoende consteert, dat de vermelding van de Naam van Gesina Gasthuis in de akte van overlijden van haren vader Albertus Blokhuis, op den tweeden Augustus achttienhonderd en zestien, door den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente Tubbergen, opgemaakt, is abusievelijk, alzoo derzelve niet is genaamd Gesina Gasthuis, maar Gesina Stroothuis. Gelast de regtbank voornoemd, regtdoende in het eerste ressort, dat de Akte van overlijden van Albertus Blokhuis, den Tweeden Augustus achttienhonderd en zestien door den Ambtenaar van den Burgelijken Stand der Gemeente Tubbergen, opgemaakt, en waarom derzelve Albertus Blokhuis word opgegeven te zijn Echtgenoot van Gesina Gasthuis, in plaats van Gesina Stroothuis, op straffe van vergoeding van alle Schaden en Interessen tegen ambtenaar van Burgelijken Stand, die derzelve, op eene ander wijze mogt uitreiken, te dien effecte ordonneerende, dat het tegenwoordig vonnis, door den Ambtenaar van den Burgelijken Stand der Gemeente Tubbergen in de Registers van den Burgelijken Stand dier gemeente zal worden ingeschreven, zoodra het zelve hem zal zijn ter hand gesteld, met verderen last, op dien ambtenaar om, als mede op vertoon van dit Vonnis, van deze rectificatie, op den Kant der voormelde akte van overlijden van Albertus Blokhuis, melding te maken , en daar van, mitsgaders van de wijze hoedanig zulks, door hem is bewerkstelligd, binnen drie dagen, aan den Heer Officier dezer Regtbank, kennis te geven, ten einde dezelve worde in Staat gesteld, van die verandering alsmede, te doen melding maken, op den kant, der meer gemelde akte van overlijden van Albertus Blokhuis, in het Dubbel van het Register van overlijden der Gemeente Tubbergen, over den Jare achttienhonderd en zestien, ter Griffie dezer Regtbank gedeponeed.

Gelastende alwijders, dat bij gebreke hier van, en in geval van weigering van voornoemden Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, de gemelde inschrijving en melding zullen geschieden door den Deurwaarder en, houder van dit vonnis, aan wien tot dat einde, de gemelde ambtenaar naar zal gehouden zijn, de register daar toe dienende, te vertoonen waartoe hij, bij

Gijzeling zal kunnen worden genoodzaakt, en, het welk doende, hij zal zijn ontlast.

Gedaan en gewezen te Almelo.

Openbare teregtzitting van den Een en Dertigsten Mei achttien honderd en twintig, bij de Heeren Mr Pagenstecher, President, Queijsen en Feith Regters

H: R: G: Pagenstecher, Auffmorth Griffier
 voor Extract Conform
 de griffier bij de Regtbank voornd,
 geteekend Auffmorth

Gerigstreerd te Almelo, den derden Junij 1820 fo 195 no 7
 ontvangen voor de regt van Vonnis drie Franken, voor
 Expeditie regt vijf Franken, tiende en vijftiende verhooging
 Twee Franken, zamen in Nederlandsch geld vier gulden Twee
 en zeventig en een halve Cents

/ geteekend/ G: H: Auffmorth

Gijzeling als dwangmiddel om het vonnis van de rechtbank uit te voeren

Maar hoe ging het nu verder , ging er ook nog wat aan vooraf en, had die Tubbergse ambtenaar ook nog een naam?

Maria Blokhuis wilde zoals beschreven een tweede huwelijk aangaan. Haar eerste man, Gerrit Jan ten Have, overleed op 26-07-1819 op de leeftijd van 69 jaar in Ambt Almelo (akte 44). Maria heet in die overlijdensakte Maria Weemsel of Blokhuis! (Opnieuw een naam erbij.....)

Zij trouwt op 9 juni 1820 in Ambt Almelo, 32 jaar oud, met Henricus Bokkers 29 jaar oud en geboren in Schöppingen (Pruissen), aktenummer 10. De huwelijksakte geeft aan dat haar moeder Geziena Stroothuis is. Ook blijkt dat de Tubbergse ambtenaar het afschrift vanbenodigde overlijdensverklaring van haar vader aangepast heeft. De ambtenaar van de burgerlijke stand uit Tubbergen heeft het dus blijkbaar niet tot een gijzeling laten komen. Bij nazoeken blijkt ook dat er een correctie in de kant is opgenomen van de overlijdensakte van Albertus Blokhuis (akte 70 1816 Tubbergen). Uit de huwelijkse voorwaarden blijkt dat Henricus Bokkers "in zoodanige behoeftige omstandigheden verkeert dat zich in de onmogelijke bevindt om de leges zegels en Registratie kosten enz " te betalen. Maar, wie zou dan de kosten van de advocaat die Maria heeft aangetrokken betaald hebben?

Afgaand op het handschrift is de bewuste ambtenaar Mr (Monsieur ?) Louis Johannes Barendtszen, schout der Gemeente Tubbergen. Hij werd bij zijn werkzaamheden bijgestaan (geassisteerd) door Gerrit Wenniger, gemeenteraadslid. Waarschijnlijk heeft hij in het extract de tekst zo aangepast dat zijn naam niet genoemd werd, maar dat er steeds over de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente Tubbergen gesproken wordt. Hij heeft ook de overlijdensakte van Albertus Blokhuis ondertekend en misschien is hij wel zo hardnekkig geweest dat hij als ambtenaar vond dat hij geen fouten kon maken. Verder blijkt uit de huwelijkse bijlagen dat Henricus Bokkers al in maart afschriften gekregen heeft uit Schöppingen en Heek om met Maria te kunnen trouwen.

(Op de website van NGV, afdeling Twente, treft u foto's aan van een aantal originelen.)

Een ambtenaar gijzelen? (aanvulling)

Wat verder onderzoek leidde er toe dat ik constateerde dat Mr Louis Johannes Barendtsen niet zomaar een ambtenaar was, maar de burgemeester van Tubbergen. Ook is hij geen monsieur , maar een echte mr.....

Uit het huwelijk met Gerrit Jan ten Have heeft Maria twee kinderen gekregen. In de huwelijksakte van de kinderen heet zij nooit Blokhuis, maar Maria Weemsel of Maria van 't Weemsel. Uit het huwelijk met Hendrik Bökkers werden vijf kinderen geboren. Vier kinderen zijn al jong gestorven: 7 jaar, 13 jaar, 17 jaar en 18 jaar oud. Een zoon Joannes Bernardus trouwde in 1854 met Gerritdina Rekers. Maria Blokhuis (of Weemsel) stierf op 23 -12-1849 en Hendrik Bokkers stierf op 2-1-1851. Maria Blokhuis wordt in al die aktes die horen bij haar relatie met Hendrik Bokkers consequent Blokhuis genoemd.

De grootste verrassing voor mij was echter dat Maria Blokhuis een zus was van een van mijn voorouders. Zo ben ik je bij puur toeval gekomen bij in een stukje uitbreiding van mijn familiegeschiedenis

Handig om te weten

Laat u niet in verwarring brengen als u bij het zoeken naar trouwdata of trouwplaatsen twee verschillende gegevens tegenkomt. Tot 1795 was in Nederland de Nederduits Gereformeerde Kerk (is de huidige hervormde kerk) staatskerk en een huwelijk was alleen rechtsgeldig als het in een protestantse kerk was voltrokken. Katholieken trouwden daarom vaak twee keer, eerst in de katholieke kerk en daarna in een protestantse kerk of andersom en soms ook wel in twee verschillende plaatsen en op verschillende data.

Abonnementen Twente Genealogisch 2012

Wil iedereen die een abonnement heeft op Twente Genealogisch en geen lid is van de landelijke NGV de contributie voldoen voor 1 april 2012? Het bedrag is ongewijzigd € 12,50 en kan worden overgemaakt op ING-rekening 5582643 ten name van NGV afdeling Twente te Almelo onder vermelding van contributie 2012.

Uit het STADSMUSEUM ALMELO.

Jan Harzevoort.

J.H. Coster, Almelo 26-07-1846 – Apeldoorn 04-02-1920
Jan Herman Coster woonde en werkte in Almelo (tijdelijk in Amsterdam 1870-1874) tot 1909, Tubbergen tot 1913 en daarna in Apeldoorn. Hij was leerling van A. Allebé en B. Wijnveld jr. te Amsterdam (1870-1874) en van H. Valkenburg (1870-1876). Hij schilderde Twentse landschappen en stillevens. Was lid van "Arti et Amicitiae" te Amsterdam.

Exposities gehad in o.a. Amsterdam Rotterdam en Den Haag 1873-1903.

In het Frans Halsmuseum is van hem, aanwezig: Zonsondergang. De Oudheidkamer Twente bezit enkele schilderijen. Het Stadsmuseum Almelo heeft 14 schilderijen, 6 aquarellen en een tekening, een schetsboek en een gouache.

Aquarel: Landschap met koeien en poeltje. Landelijke voorstelling waarbij links boven de bomen nog juist een dak met schoorsteen te zien is. Rechts is een houtwal met een hek. Ondanks het gebruik van wat doffe groene tinten en verschillende grijstinten is het toch geen sombere voorstelling.

Agenda lezingen

Voor het komende seizoen kunt u voor onze bijeenkomsten de volgende data noteren:

za 14 april:

Afdelings Ledenvergadering. Zie voor de agenda elders in deze TG. Aanvang: 13.30 uur, einde: 13.55 uur.

za 14 april:

Froukje Demant over de sociale verhoudingen tussen joden en niet-joden in Twente en de Duitse grensstreek tussen 1930 en 1960. Aanvang: 14.00 uur, einde: 16.00 uur.

za 12 mei:

Wat betekent oorlog en onderdrukking voor kinderen?

Bert Woudstra vertelt over zijn jeugdijaren.

Aanvang: 14.00 uur, einde: 16.00 uur.

Alle bijeenkomsten vinden plaats in de Stephans-Hof, Grotestraat 207 te Borne.

Het vrije gedeelte van bijeenkomsten begint om 13:00 uur, met uitzondering van 14 april.

Tijdens de bijeenkomsten zijn – in principe - aanwezig: het bestuur; documentatie in de vorm van de leestafel; algemene afdelings- en NGV-informatie; onderzoeksgegevens van de NGV Contactdienst; de Genealogische Databank Twente (GDT) en transcripties van de Stichting Genealogische Werkgroep Twente (SGWT). Meestal zijn boeken van de Overijsselse Bibliotheekdienst aanwezig.

Militairen onder Napoleon

Naar aanleiding van het artikel van dhr. H. Kok in TG nr. 4 – 2011 m.b.t. Johannes Hermannus ter Ellen ontvingen wij van de heer Joop Vroom een tweetal overlijdensaktes van militairen die onder Napoleon gediend hebben. Deze kwam hij tegen bij het onderzoek naar de voorouders van zijn schoonvader. Omdat er, op persoonsniveau, uit deze tijd niet veel bekend is, leek het hem aardig deze akte in te sturen (hiervan heeft de redactie een transcriptie gemaakt)

Op heden den Zeventienden February des jaars achtien honderd en vijftien, des voormiddags ten elf uren, heb ik Jan Bernard Blijdenstein, Burgemeester der Gemeente Enschede, Arrondissement Almelo, Provincie Overijssel, waarnemende de functien van Officier van den Civielen Staat, alhier geregistreerd krachtens een bij aanschrijving van den Heer Gouverneur dezer Provincie van den Zesden dezer 1^e divisie no. 5 ontvangen door Extract in de Franschen taal, uit het Register van overlijden van het Militair Hospitaal no. 5 genaamd het concert-hoff te Hamburg, afgegeven door den Econome van dat Hospitaal, den tienden october achttehonderd dertien en door den Commissaris van Oorlog, belast met de Policie van hetzelfde onder denzelven datum dat Gerardus (het Extract zegt abusievelijk Gerkande) Kuper oud omtrent twee en twintig Jaren, soldaat van het drie en dertigste Regiment, derde Bataljon tweede comp. ligte Infanterie (als conserit der Klasse van 1812) Zoon van Henricus Kuper wonende in de Eschmarke dezer gemeente en van wijlen Christina Walhof wonende voor zijne diensttreding op den derden october achtien honderd dertien overleden is, des avond ten acht uren In gezegde Hospitaal ten gevolge waar van ik deze Akte geformeerd heb, en dienna getekend in gezegde Eschmarke
Blijdenstein
In kantlijn: (aan den voet van het Extract stond: No matrielle 5775)

N36

Op heden den Zeventiende Februari des jaar achtien honderd en Vijftien, des Voormiddags ten elf uren, heb ik Jan Berend Blijdenstein, Burgemeester der Gemeente Enschede, Arrondissement Almelo, Provincie Overijssel, waarnemende de functien van Officier van den Civielen staat, alhier geregistreerd krachtens een bij aanschrijving van de Heer Gouverneur dezer Provincie van den dertienden dezer divisie no 13 ontvangen door Extract (in de Fransche taal) uit het Register van overlijden van het Militair Hospitaal no. 5, genaamd het concert-hoff, te Hamburg afgegeven voor den Econome van dat Hospitaal, den drie en twintigste october achtien honderd dertien, en bekrachtigd door den Commissaris van oorlog, belast met de policie van hetzelfde,

onder denzelve Datum dat Jan Hendrik Wennink (het extract zegt abusivelijk Wening) oud een en twintig Jaren (in het Extract bij vergissing gebragt twintig Jaren) Soldaat van het een en dertigste Regiment, vierde Baltaljon tweede comp. Ligte infanterie (conserit der Klasse van 1812) zoon van Gerrit Wennink, wonende in de Eschmarke dezer Gemeente en van wijlen Jenneken Oosterveld wonende voor zijne diensttreding in gezegde Eschmarke op den twintigsten October achttienhonderd dertien overleden is, des avonds ten tien uren in genoemd Hospitaal.

Ten gevolge waar van ik deze Akte geformeerd heb, en geteekend.

Blijdenstein

In kantlijn: (aan den voet van het Extract stond: No matrielle 7820)

SCHOENMAKER
VOETCOMFORT

Oostwal 6
Oldenzaal
Tel: 0541-537011

Erkend schoenconsulent

- ☺ **ruim assortiment in comfortschoenen.**
- ☺ **diverse breedtematen: E t/m M.**
- ☺ **eerlijk advies.**
- ☺ **uitstekende service: oa. huisbezoek.**
- ☺ **bijna alle modellen geschikt voor eigen (steun)zolen.**
- ☺ **Carintpas 10% korting op niet afgeprijsde schoenen.**

www.schoenmaker-voetcomfort.nl

Gezocht!!

Marieken Scholten-Sijses

Helaas heeft ons bestuurslid Johan Leushuis om gezondheidsredenen zijn werkzaamheden neer moeten leggen. Naast zijn taak als coördinator van het GIT, verzorgde Johan tijdens de lezingen de leestafel en de verkoop van boeken.

Voor deze werkzaamheden zijn wij op zoek naar een opvolger. Voor het werk tijdens de lezingen hoeft dat niet specifiek een bestuurslid te zijn. Ieder NGV-lid zou deze taak op zich kunnen nemen.

Voor de coördinator van het GIT is lid van het bestuur zijn wel een vereiste.

Onze voorzitter Jan Oude Munnink wil zijn termijn niet de volle drie jaar vol maken. Naast voorzitter is Jan o.a. afgevaardigde naar de landelijke ledenvergadering tweemaal per jaar in Utrecht. Ook voor deze taak is ieder NGV-lid benoembaar. Om Jan als voorzitter op te volgen zoeken we iemand die als bestuurslid vice-voorzitter wil zijn. Zo kan hij/zij zich inwerken en kijken of het voorzitterschap bevalt.

Het bestuur vergadert vijf/zes keer per jaar. Veel overleg gaat per e-mail en dat vraagt niet veel tijd. Denkt u erover om een van deze taken op u te nemen, neem dan contact op met de secretaris Marieken Scholten-Sijses. Adres elders in dit blad.

DRIENERBEEKWEG 30 7557 AN HENGELO
074 - 242 37 57 / 06 54 66 13 87

e-mail: info@fotogaleriekistemaker.nl
www.fotogaleriekistemaker.nl

AMBACHTELIJKE LIJSTENMAKERIJ
meer dan 2000 voorbeeldlijsten
oude landkaarten en gravures

Laat uw oude documenten of foto's door ons reproduceren en inlijsten:

- * Uniek kunstwerk aan de muur
- * Origineel kan veilig in de kluis
- * Meerdere exemplaren mogelijk, de rest van de familie kan er ook een krijgen.
- * Niet van echt te onderscheiden, vaak mooier dan het origineel
- * Betere duurzaamheid dan het origineel: 80 jaar licht-echt

Nederlandse Genealogische Vereniging. Opgericht 1946.

Correspondentieadres: NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.
Bibliotheek en andere diensten: Papelaan 6, 1382 RM Weesp.

Afdeling Twente. Opgericht 1984. De afdeling omvat de volgende gemeenten:
Almelo, Avereest, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn,
Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Ommen, Rijssen-Holten, Tubbergen,
Twenterand, Wierden, Dalfsen, Olst-Wijhe, Raalte en de voormalige gemeente Bathmen.
Afdelingswebsite: <http://twente.ngv.nl>

Bestuur van de afdeling:

- Voorzitter : Jan Oude Munnink, aanspreekpunt in het bestuur m.b.t. de website,
Twente Genealogisch. Afgevaardigde van de afdeling.
Koppelboerweg 2, 7587 NV De Lutte. 0541-511774
e-mail: koppelboer@hetnet.nl
- Secretaris : Marieken Scholten-Sijjes.
Anjelier 7, 7621 AK Borne. 074-2670256
e-mail: secretaris@twente.ngv.nl
- Penningmeester : Ben Schothuis, coördinator cursussen.
Het Loo 39, 7608 DM Almelo. 0546-862675
e-mail: penningmeester@twente.ngv.nl (functioneel) bjgschothuis@home.nl (privé)
- Lid : Johan Leushuis, aanspreekpunt in het bestuur m.b.t. Genealogisch
Informatiecentrum Twente (GIT).
Woolderweg 65, 7622 JR Borne. 074-2667229. e-mail: jleushuis@hetnet.nl
- Lid : Jan Aaldenberg, coördinator Twentse Voorouder Dag. Rembrandtlaan 84, 7606 GN
Almelo. 0546-815950. email rails@hetnet.nl

Plaatsvervangend Afgevaardigde Algemene Ledenvergadering NGV:

- Ton Boswenger, Meindert Hobbemastraat 3, 1318 LA Almere. 036-5250894

Genealogisch correspondent:

- Anton Hilgerink, Reygershöffehoek 68, 7546 KC Enschede, 053-4765253
e-mail: correspondent@home.nl

Redactie Twente Genealogisch (TG)

Gerda de Vries-Schepers eindredacteur, Titia Tjeerdsma, Georges Schafraad, Hennie Kok en Otto Huizinga.

Kopij TG: de redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen voor TG in te korten, aan te passen of te weigeren. Dit geschiedt vanzelfsprekend alleen in/na overleg met de auteur. E-mail redactie: twentegenea@gmail.com

Genealogisch Informatiecentrum Twente (GIT). Stadsarchief gemeentehuis Enschede, Langestraat 24.

Bezorging en adreswijziging

Voor informatie over bezorging kunt u contact opnemen met de redactie van Twente Genealogisch. Adreswijzigingen, opgave nieuwe leden en opzeggingen uitsluitend naar de NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.

Dit mededelingenblad wordt gratis toegezonden aan de leden van de NGV - afdeling Twente en aan de NGV-leden van andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap zijn aangegaan.

Abonnementen op dit blad kunnen worden aangegaan door overmaking van € 12,50 uitsluitend op girorekening 5582643 t.n.v. penningmeester NGV te Almelo.

Het in dit contactblad gepubliceerde mag slechts worden overgenomen met toestemming van de schrijver en vermelding van de bron Twente Genealogisch ISSN 138-0787.

Omslag: mevr. G. Beltman – de Groot

Kwartaalblad van de Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling Twente, 28^e jaargang 2012 nr. 2

Inhoud

Even bijpraten	blz. 2
Voorstellen	blz. 4
Monn oaver vrogger	blz. 5
Uit het Stadsmuseum	blz. 6
De Blauwe Knoop	blz. 7
Leden stellen zich voor : Hans Stroink	blz. 8
Over jubilea en jubilarissen	blz. 11
DNA onbekend	blz. 15
Convocaties	blz. 17
Gemeentes en hun grenzen	blz. 17
Agenda lezingen	blz. 27
Bij twee oude afbeeldingen	blz. 28
Opmerkelijk	blz. 30
Van Tasschen naar Tasche of Tassche	blz. 33
Aankondiging najaarslezing	blz. 35

Verzamelstek.nl
Collectable4all.com

Inkoop / verkoop
Verzamel-objecten
Goud & zilver

Opberg en verzamel-systemen voor alles wat u wilt verzamelen.

oude ansichten
munten – filatelie -
fdc's - poststukken

GOUD – ZILVER –
SIERADEN

Firma den Riet
Heutinkstraat 20
7512 GM Enschede
Tel : 053 4312567
Email : denriet@home.nl
WWW.VERZAMELSTEK.NL
WWW.COLLECTABLE4ALL.COM
WWW.GOUD-INKOOP-ENSCHUDE.NL

Even bijpraten

Door: Jan Oude Munnink, voorzitter

In de afgelopen voorjaarsvergadering hebben we afscheid genomen van Johan Leushuis, bestuurslid en GIT-leider. Een functie waarin hij tussen zijn woonplaats Borne en aanvankelijk Hengelo en later Enschede vele kilometers ten dienste van de afdeling Twente gefietst heeft. Johan was om het met drs. P. te zeggen veel "heen en weer". Het bestuur bedankt hem voor zijn enorme inzet die hij voor de afdeling getoond heeft. Gelukkig is Johan bereid om in de toekomst, als zijn gezondheid dat toelaat, werkzaamheden voor de afdeling te verrichten. Ook is er afscheid genomen van Anton Hilgerink, maar dat gebeurde in alle stilte: Anton had geen behoefte aan een toespraak. Anton heeft vele jaren in het bestuur van de afdeling gezeten en was altijd aanwezig op de maandelijkse bijeenkomsten om een stand te bemannen met uitgaven van de SGWT. Naar mijn inschatting moet hij op minstens 100 bijeenkomsten paraat zijn geweest. Anton was nooit duidelijk aanwezig, maar hij was er bijna altijd wel! Natuurlijk bedankt het bestuur van de afdeling hem voor het vele werk dat hij gedaan heeft. Gelukkig blijft ook Anton voor de afdeling behouden: zijn werk als genealogisch correspondent gaat door.

Met het GIT gaat het minder goed. Zelfs de verhuizing naar het Stadsarchief Enschede levert niet veel nieuwe bezoekers op. Blijkbaar - en dat is eigenlijk niet nieuw - is de makkelijke weg van internet niet te stuiten. We moeten ons ook afvragen of we dat ook wel willen. Dankzij internet is genealogisch onderzoek voor veel mensen binnen het bereik gekomen en niet meer sterk aan tijd en plaats gebonden. De oorspronkelijke taak van het GIT (Genealogisch Informatiecentrum Twente) was het in belangrijke mate helpen van mensen die wilden beginnen met genealogisch onderzoek. Maar het is duidelijk dat de bakens verzet moeten worden. In vorige TG's heb ik daar als eens wat woorden aan gewijd. Wellicht moeten we ons afvragen of de I in de afkorting GIT niet een heel ander karakter moet krijgen. Het bestuur zal daar een standpunt over moeten bepalen en proberen met de GIT-medewerkers én het Stadsarchief tot werkbare afspraken te komen.

Het afgelopen seizoen heeft opnieuw bij de lezingen voor veel belangstellenden gezorgd. Dat is mede te danken aan Ine Vink die de sprekers aantrekt, Marieken Scholten die alle leden die via mail bereikbaar zijn op de hoogte stelt, Ben Nijkamp die de website verzorgt en aan de Twentsche Courant- Tubantia die op de woensdag voorafgaand aan de bijeenkomsten een aankondiging vermeldt.

In de voorjaarsledenvergadering kwam aan de orde het verschil tussen het verbruikte budget van de afdeling en de cijfers die landelijk verstrekt werden. De laatste waren hoger. Een email van de penningmeester naar de landelijke penningmeester heeft tot vandaag (2 mei 2012) geen reactie opgeleverd. Ik zal het maar zachtjes uitdrukken: daar kun je niet blij van worden!

In dezelfde vergadering kwam de wens naar voren om meer tijd te besteden aan de algemene ledenvergaderingen in het voorjaar en het najaar. Het is echter gebleken dat er in het verleden weinig belangstelling was voor die vergaderingen en dat de voorkeur uitging naar een andere aanvullende activiteit. Natuurlijk is wijziging van de opzet van de betreffende vergaderingen mogelijk en ideeën zijn welkom. Maar wel met een maar: wie steekt de handen uit de mouwen voor structureel een andere activiteit? De afdeling moet kunnen steunen op anderen dan bestuursleden en dat hebben we al in een aantal opzichten gerealiseerd en waarom dus hier niet ?

TG nummer 3 – 2012

De volgende TG verschijnt eind september. Wilt u kopij aanleveren, dan is de sluitingstermijn hiervoor 11 augustus. Artikelen het liefst als platte tekst aanleveren, dus zonder opmaak. Foto's en dergelijke s.v.p. apart meesturen als jpg bestand.

U kunt uw bijdrage mailen naar twentegenea@gmail.com

Voorstellen

Alhoewel ik al 15 jaar lid ben van NGV afdeling Twente wil ik me graag even voorstellen. Mijn naam is Gerda Schepers en ik ben sinds kort de nieuwe eindredacteur van Twente genealogisch.

Ik ben 58 jaar en geboren en getogen in Albergen. Ik ben getrouwd, heb twee volwassen kinderen en inmiddels ook een kleinkind. Sinds 1993 doe ik aan stamboomonderzoek. In eerste instantie uit nieuwsgierigheid. De meeste tijd heb ik besteed aan mijn eigen voorouders, de familie Schepers en Korte. De familie Schepers was een boerenfamilie uit Albergen. De familie komt al voor in het verpondingsregister van 1601. Het waren waarschijnlijk de schaapherders, de 'schepers', van de havezate Weemselo. De familie Korte komt oorspronkelijk uit Duitsland. Dit was een arme arbeidersfamilie. Ze zijn via het Drentse veen terecht gekomen in de Twentse textiel. Tevens probeer ik zoveel mogelijk informatie over Albergen te verzamelen.

Afdelingsblad afdeling Twente

We hebben een fantastisch afdelingsblad, aan de inhoud hoeft niets te veranderen. Ik zie het als een blad waar gehaald, maar ook gebracht wordt. Als lezer haal je er informatie uit, leren van elkaar door tips, maar ook door de verhalen. En wat ik zelf altijd interessant vind zijn de verhalen van anderen. Stamboomonderzoek is interessant! Daarom is het ook zo verslavend. Iedereen komt allerlei leuke, bijzondere, gekke of opvallende dingen tegen. En vaak dingen waar je niet uit komt. Meestal begin je bij een stamboomonderzoek te zoeken naar je eigen familie, en heb je hulp nodig van anderen. En die hulp of tips van anderen zetten je vaak weer op het goede spoor. Daar is ons blad uitermate geschikt voor. Ik hoop dus dat meer leden eens een stukje in elkaar zetten, met ervaringen of met een *leuke* vondst, daar wordt ons blad alleen maar beter van. Voor de duidelijkheid: we verwachten geen taalkundige hoogstandjes. En het is ook leuk om je ervaringen eens aan een ander door te kunnen geven.

Verhalen

De tijd van kale kwartierstaten hebben we achter ons gelaten. Op internet zijn al heel wat namen met kale data te vinden. Maar het gaat om de verhalen. Hoe hebben mensen geleefd? Waar woonden en werkten ze? Daar is informatie over een bepaalde streek, dorp of stad voor nodig. En ook over gewoontes in een bepaalde streek. Daar steken we wat van op en dat brengt ons op ideeën. Als ieder lid één stukje per jaar schrijft komen we papier te kort.

Monn oaver vrogger

Door: Jan Aaldenberg en Marieken Scholten-Sijses

Op zaterdag 24 maart 2012 hebben Jan Aaldenberg en Marieken Scholten-Sijses een kraam bemenst tijdens de door de Heemkunde Kring Hellendoorn Nijverdal georganiseerde historische dag.

Het thema was “bewoning en bewoners van toen”. De (22) deelnemende verenigingen/groepen waren vooral gericht op de historie van de omgeving van Nijverdal/Hellendoorn.

Dat was aan de bezoekers te merken. Genealogisch onderzoek was niet het doel van hun bezoek. We hebben dan ook vrijwel geen gegevens opgezocht.

Wat we wel hebben gedaan is, onze vereniging aan de man – en een enkele vrouw – brengen.

We hebben veel folders uitgedeeld en geprobeerd, diegenen die dat nog niet hadden gedaan, enthousiast te maken voor stamboomonderzoek. We denken dat we daar aardig in geslaagd zijn.

Al met al was het een zeer geslaagde actie: bekendheid geven aan onze vereniging aan mensen die daar nog niet echt mee in contact zijn gekomen. Dit is zeker voor herhaling vatbaar: Kort en krachtig.

Uit het STADSMUSEUM ALMELO.

Door: Jan Harzevoort

C.J. van der Aa, Almelo 19-07-1883 – Almelo 31-07-1950.
 Cornelis Johannes was kunstschilder en kunsthandelaar.
 Hij studeerde in Italië, Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk. Hij ontwikkelde een stijl in de tradities van de schilders van de Haagse School. Hij woonde en werkte in de Grotestraat waar hij ook de kunsthandel dreef, ongeveer op de plek waar nu de firma Blokker gevestigd is, naast het Wethuis. Hij werd dé schilder van Almelo en de heidelandschappen er omheen. Tevens maakte hij stillevens. Hij geldt als een epigoon van de Haagse school, maar zijn doeken zijn technisch accuraat en allerminst van talent gespeend.

Schilderij: De voormalige havenkom van Almelo. Dit grote schilderij is erg levendig en geeft een goed beeld van bedrijvigheid rond de haven. Van der Aa heeft op doek een situatie vastgelegd die in 1922, toen hij dit schilderde, waarschijnlijk nog in grote lijnen bestond. Soms nam hij echter zijn toevlucht tot oude foto's. Hij deed dit om bepaalde plaatsen, die door het in rap tempo veranderende Almelo van de 20^e eeuw verdwenen, in een meer romantisch beeld te kunnen vastleggen.

De kwartierstaat van C.J. van der Aa staat op de website.

"De blauwe knoop"

Bijdrage door Leidy Nahuis-Hümmels

Hierbij een foto van voor 1940 van een groep jongeren uit Wierden, tijdens een uitstapje of een andere gelegenheid. De groep is lid van, wat vroeger genoemd werd: "De blauwe knoop".

Bovenaan, tweede van rechts is mijn moeder Riek Spies en rechts naast haar staat haar vriendin en schoonzus Catrien Hümmels.

**Ambachtelijke lijstenmakerij
meer dan 2000 voorbeeldlijsten**

Fotogalerie
KISTEMAKER
Lijstenmakerij

Let op! Wij zijn verhuisd naar Hengelo
Drienerbeekweg 30
7557 AN Hengelo
074-242 37 57 / 06 54 66 13 87

Laat uw oude documenten door ons reproduceren en inlijsten:

- * Een uniek kunstwerk aan de muur
- * Het origineel kan veilig in de kluis
- * Meerdere exemplaren mogelijk: de rest van de familie kan er ook een krijgen
- * Niet van echt te onderscheiden, vaak mooier dan het origineel

e-mail: info@fotogaleriekistemaker.nl
www lijstenmakerij.kistemaker.nl
www.fotogaleriekistemaker.nl

Leden stellen zich voor: Hans Stroink

Opgeschreven door: Otto Huizinga

De familie Stroink is een bekende naam in Twente. Een familie van bierbrouwers, herbergieren, houtbewerkers, enkele landbouwers, ordehandhavers, bestuurders en fabrikanten. In 2007 is het een familienaam die in Nederland 179 keer voorkomt. De grootste groep hiervan woont in Twente.

Otto Huizinga bezocht Hans Stroink en schreef zijn verhaal op.

Het begin van de familie

In de eerste vermeldingen (~1330) is er sprake van de schepen Volvaerdus Strodinck in Goor. Kort daarna wordt in Goor een grutter Strodinck genoemd, iemand die het ferment voor bier en brood maakt. Eind van de 14e eeuw is er een vermelding van het Erve Strodinch in den kerspel van Enschede. De oudste Stroink, die met zékerheid een voorvader is van de huidige familie, is Arndt geboren omstreeks 1485, later woonachtig in Delden. Waarschijnlijk betekent Stroink (Strodinck) woonplaats bij een streu, stroe of stroot. Een stroot is een moerassig gebied, een gebied met kwelwater.

Het begin van het genealogisch onderzoek

De heer Ludwig Arnold Stroink (1886-1969), o.a. schrijver van het boek Stad en Land van Twente, begon met het onderzoek naar de familie Stroink. Een grote tegenslag was de vernietiging van alle verzamelde gegevens tijdens een bombardement in WO II. Niet iedereen die Stroink heet is bloedverwant van de Strodincks. Naar goed Twents gebruik noemden ook mensen zich naar het erf waar ze woonden... geen bloedverwant, wel "erfverwant".

De genealogische activiteit werd voortgezet door mevrouw Pauline Jonkers-Stroink. Pauline en Ludwig zijn de auteurs van de Kroniek der Familie Stroink uitgegeven in 1981.

De familie Stroink heeft geen familievereniging, wel wordt geprobeerd iedere tien jaar een familiedag te houden.

Van heinde en ver, zoals Enschede en Verenigde Staten, komen mensen aangereisd. Tijdens de voorbereiding van de familiedag in 2008 werd de wens gevoeld om het genealogisch bestand te digitaliseren opdat beter met familieleden gecommuniceerd kon worden. Hans Stroink nam dat in samenwerking met zijn zoon Bas op zich.

De aanwezigheid van de stamboom op de familie-website <http://www.stroink.org/> leidde tot veel reacties niet alleen bij familieleden maar ook van mensen buiten de familie die gegevens aandroegen.

Lid worden NGV van afdeling Twente

Hans, werkzaam in Nijmegen en woonachtig in Wyler zegt: Twente is het oorsprongsgebied van de familie, en ik hoop dat hier ook informatie te vinden is over de familie in Twente alsook hoe je archieven in Duitsland kunt onderzoeken. Er zijn enkele takken naar Duitsland vertrokken: Lingen, Hamburg, Quakenbrück. Vooral van deze laatste plaats is nog veel onbekend.

Ook voor onderzoek van mijn moeders familie, de familie Textor, die oorspronkelijk uit Thuringen komt is het zinvol om meer inzicht te krijgen hoe je Duitse archiefbestanden kunt onderzoeken.

Het software pakket

Om de gegevens digitaal in meerdere talen te kunnen weergeven leek het Amerikaanse programma Legacy het handigst. We kregen veel enthousiaste reacties uit de Verenigde Staten, Australië, Canada en Zuid-Afrika. Het lijkt wel hoe verder weg hoe meer interesse er is voor de familiegeschiedenis. In communicatie met familie in het buitenland bleek dat er in de Nederlandse genealogische weergave indelingen gebruikt worden die in andere landen niet gebruikelijk of onbekend zijn. Het overzetten van de Nederlandse indeling vanuit Aldfaer naar engelstalige indeling gaf bijvoorbeeld dataverlies. Legacy kan hier beter mee omgaan.

Verrassende verhalen

Willem Stroink (1843-1893) had een ijzergieterij aan de Parallelweg in Enschede. Hij werd op latere leeftijd door familie naar de Verenigde Staten gestuurd. De reden hiervoor is niet bekend. Hier werd hij boer en timmerman in Illinois. Hij trouwde in 1880 met Mary Ann Hazen. Hun buurman was de schrijver Opie Parcival Read. Opie gebruikte Mary Ann als model voor de hoofdpersoon in de roman "A Yankee from the West".

Dit boek is nog steeds te koop bij Amazon.com of gratis te downloaden op:

<http://www.manybooks.net/titles/reado3377333773-8.html>

Leden stellen zich voor

Voor inspiratie en inzicht in wat er bij en door de leden van de afdeling Twente gebeurt, kennen we de rubriek "Leden stellen zich voor". Leden die geïnterviewd willen worden voor een bericht in het TGV tijdschrift over hun activiteit en binding met de genealogie kunnen zich aanmelden bij Otto Huizinga, graag per email: otto@wxs.nl.

COPY- & PRINTSERVICE
R-DESIGN

ZW PRINTS
FULL COLOR PRINTS
INBINDEN
GROOTFORMAAT FULL COLOR PRINTS TOT A0
BOUWTEKENINGEN ZW/W TOT A0
SPANDOEKEN
SNIJLETTERS
TEXTIELBEDRUKKING
DRUKWERK
GEBORTEKAARTEN
VERENIGINGSBOEKJES
SCRIPTIES
JAARVERSLAGEN
STEMPELSERVICE
FAXSERVICE
SELFSERVICE

printen
digitaal
copieren

Schuttersveld 44 - 7514 AL Enschede
(op woonboulevard Enschede)
Tel. 053-4308622 / Fax 053-4308624
e-mail: info@rdsign.nl
www.RDsign.nl

Over jubilea en jubilarissen

Overgenomen uit Spil en Spoel Augustus 1958

Naast de afwisselende, altijd lezenswaardige artikelen over de textielindustrie, zou vermoedelijk niemand in Spil en Spoel willen missen de pagina met afbeeldingen en korte omschrijving van werkzaamheden, van de elke maand gevierde jubilea in Twentse textielbedrijven. Pas sinds omstreeks 1800 de eerste machinale handspinnerijen werden opgericht, maar vooral sinds de invoering van de stoomkracht in de spinnerij en weverij, ontstonden groepen arbeiders, die min of meer in vaste dienst waren van een bepaald bedrijf. En reeds heel spoedig werd het bijzonder geapprecieerd, dat een werknemer een aantal jaren in datzelfde bedrijf was werkzaam gebleven. Zo werd in de Enschedese Courant van februari 1886 medegedeeld, dat de heer J. Broer Ez. de dag herdacht, waarop hij 50 jaar geleden bij Van Heek & Co. te Enschede in dienst trad, terwijl nog een viertal mede-personeelsleden worden genoemd, die resp. 55, 54, 51 en 48 jaar in hetzelfde bedrijf hadden gewerkt met naast hen meerderen die reeds een 25-jarig jubileum achter de rug hadden. Bij deze opgaaf van personen moeten de jaren in een vóór-periode van Van Heek & Co zijn meegeteld. Genoemde jubileumviering, altijd gepaard gaande met uitreiking van een cadeau, ging vroeger alleen uit van de zijde der directie. Pas na de 2^e oorlog werd het in vele bedrijven anders en werden ook bazen en collega's van de betrokken jubilaris in de huldiging betrokken. Terwijl daarnaast op andere bedrijven dóór- en uit het personeel een aparte huldigingscommissie werd gevormd, die naast de directie, doch op dezelfde dag, in eigen kring het jubileum van een medepersoneelslid vierde, waarbij nooit onderscheid werd gemaakt tussen een procuratiehouder en een ander personeelslid. Altijd zijn familie en kennissen mede tegenwoordig en steeds wordt hetzelfde cadeau uitgereikt.

Van zo'n jubileumviering in eigen, min of eer intieme kring, kan één der hoogtepunten zijn het voordragen van een levensschets, waarbij zo mogelijk op humoristische wijze het afgelopen tijdperk in de herinnering wordt teruggeroepen. Zal dit evenwel goed tot zijn recht komen, dan moet de jubilaris meewerken door te voren één en ander uit zijn leven te

vertellen, aangevuld zo nodig met mededelingen uit de tweede hand. Hierbij komen vaak bijzondere gebeurtenissen ter sprake, die een aardige typering geven van het vroegere textielleven. Zoals dat het geval was bij twee textiellieden die hun loopbaan bij Salomonson in Nijverdal waren begonnen en zich later in Enschede vestigden.

De oudste, Gerrit Jan Knobben, geboren te Hellendoorn omstreeks 1868, moest al vroeg zijn vader helpen bij het rooien van boomstobben (stronken) op de Hellendoornse berg, waar zich nu het Sanatorium bevindt. Later begon hij zijn textielloopbaan in de weverij der fa. Salomonson te Nijverdal. De jeugdige wever was muzikaal aangelegd en werd al spoedig opgenomen in het fabrieksmuziekkorps, dat onder de speciale bescherming stond van één der heren Salomonson.

Deze zat 'as de duvel op het werk' en kon als het ware door de muur heen horen of een weefgetouw goed liep. Doch als hij eens (onverwacht) bezoek kreeg, kon het gebeuren dat alle muzikanten opeens bericht kregen om hun werk te laten liggen en zich metten gereed te maken voor het geven van een muziekkuitvoering, zo maar onder werktijd.

Liep dit concert goed van stapel dan was de heer Salomonson in zijn nopjes.

Nu gebeurde het dat de jonge G.J. Knobbe in januari van de barre winter van 1897 per ongeluk “een gat” weefde. Hij kreeg daarvoor ruzie met de touwbaas en beëindigde meteen vrijwillig zijn werkring. Er moest echter voor het gezin gewerkt worden en zo vond Knobbe al spoedig emplooi in Stadtlohn, achter Gronau. Daar ontmoette hij een vroegere plaatsgenoot, Pille v.d. Werfhorst, die hem mee wilde hebben naar Keulen. Knobbe had er wel oren naar om zich daar te vestigen, maar zijn vrouw, ook uit Nijverdal afkomstig, weigerde beslist om mee te gaan. Zij had nl. gehoord dat in Keulen trams liepen, zonder paarden er voor en daar moest, dacht zij, de duivel achter zitten. Zo kwam de familie Knobbe in Enschede. Vader kwam weer in het textielbedrijf, evenals naderhand 11 van de 12 kinderen, alle achtereenvolgens in hetzelfde bedrijf. Omdat vader Knobbe een goed muzikant was, evenals nu nog meerdere van zijn kinderen, kreeg hij later nog bericht van de fa. Salomonson, om daar terug te komen, hetgeen anders nooit gebeurde, want die vrijwillig wegging, verspeelde meteen zijn kans om opnieuw werk te krijgen.

Dat ondervond later een andere textielman, Karel Willem Ebbing, geboren 1883 te Kampen, maar reeds 1 jaar later vertrok het ouderlijke gezin naar Nijverdal. Zijn vader was als grondwerker vele jaren werkzaam geweest bij de aanleg van de spoorbaan Almelo – Zwolle, ook in de buurt van Twilhaar, waar de spoorlijn als een diepe geul is uitgegraven. Elke dag vertrokken 2 treinen met 40 wagons zand, alle per schop opgeladen, naar de kolenmijnen in Limburg.

Karel Ebbing begon op 12-jarige leeftijd, in 1895, als wevershulp ook bij de fa. Salomonson in Nijverdal, waar toen al de vrije zaterdag was ingevoerd. Omdat hij was vrijgeloot voor de militaire dienst, tekende hij daarna vrijwillig voor de huzaren in Deventer. Aanvankelijk goedgekeurd werd hij een paar dagen daarna afgekeurd voor de ogen. Van te voren had de bedrijfsleider hem gewaarschuwd, dat Karel, na vrijwillig weggaan, niet weer zou worden aangenomen en zo werd hem, na de afkeuring te Deventer, een hernieuwde indiensttreding onverbiddelijk geweigerd.

Dus besloot hij, noodgedwongen, op een andere plaats werk te zoeken en ging daartoe, 's maandagsmorgens te voet "op wanderschaft" richting Gronau, daar hij geen geld had om per trein te gaan.

Allereerst arriveerde hij te Almelo en vroeg bij Ten Cate tevergeefs om werk, doch kreeg een Rijksdaalder voor reispenning. Opnieuw deed hij in dezelfde plaats een poging bij de koffiebranderij een Weduwe Peddemors, kreeg geen werk, maar weer een Rijksdaalder voor toefgeld. De reis werd voortgezet naar Borne, waar een vergeefse poging volgde bij de fa. Spanjaard, doch waar hij toch een gulden ontving. In Hengelo aangekomen was het te laat geworden om daar werk te vragen en daarom ging het meteen door naar Enschede met zijn volle f 6,- nog op zak. Reeds bij de "Lange Huuze" aan het begin van Enschede, ontmoette hij een Nijverdalse kennis, die ter plaatse voor werk kon zorgen, zodat Karel niet verder hoefde te trekken.

De volgende dag was het marktdag en deze dinsdag werd meteen besteed om de stad te bezichtigen, waarna de volgende dag een tijdelijke dienst begon in de weverij van Menko. Later ging Ebbing over naar de spinnerij en kwam omstreeks 1914 in dienst bij Van Heek & Co. Hij was een werkzame man, die in vele overuren verschillende bijbaantjes verrichtte, maar werd in later tijd vooral benut om bij plotselinge verhindering van eigen personeel, zo spoedig mogelijk voor invallers te zorgen. Soms werd hij 's morgens door de baas bij de portier al opgewacht met de boodschap: "Hooft dien jas meer an en probeert eerst nen droller of ne drolster enz. te kriegen". Daarvoor heeft Karel soms heel Twente afgefietst. Hij had voor zichzelf een register opgemaakt van eventueel beschikbare mannelijke of vrouwelijke personeelsleden en vooral voor deze werkzaamheden werd hij bijzonder gewaardeerd.

Zo is uit een paar levensschetsen alleen maar gememoreerd, wat misschien ook buiten de kring van de eigen fabrieksgemeenschap, nog belangstelling zal trekken.

DNA ONBEKEND.

Door : Jack Weener

In het NCRV-programma DNA Onbekend gaan mensen van alle leeftijden, rangen en standen op zoek naar hun herkomst. Uitgangspunt is hierbij dat een op de tien Nederlanders een andere ouder heeft dan op de geboorteakte is aangegeven. DNA-onderzoek moet hierbij de uitkomst geven.

Enkele jaren geleden heeft een inleider op een van onze zaterdagmiddagbijeentkomsten opgemerkt dat de kans dat je wettige vader ook je biologische vader is ongeveer 95% is.

Een verschil van 5% dus. Op zich is dat verschil niet zo interessant. De vraag is wat we als genealoog met dit gegeven aanmoeten.

Laten we maar uitgaan van 95%, dan is het al erg genoeg. De kans dat mijn wettige grootvader ook mijn biologische grootvader is, is dus 95% van 95%, of wel ongeveer 90%.

Zo door redenerend is de kans dat mijn stamvader – tien generaties terug – mijn werkelijke stamvader is ongeveer 60% en dat ziet er niet best uit.

Mijn stamvader, Wilhelmus Wenar, jongeman uit Cleefland, trouwde op 27 mei 1714 met Albertien Roelofs van Dinghste, jongedochter van Hasselt. Het echtpaar had vier zonen, waarvan de oudste en de jongste tot op heden nazaten hebben. Alle gegevens die ik van anderen heb verkregen, zijn zoals dat behoort zorgvuldig gecontroleerd. Ik begin me zo langzamerhand wel af te vragen wat daar de zin van is. Verkeerde interpretaties van collega- genealogen (zie mijn artikel in TG 2011 nr. 1, blz. 26) kom je zo wel op het spoor, maar overspel e.d. niet.

Wat dat laatste betreft zou DNA-onderzoek uitkomst kunnen brengen. Als mijn DNA een match heeft met dat van mijn verre achterneef van de andere tak, kunnen we redelijk gerustgesteld zijn. Het is dan alleen nog mogelijk dat mijn stamvader niet de biologische vader is van zijn twee wettige zonen. Die zonen moeten dan wel dezelfde vader hebben.

De kans op zo'n gecompliceerd fenomeen acht ik niet zo groot, mede gezien het feit dat het hier de oudste en de jongste in een gezin met vier kinderen betreft.

Maar wat als er geen overeenkomst is? Zit(ten) de boosdoener(s) dan in de ene tak, of in de andere? Of in beide, dat kan ook nog. En hoe kom je daar achter? Een goede vraag....

Alleen als er maar één tak overgebleven is, heb je dat probleem niet. Maar ook geen mogelijkheid tot een vergelijkend DNA-onderzoek. En als er meerdere takken in de familie zitten, wordt het probleem nog groter. Zo zie je maar, niemand ontspringt de dans.

Al met al blijf ik met meer vragen zitten, dan toen ik aan dit artikel begon.

Heeft het gezien het bovenstaande dan wel zin om door te gaan met genealogisch onderzoek?

Ik denk het wel, want er zijn ook andere specifieke familietrekken die je op het goede spoor kunnen zetten. Maar daarover misschien een volgende keer

In ieder geval doorgaan, **want zonder verleden heeft het heden geen toekomst.**

**Oostwal 6
Oldenzaal
Tel: 0541-537011**

**SCHOENMAKER
VOETCOMFORT**

Erkend schoenconsulent

- ☺ **ruim assortiment in comfort schoenen.**
- ☺ **diverse breedtematen: E t/m M.**
- ☺ **eerlijk advies.**
- ☺ **uitstekende service: oa. huisbezoek.**
- ☺ **bijna alle modellen geschikt voor eigen (steun)zolen.**
- ☺ **Carintpas 10% korting op niet afgeprijsde schoenen.**

www.schoenmaker-voetcomfort.nl

Convocaties

Marieken Scholten-Sijes (secretaris NGV-Twente)

Enige tijd geleden heeft de afdeling een stapel convocaties van overlijden ontvangen.

U kunt de voornaamste gegevens ervan op de website van de afdeling (twente.ngv.nl) inzien. Zolang we ze nog niet in het GIT kunnen opslaan (ruimtegebrek in het Stadsarchief), kunt u een scan bij de secretaris van de afdeling opvragen. E-mail:

secretaris@twente.ngv.nl

Wel even het nummer erbij vermelden.

Gemeentes en hun grenzen

Door Jan Oude Munnink

Het verschijnen van het "Repertorium van Nederlandse gemeenten vanaf 1812" door Ad van der Meer en Onno Boonstra was voor mij de aanleiding voor het schrijven van deze bijdrage. U kunt het Repertorium (2^e editie van maart 2011) downloaden en beschikt daarmee over een schat van informatie die u bij uw genealogisch onderzoek kunt gebruiken. De inleiding geeft bovendien veel achtergrondgegevens.

Een aantal voorbeelden:

- Denekamp, bestaan van 1-7-1818 tot 1-6-2002

1-1-2001 toegevoegd Ootmarsum

1-1-2001 toegevoegd Weerselo

1-6-2002 opgegaan in Dinkelland (naamswijziging)

- Enschede, bestaan: van oudsher tot heden

1-5-1934 toegevoegd Lonneker

SV (spellingvariant): Enschedee

AV (aanduidingsvariant): Enschedé

- Ambt Delden, bestaan van 11-7-1818 tot 1-1-2001

1-7-1818 ontstaan uit Delden

1-1-2001 opgegaan in Hof van Twente

AV Ambt Delden
 AV : Schoutambt Delden
 AV: Delden(Amt)

Doordat het Repertorium als pdf opgeslagen wordt kunt u met de zoekfunctie snel door het document bladeren.

Toch vind ik dat er wat meer achtergrondinformatie wenselijk is. Het is namelijk zo dat in 1807 de grenzen van Overijssel veranderden: ons land kreeg 10 departementen. Door de wet van 13 april 1807 werden de schoutambten Olst en Wijhe, alsmede dat ten zuiden van de Koerhuisbeek, Schipbeek en Buurserbeek (namelijk gedeelten van het stadgericht Deventer, en van de schoutambten Colmschate (Diepenveen) en Bathmen, en van de richterambten Kedingen, Diepenheim en Haaksbergen) bij het departement Gelderland gevoegd.

Daarentegen werd het gebied ten noorden van de Schipbeek (namelijk gedeelten van de buurschappen Lochuizen en Brammelerhoek, waarin Achterveld en Broeke) van de voogdij Neede (Gld), afgescheiden en met het departement Overijssel verenigd. Bij het departement Overijssel werd toen tevens toegevoegd het van het departement Amstelland afgescheiden noordelijk gedeelte van Schokland. Het zuidelijk gedeelte van Schokland behoorde reeds lang tot Overijssel.

De wet werd ten aanzien van Deventer niet helemaal uitgevoerd. De regering van deze stad protesteerde en kreeg steun van de landdrost. Bij decreet van koning Lodewijk van 30 april 1808 werd het gebied ten westen van de stad teruggegeven.

Een leuk detail in deze is wel dat de inwoners van de afgescheiden gebieden voor de civiele en criminele wetten en rechtspraak bleven behoren tot het gebied waarvan ze waren afgescheiden.

Toch ontstonden er nog moeilijkheden. De schout van Bathmen en Holten had al eerder geklaagd bij de landdrost over het feit dat de richter van Dorth (Gelderland) de grensscheidingen voor wat betreft Bathmen in de kerk had voorgelezen. De schout werd nog eens duidelijk uitgelegd dat Dortherbroek en Zuidloo in financiële en politieke zin in onder Gelderland vielen en voor justitiële zaken nog onder het schoutambt Bathmen en Holten én tot het departement Overijssel behoorden.

Op 29 maart 1814 werd de Grondwet van voor de Vereenigde Nederlanden afgekondigd en daarin werd bepaald dat de “oude grensscheidingen” behouden m.a.w. de grenswijzingen van de provincies werden teruggedraaid.

Bij keizerlijk decreet van 21 oktober 1811 werd ons land verdeeld in departementen, arrondissementen, kantons en mairieën. Vooral in Twente was de indeling in mairieën een omwenteling: schout/richterambten werden in tweeën en zelfs in drieën (Oldenzaal) opgedeeld. Met de historisch gegroeide grenzen werd geen rekening gehouden. Oorzaak van deze opsplitsing was een decreet van 18 oktober 1810: de prefect moest naar Frans voorbeeld streven naar kleine gemeentes. Overijssel werd zodoende verdeeld in 52 mairieën.

De indeling komt grotendeels overeen met de door de hertog van Plaisance, gouverneur generaal van de Hollandse departementen, bij besluit van 27 december 1810 vastgestelde gerechtelijke indeling.

Het arrondissement Almelo kreeg er een zesde kanton bij met als zetel Enschede. Bij dit kanton hoorden ook de van Oldenzaal afgescheiden mairieën Enschede en Lonneker. Ook Wierden werd bij Almelo gevoegd en dus afgesplitst van het kanton Goor. Gelijktijdig werden de mairieën Stad Almelo en richterambt Almelo samengevoegd tot de mairie Almelo en werden Stad Diepenheim en richterambt Diepenheim samengevoegd tot Diepenheim. De mairie Bathmen en Holten daarentegen werd uitgesplitst in twee mairieën. De nieuwe indeling werd grotendeels in april 1811, zij het voorlopig, ingevoerd.

De indeling van het arrondissement Almelo verliep minder voorspoedig en het duurde tot september 1811. In dit arrondissement ontstonden 13 mairieën: Almelo (Stad en Richterambt Almelo), Delden (Stad en een deel van het richterambt Delden), Hengelo (een deel van het richterambt Delden), Goor (Stad en een deel van het richterambt Kedingen), Rijssen (Stad en een gedeelte van het richterambt Kedingen), Wierden (gedeelte van het richterambt Kedingen), Enschede (Stad en een gedeelte van het richterambt Enschede), Lonneker (gedeelte van het richterambt Enschede), Oldenzaal (Stad en een gedeelte van het

richterambt Oldenzaal), Losser (gedeelte van het richterambt Oldenzaal), Weerselo (gedeelte van het richterambt Oldenzaal), Ootmarsum (Stad en gedeelte van het richterambt Ootmarsum) en Tubbergen (gedeelte van het richterambt Ootmarsum.)

Tabel 1. Herstelbesluiten van de gemeentelijke indeling op het platteland, 1816-1821

Provincie	KB reglement / verdeling	Ingangsdatum verdeling	Aantal gem. vóór verdeling	Verandering als gevolg van reglement
Groningen	24-12-1818, 61	nvt (geen wijzigingen)	62	0
Friesland	9-3-1815, 15	1-10-1816	43	-48
Drenthe	14-11-1815, 68	13-7-1819	29	+4
Overijssel	24-11-1815, 80	1-7-1818	52	+10
Gelderland	11-2-1817, 40	1-1-1818	144	-22
Utrecht	14-11-1815, 68	1-1-1818	55	+43
Holland (N. ged.)	13-12-1815, 25	1-5-1817	105	+44
Holland (Z. ged.)	7-3-1816, 13	1-4-1817	154	+101
Zeeland	24-11-1815, 80	1-1-1816	135	-18
Noord-Brabant	8-5-1819, V2	1-1-1821	189	-3
Limburg	18-4-1818, 136	1-1-1821	125	+1

Met ingang van 1 juli 1818 werd er nogmaals ingrijpend veranderd in de gemeentelijke indelingen. Deze nieuwe indeling was vooral gebaseerd op de indeling van voor de Franse tijd. Een uitgangspunt daarbij was dat de mensen op het platteland niet financieel hoefden bij te dragen in de uitgaven van de steden. Van een beperkt aantal gemeentes vermeld ik hieronder de gebieden die ze omvatten:

1. Gemeente Almelo.

Met ingang van 25 november 1811 werden de stad Almelo (Stadgericht) en het Richterambt Almelo (het richterambt was een gedeelte van de heerlijkheid Almelo en Vriezenveen) samengevoegd en ontstond de gemeente Almelo. Op 29 september 1818 werd deze gemeente gesplitst in de gemeenten Stad Almelo (het oorspronkelijke stadgericht) en Ambt Almelo (het voormalige richterambt).

2. Gemeente Stad Almelo.

Met ingang van 1 oktober 1829 werd een klein gebied rond de stad toegevoegd en afgescheiden van de gemeente Ambt Almelo.

3. Gemeente Avereest.

De gemeente is ontstaan op 1 juli 1818 door splitsing van de gemeente Ommen in de gemeenten Avereest, Stad Ommen (waaronder Ommerschans) en Ambt Ommen. Het aanvankelijke gebied was het noordelijke gedeelte van het schoutambt Ommen en Den Ham. Op 1 januari 1837 werd toegevoegd de veenkolonie De Dedemsvaart (afgescheiden van de gemeente Ambt Hardenberg en de gemeente Ambt Ommen).

4. Gemeente Delden.

Op 28 november 1811 werden het stadgericht Delden en het richtambt Delden in tweeën gesplitst en zo ontstonden de gemeenten Delden en Hengelo. Het gebied van de gemeente Delden omvatte: het voormalige stadgericht Delden en het westelijke gedeelte van het voormalige richterambt Delden (Azelo, Bentelo, Deldenerbroek, Deldeneresch, Hengelvelde of Wegdam, Wiene of Weddehoen en Zeldam of Kotwijk)

Per 1 juli 1818 werd de gemeente Delden gesplitst in de gemeente Stad Delden (Stad en de naaste omgeving) en Ambt Delden.

5. Gemeente Denekamp.

De gemeente is 1 juli 1818 ontstaan uit een afscheiding van het oostelijke gedeelte van het landgericht Ootmarsum. De gemeente werd gevormd uit de buurschappen Groot Agelo, Klein Agelo, Breklenkamp, Denekamp inclusief het dorp, Noord-Deurningen, Lattrop, Nutter, Oud-Ootmarsum en Tilligte.

6. Gemeente Diepenheim.

Sinds de eerste helft van april 1811 omvatte het gebied het voormalige richterambt Diepenheim (inclusief de stad Diepenheim), met uitzondering van het ten zuiden van de Schipbeek gelegen gedeelte van de buerschap Schipbeekhuizen, én, de ten noorden van de Schipbeek gelegen gedeelten van de buurschappen Lochuizen en Brammelerbroek, waarin Achterveld en Broeke.

M.i.v. 19 september 1814 werden de bovengenoemde gebieden ten noorden en zuiden van de Schipbeek gelegen gebieden, die sinds 17 juli 1807 tot de voogdij Neede

(Gelderland) en tot het richterambt Diepenheim behorende weer bij de gemeenten Diepenheim en Neede gevoegd.

Dus sinds 19 september 1814: het voormalige richterambt Diepenheim. Op 1 juli 1818 werd toegevoegd: het in de Stokkummerbroek gelegen Westervlier afgescheiden van de gemeente Goor. Westervlier hoorde voor 18 november 1811 tot het richterambt Kedingen.

7. Gemeente Enschede.

Met ingang van 27 november 1811 werden het stadgericht Enschede (Stad) en het richterambt in tweeën gesplitst en ontstonden de gemeenten Enschede en Lonneker. Aanvankelijk bestond het gebied van de gemeente uit het voormalige stadgericht Enschede en het voormalige richterambt Enschede waarin de buurschap de Eschmarke.

Sinds 1 juli 1818: alleen het voormalige stadgericht Enschede. De Eschmarke werd gevoegd bij de gemeente Lonneker.

8. Gemeente Haaksbergen.

Sinds de eerste helft van april 1811: het richterambt Haaksbergen uitgezonderd het deel dat ten zuiden van de Buurserbeek gelegen was: het zuidelijk gedeelte van de buurschap Buurse, waaronder Braam en het Haaksbergveen.

Het gebied sinds 19 september 1814: het hele voormalige richterambt. Het bovengenoemde zuidelijke deel dat sinds 1807 bij Neede hoorde werd dus weer bij Haaksbergen gevoegd.

9. Gemeente Losser.

M.i.v. 27 november 1811 werd het stadgericht Oldenzaal (Stad en de naaste omgeving) én het richterambt Oldenzaal in drieën gesplitst en ontstonden de gemeenten Losser, Oldenzaal en Weerselo. Het gebied van de gemeente Losser omvatte aanvankelijk het zuidoostelijk gedeelte van het voormalige richterambt Oldenzaal: het dorp Losser en de buurschap Losser. Sinds 1 juli 1818 werden bijgevoegd en afgesplitst van Oldenzaal de buurschappen Berghuizen, Beuningen en De Lutte.

10. Gemeente Olst.

Het gebied omvatte sinds de 1^e helft van april 1811 het voormalige schoutambt Olst, met uitzondering van het ten

westen van de IJssel gelegen buurschap Welsum. Welsum omvatte behalve het dorp Welsum ook Grapendaal, Hogenhof en Stollenberg. Sinds 18 juli 1814 omvatte de gemeente het gehele voormalige schoutambt Olst. De buurschap Welsum welke sinds 18 juli 1807 tot Gelderland behoorde werd m.i.v. 19 september 1814 weer bij Olst gevoegd en dus afgescheiden van de toenmalige gemeente Nijbroek.

11. Gemeente Rijssen.

Van 29 november 1811 tot 1 juli 1818 omvatte deze gemeente het voormalige stadgericht Rijssen (Stad en wijde omgeving) en het gedeelte van de zogenaamde Rijssense kwartieren van het voormalige richterambt Kedingen met de buurschappen Elsen, Elsenerbroek, Enter (inclusief het dorp) en Enterbroek. Vanaf 1 juli 1818: alleen het voormalige stadgericht Rijssen. Elsen en Elsenerbroek werden toen gevoegd bij de dan gevormde gemeente Markelo. Enter en Enterbroek werden gevoegd bij de gemeente Wierden.

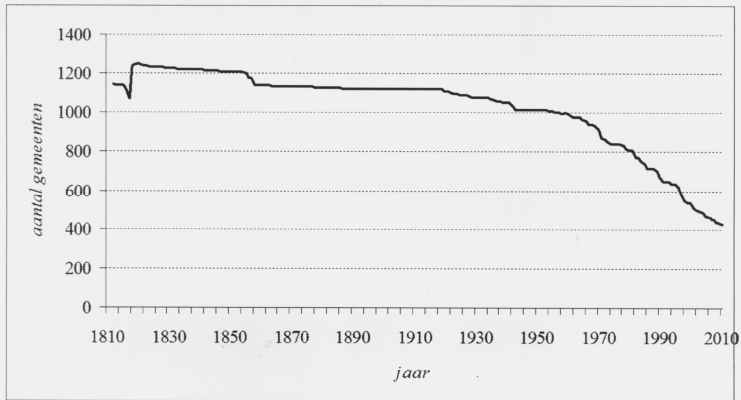
12. Gemeente Tubbergen.

M.i.v. 26 november 1811 werden het stadgericht Ootmarsum (Stad en de naaste omgeving) en het richterambt Ootmarsum in tweeën gesplitst en ontstonden de gemeenten Ootmarsum en Tubbergen. Het gebied van Tubbergen omvatte het westelijk gedeelte van het voormalige richterambt Ootmarsum: het dorp Tubbergen en de buurschappen Albergen, Fleringen, Geesteren, Haarle, Hesinge, Reutum, Vasse en Mander.

Herhaaldelijk bent u in de tekst het richterambt Kedingen tegengekomen. Dus enige verduidelijking is op zijn plaats. Van het richterambt werd het gebied ten zuiden van de Schipbeek, namelijk de Markerbroek (waarin de Dijkerhoek) en de Stokummerbroek op 18 juli afgescheiden en bij Gelderland gevoegd. Deze gebieden werden op 19 september 1814 van Gelderland afgescheiden en gevoegd bij de gemeente Goor. Het richterambt ging in november 1811 op in de gemeenten Wierden, Goor en Rijssen.

Ten slotte nog een aantal afbeeldingen ter illustratie en om u inzicht te geven in de ontwikkelingen van gemeentes, maar nu vooral uit het zicht van geheel Nederland. Alle afbeeldingen in dit artikel zijn ontleend aan het Repertorium.

Figuur 1. Ontwikkeling van het aantal gemeenten in Nederland, 1812-2011

Figuur 2. Nederlandse gemeenten, 1 januari 1820

Figuur 3. Niderlandske gemeenten, 1 januari 1800

Figuur 4. Niderlandske gemeenten, 1 januari 2011

U vraagt zich misschien waarom ik deze bijdrage geschreven heb. Als beginnend genealoog dacht ik net als velen dat bijvoorbeeld de gemeente Losser vanaf 1811 in de huidige vorm bestaan heeft. En had er geen weet van dat er voor De Lutte, een kerkdorp dat nu tot de gemeente Losser behoort, ook een Oldenzaalse periode was. Dus vond ik sommige huwelijken etc. in het begin niet.

Veel feiten heb ik ontleend aan VORG (Vereniging voor Overijssels Recht en Geschiedenis) en met name aan het artikel dat F.M. Hendriks schreef in de Verslagen en Mededelingen 75 uit 1960 op de pagina's 97-136.

De twaalf genoemde gemeenten waren zoals gezegd voorbeelden. Alle niet genoemde Overijsselse gemeenten zijn in bovengenoemde bijdrage te vinden. U kunt het gehele artikel van F.M. Hendriks downloaden.

HOFLAND
OPTIEK

Nummer één in oogzorg en mode.

**MET HOFLAND
WEER OP SCHERP**

DENEKAMP · EIBERGEN · ENSCHEDE · LOSSER
OLDENZAAL · HAAKSBERGEN · BORNE

Contactlensspecialisten o.n.v.c.
Optometristen o.v.t.

www.hoflandoptiek.nl

- & Begeleiding en advisering bij aankoop en verhuur**
- & Begeleiding en advisering bij huur en verhuur**
- & Taxaties**
- & Planvisie**
- & Bedrijfsonroerend goed**
- & Nieuwbouw**
- & Hypotheken**
- & Vastgoedbeheer**

Bisschopstraat 18
7571 CZ Oldenzaal
Tel. 0541 – 522022
www.etpmakelaars.nl

Agenda lezingen

Voor het komende seizoen kunt u voor onze bijeenkomsten alvast de volgende data noteren:

15 september, 13 oktober, 10 november en 8 december.

Voor verdere informatie zie de nieuwsbrief of onze website: twente.ngv.nl

Alle bijeenkomsten vinden plaats in de Stefans-Hof, Grotestraat 207 te Borne. Het vrije gedeelte van bijeenkomsten begint om 13:00 uur.

Tijdens de bijeenkomsten zijn – in principe - aanwezig: het bestuur, algemene afdelings- en NGV-informatie, onderzoeksgegevens van de NGV Contactdienst en de Genealogische Databank Twente (GDT). Meestal zijn boeken van de Overijsselse Bibliotheekdienst aanwezig.

Bij twee oude afbeeldingen

Overgenomen uit Spil en Spoel van oktober 1950

Enschede omstreeks 1850 toen de koeherder nog door de straten liep om het vee van de burgers te verzamelen, naar de stadswaide te drijven en daarna terug te brengen onder het geroep “koomp de koo an, de dure los”.

Bovenstaande afbeelding laat ons de Langestraat zien vanaf het toenmalige stadhuis tot de markt. Dit stadhuis stamt uit 1585 en is bij de brand van 7 mei 1862 geheel verwoest. Ook ziet men een huis staan dat de toegang tot het Marktpllein belemmerde en dat dan ook afgebroken is. De toren had een dak dat van het huidige (en van het vorige) nogal verschilde. Ook bespeurt men de bomen van het kerkhof om de kerk. In het tweede huis links van het stadhuis was het postkantoor gevestigd. Ter linkerzijde, tegenover de ingang van de Hofstraat, ontwaart men zuilen en balkon van de grote sociëteit. Beide afbeeldingen zijn naar aquarellen van W.J. Meijer. Enschede's geschiedschrijver dr. A. Benthem vermeldt dat men voor sommige huizen aan de straatzijde de

bewaarplaats van faecaliën vond. Nog in 1820 is een jong paard in een “pad” voor een herberg aan de Markt verdronken! En hij vertelt er bij dat de reutputten die overal in de stad werden aangetroffen in de tijd van de roten van het zelfverbouwde vlas, een ondraaglijke stank verspreidden. Vlas was destijds een zeer belangrijke grondstof voor de textielnijverheid.

De 2^e afbeelding brengt het oostelijk deel van de Langestraat in beeld, dus van de hoek bij het stadhuis in de richting van de toenmalige Eschpoort, die stond ter hoogte ongeveer van het uiteinde der Haverstraat. Op de achtergrond het z.g. Blijdensteinshuis, hetwelk later is verplaatst. In dit fraaie gebouw was de Openbare Leeszaal en Bibliotheek gevestigd. Het werd bij het bombardement van 22 februari 1944 door brand verwoest. Op de voorgrond trekt een met koeien bespannen wagen de aandacht. Men ziet welk een typisch plattelandstadsje Enschede destijds nog was, in welk verband men niet vergeet dat de Langestraat de voornaamste straat was van de stad.

Opmerkelijk

Door: Otto Huizinga

Engelsen hebben... The Prize Papers

In de 17^e en 18^e eeuw waren er Engelse kapers die Nederlandse schepen overvielen. Wel waren ze kennelijk zo vriendelijk om hun buit naar land te brengen onder anderen om de rechtmatigheid van de kaping te onderzoeken. Hierdoor is er in de National Archives in Kew, London een archief met 38.000 Nederlandse brieven en documenten. Dit zijn vooral documenten die de scheepvaartbetreffen, belading, reisplannen etc. Een kleiner deel van de documenten zijn persoonlijke brieven van de bemanningsleden van de schepen. De documenten die hier opgeslagen zijn afkomstig van de rechtmatig gekaapte schepen. Als een schip niet rechtmatig gekaapt werd werden goederen, schepen én bemanning weer aan de eigenaar teruggegeven.

Bron NGV nieuwsbrief 2011 nr 27

<http://www.metamorfoze.nl/publicaties/MetamorfozeNieuws/mn0207.pdf>

<http://www.gahetna.nl/collectie/index/nt00424>

Misschien zijn we allemaal wel familie van elkaar.

In de bespreking van de database die uitgegeven wordt bij de Gens Nostra jubileum uitgave wordt vermeld dat 2/3 van de middeleeuwse bevolking geen nageslacht heeft na 1500. Dit komt volgens R.A. Dix door de grote sterfte door epidemiën, sterfte in het kraambed en het opbergen van een groot aantal zonen en dochters in kloosters.

Bron Gens Nostra jaargang 66 nr 12.

Burgerlijk Wetboek versus de Archiefwet

Geboorteaktes zijn openbaar toegankelijk als ze ouder zijn dan 100 jaar, huwelijksaktes ouder dan 75 jaar en overlijdensaktes ouder dan 50 jaar. Dat staat beschreven in het burgerlijk wetboek. Er staat ook in dat iedereen met een gerechtvaardigd belang een volledig afschrift kan verkrijgen tegen betaling van leges.

Na de genoemde termijnen verhuist het document van de burgerlijke stand naar het archief en is de archiefwet van toepassing op het document. Hetgeen inhoudt dat er gratis inzage te verkrijgen is in het document. De heer P.H.H. Scharp schrijft over de problemen die optreden in de periode van overgang van de ene wetsruimte in de andere wetsruimte een aardig artikel in het Genealogisch Magazine Erfgoed.

Bron: Genealogisch magazine Erfgoed sept/okt 2011 19^e jrg.

Steensnijder

De beroepsnamen steendrukker, steenhouwer en steenslijper lijken als handwerkberoepen voor zichzelf te spreken. Bij de beroepsnaam 'steensnijder' is de beschrijving echter verrassend: dit is een chirurgijn die zich bekwaamd heeft in het verwijderen van blaasstenen. Dit gebeurde door met een mes via endeldarm of bekkenbodem in de blaas te geraken om vervolgens de patiënt van zijn stenen te bevrijden. Dit gebeurde uiteraard zonder verdoving. Niet iedereen overleefde de ingreep.

Deze operatie mocht je niet zonder formele toestemming uitvoeren. In het Handv. v. Amsterd. 966 b van 1700 is bepaald: *Zal geen Operateur hier ter Stede eenige Operatie of Steensnydinge te doen, ten zy hy daertoe alvorens van de Heeren Burgemeesteren bekomen hebbe Consent en Authorisatie.*

De heer Lups beschrijft dit in zijn serie over oude beroepen in:

Bron: Genealogische magazine Erfgoed nov/dec 2011 19^e jrg.

Karl Marx is een volle neef van Frederik Philips.

Voor mij was het verrassend te lezen dat de familie Philips van de lampenfabriek nog bijgedragen heeft aan het tot stand komen van het communistische en socialistische gedachtengoed. Dat ging zo:

Frederik Philips (geb. 1830) was bankier in Zaltbommel, hier was hij in 1857 gehuwd met Maria Elizabeth Heijligers.

Ze kregen in 1858 een zoon Gerard. Gerard Philips kocht in 1891 samen met zijn vader Frederik een kleine fabriek in Eindhoven waar gloeilampen geproduceerd werden.

De bankier Frederik Philips was zelf een kind uit het huwelijk van Lion Philips en Feitje Pressborg (1797-1857). Feitje was geboren in Nijmegen en overleden in Zaltbommel 1857. De zuster van Feitje, Henriëtte Pressborg huwde met Jehoshua Heschel. Hij veranderde zijn naam in Heinrich Marx. Ze kregen negen kinderen waarvan Karl Marx er een was, in 1818 in Trier geboren.

Karl Marx was een groot theoreticus over het socialisme en communisme en daarom gevreesd door de betreffende machthebbers en leefde daardoor een groot deel van zijn leven in ballingschap. Eerst in Parijs, daarna Brussel en vervolgens Londen. Marx bezocht echter met enige regelmaat Nijmegen en Zaltbommel.

Zijn zelf gemaakte maatschappelijke positie bracht hem ook in duurzame geldnood. In Zaltbommel hielp Lion Philips hem meermaals met 'financiële injecties'. Na de dood van Karl Marx' moeder in 1863 was Lion Philips de executeur-testamentair. Karl Marx verbleef in 1864 ruim twee maanden bij de familie Philips in Zaltbommel waar de driejarige Frederik Philips, de latere financier voor zijn zoon Gerard, waarschijnlijk op de knie van Karl Marx gezeten heeft.

Karl Marx kreeg nog 7000 gulden uit de erfenis, dit na aftrek van het reeds ontvangen voorschot van 5000 gulden. Karl Marx vertrok naar Londen en stierf daar in 1883.

Bron: Mosaik, Zeitschrift für Familienforschung und Heimatkunde; Heft 1/11

Van Tasschen naar Tasche of Tassche?

Door: Gerda Schepers

Met de invoering van de burgerlijke stand was het de bedoeling dat iedereen een vaste achternaam kreeg. We hebben daar vorig jaar heel wat over kunnen lezen. Maar die vaste achternaam geeft voor sommige families tot op de dag van vandaag moeilijkheden. In Tubbergen is de familie Tasche of Tassche zo'n familie. Hier zijn ruim tweehonderd jaar na de invoering van de burgerlijke stand nog problemen om één s of twee ss-en.

De oudste akte die we vinden van de familie Tasche in het gemeentearchief van Tubbergen is bij de geboorteaangifte van Hermannus op 6 mei 1816. Hij is volgens de ambtenaar een zoon van de smid Gerrit Scholten en van zijn huisvrouw Aleida Scholten. Je verwacht dat zo'n kind door het leven zal gaan als Scholten. Het is immers na de invoering van de burgerlijke stand. Maar als Hermannus op 23 juli 1840 in Tubbergen trouwt met Johanna Middendorp wordt duidelijk dat hij een zoon is van Gerrit Tasschen en Aleida Scholten en heet hij Hermannus Tasschen. Vader Gerrit is ongeveer 1770 geboren in Fischbach in Duitsland en is als smid naar Nederland gekomen. Hij zal ingetrouwd zijn bij Scholten en daarom toen die naam gebruikt hebben. In Genlias wordt hij nog Tusscher genoemd maar dat is niet juist. De bruidegom ondertekent in 1840 de trouwakte dan ook met H. Tasschen.

Daarna blijft het nog steeds onduidelijk of het nu Tassche, Tasschen of Tasche moet zijn. De ambtenaren weten het blijkbaar ook niet en afwisselend worden de namen gebruikt. In 1843 bij de geboorteaangifte van zijn oudste zoon en ook in sommige latere aktes ondertekent hij zelf nog met Tasschen. Dubbel s en een n op het eind. Maar in 1845 zien we dat de ambtenaar Tasche schrijft, maar zelf blijft hij volhouden als Tasschen. In 1851 wordt hij wethouder bij de gemeente Tubbergen. Dit gaat blijkbaar onder de naam Tasche, want vanaf die datum zien we de naam altijd geschreven als Tasche en hij tekent zelf ook als Tasche. Dat zien we ook bij aangiftes van andere burgers die hij als wethouder opneemt. Vanaf die tijd probeert de gemeente Tubbergen, wethouder Tasche voorop, de naam Tasche met één s in te voeren. Dat lukt aardig en je ziet ook de meeste anderen tekenen met één s.

Ondertussen zijn in 1880 en 1885 twee zoons buiten de gemeente Tubbergen getrouwd en zij houden ook de naam met een s. Een zoon geeft zijn naam door aan het modehuis in Hengelo met de naam Tasche. Ook dochter Johanna die in 1899 trouwt met Voorhuis behoudt de naam Tasche. In mei 1885 overlijdt Hermannus en de naam is nog steeds Tasche. Tot zover geen problemen.

Maar in 1897 trouwt in Tubbergen op 46-jarige leeftijd zoon Hermanus met Maria Gezina Lansink en plotseling wordt door de ambtenaar de naam Tassche weer gebruikt. Ook Hermanus tekent zelf met Tassche en vanaf die datum is in Tubbergen de naam Tassche weer in zwang. In 1903 en 1907 bij geboorteaangiftes tekent hij zelf nog wel met de naam Tasche maar de gemeente houdt de naam Tassche aan. Maar nu heeft de familie er geen zin meer aan, de rest van de familie die naar elders is vertrokken heeft de naam Tasche behouden en dit wil men in Tubbergen ook. Maar de gemeente blijft trouw aan de naam Tassche.

En zo is het nu nog. Officieel heten ze dan wel Tassche, maar een groot deel van de familie houdt Tasche aan. Als ze hun naam moeten schrijven, en of dat nu persoonlijk of zakelijk is, dan doen de meesten dat toch met Tasche. Zelfs in het telefoonboek of op geboortekaartjes staan ze vaak als Tasche. Ook de metaalbedrijven heten Tasche, maar de eigenaren Tassche en dat is best lastig. Het blijft na ruim honderd jaar nog problemen geven, zo'n verschrijving van een ambtenaar.

De Financiële Managers

**Persoonlijk maatwerk
volgens de financiële managers**

HYPOTHEEK & FINANCIERINGEN VERZEKERINGEN BELASTING ADVIES

Reygerhoftehoek 68 Telefoon 053 4782053
7546 KC Enschede Mobiel 0653960460
info@definancielemanagers.nl
www.definancielemanagers.nl

Aankondiging najaarslezing door Otto Huizinga

Deze lezing zal plaatsvinden op 8 december 2012.

Ware en Valse Martelaren

In deze lezing geef ik inzicht in het verschijnsel martelaarschap. Een martelaar is iemand die vasthouden aan bepaalde waarden belangrijker vindt dan het verlengen van zijn leven op aarde.

De tijd tussen 1500 en 1700 kende in Europa een goed gedocumenteerde, grote opleving van het martelaarschap. Maria en Ursula van Beckum, die in 1544 op de brandstapel om het leven kwamen, zijn tot de dag van vandaag nog steeds bekend in de westerse wereld. De executie gebeurde overigens in opdracht van Goossen van Raesfeldt, heer van Twickel.

De martelaren speelden een belangrijke rol in de reformatie en in de grote staatkundige veranderingen in Europa.

Uitgaande van de tijd tussen 1500 en 1700 wordt o.a. onderzocht: Wat maakt iemand tot martelaar, wat zijn de omstandigheden die tot martelaarschap uitnodigen, wat is het maatschappelijke effect van de martelaar, hoe wordt de herinnering aan de martelaar in leven gehouden?

Deze inzichten geven mogelijk een perspectief om naar de moderne verschijningsvormen van het martelaarschap te kijken zoals dat niet alleen in Asia en Noord-Afrika plaats vindt, maar ook in de moderne tijd in Europa.

Tot voor kort waren studies geschreven vanuit een vooringenomen keuze over de ware en de valse martelaar. Moderne inzichten over religie, psychologie en politieke verhoudingen maken het mogelijk om een niet-partijdige benadering te geven van het verschijnsel martelaarschap.

Nederlandse Genealogische Vereniging. Opgericht 1946.

Correspondentieadres: NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.
Bibliotheek en andere diensten: Papelaan 6, 1382 RM Weesp.

Afdeling Twente. Opgericht 1984. De afdeling omvat de volgende gemeenten:
Almelo, Avereest, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn,
Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Ommen, Rijssen-Holten, Tubbergen,
Twenterand, Wierden, Dalfsen, Olst-Wijhe, Raalte en de voormalige gemeente Bathmen.
Afdelingswebsite: <http://twente.ngv.nl>

Bestuur van de afdeling:

- Voorzitter : Jan Oude Munnink, aanspreekpunt in het bestuur m.b.t. de website,
Twente Genealogisch en Iustrum 2014. Afgevaardigde van de afdeling.
Koppelboerweg 2, 7587 NV De Lutte. 0541-511774
e-mail: koppelboer@hetnet.nl
- Secretaris : Marieken Scholten-Sijjes.
Anjelier 7, 7621 AK Borne. 074-2670256
e-mail: secretaris@twente.ngv.nl
- Penningmeester : Ben Schothuis, coördinator cursussen.
Het Loo 39, 7608 DM Almelo. 0546-862675
e-mail: penningmeester@twente.ngv.nl (functioneel) bjgschothuis@home.nl (privé)
- Lid : Johan Leushuis, aanspreekpunt in het bestuur m.b.t. Genealogisch
Informatiecentrum Twente (GIT).
Woolderweg 65, 7622 JR Borne. 074-2667229. e-mail: jleushuis@hetnet.nl
- Lid : Jan Aaldenberg, coördinator Twentse Voorouder Dag. Rembrandtlaan 84, 7606 GN
Almelo. 0546-815950. email rails@hetnet.nl

Plaatsvervangend Afgevaardigde Algemene Ledenvergadering NGV:

- Ton Bosweger, Meindert Hobbemastraat 3, 1318 LA Almere. 036-5250894

Genealogisch correspondent:

- Anton Hilgerink, Reygershöffehoek 68, 7546 KC Enschede, 053-4765253
e-mail: correspondent@home.nl

Redactie Twente Genealogisch (TG)

Gerda Schepers eindredacteur, Titia Tjeerdsma, Georges Schafraad, Hennie Kok en Otto Huizinga.

Kopij TG: de redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen voor TG in te korten, aan te passen of te weigeren. Dit geschiedt vanzelfsprekend alleen in/na overleg met de auteur. E-mail redactie: twentegenea@gmail.com

Genealogisch Informatiecentrum Twente (GIT). Stadsarchief gemeentehuis Enschede,
Langestraat 24.

Bezorging en adreswijziging

Voor informatie over bezorging kunt u contact opnemen met de redactie van Twente Genealogisch. Adreswijzigingen, opgave nieuwe leden en opzeggingen uitsluitend naar de NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.

Dit mededelingenblad wordt gratis toegezonden aan de leden van de NGV - afdeling Twente en aan de NGV-leden van andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap zijn aangegaan.

Abonnementen op dit blad kunnen worden aangegaan door overmaking van 12,50 euro uitsluitend op girorekening 5582643 t.n.v. penningmeester NGV te Almelo.

Het in dit contactblad gepubliceerde mag slechts worden overgenomen met toestemming van de schrijver en vermelding van de bron Twente Genealogisch ISSN 138-0787.

Omslag: mevr. G. Beltman – de Groot

Kwartaalblad van de Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling Twente, 28^e jaargang 2012 nr. 3

Inhoud

Even bijpraten	blz. 82
Leden stellen zich voor	blz. 84
Uitnodiging Afdelingsvergadering 2012/2	blz. 86
Verslag Afdelingsvergadering 14 april 2012	blz. 87
Bijeenkomsten 2 ^e helft 2012	blz. 90
Uit het Stadsmuseum Almelo	blz. 91
Mijn overgrootmoeder (2)	blz. 93
De familienaam en de Scholtenhof Westenberg	blz. 94
Nen naam meer of meender: wat döt het er too!	blz. 95
.....Mennonisten, Dopersen of Doopsgezinden	blz. 104
Schilderij Berry Brugman	blz. 114
Berry Brugman	blz. 116
Toeval	blz. 117

Even bijpraten

Door: Jan Oude Munnink, voorzitter

Voor velen is de zomerperiode een tijd dat het genealogisch onderzoek op een laag pitje staat. Maar toch wil ik als voorzitter er graag voor zorgen dat de leden op de hoogte blijven van alles rond de afdeling.

Mevrouw Beltman - de Groot die al geruime tijd veel afbeeldingen verzorgd voor ons blad is in april 90 jaar jong geworden. Dat jong is met opzet geschreven: ze is nog steeds enorm actief en vertoont in haar handen en hoofd nog geen enkel teken van aftakeling. Velen van ons zouden daar best een beetje jaloers op kunnen zijn. Gekscherend zegt ze wel eens tegen mij "Ik kan van alles een tekening maken, zelfs van een lucifer!". Het is dus op zijn plaats om haar te feliciteren en te bedanken voor alles wat ze voor onze afdeling al gedaan heeft en nog gaat doen.

Het komende seizoen zal wat problemen opleveren door de herinrichting van het Bornse centrum. De bereikbaarheid van de Stefans-Hof zal er niet altijd optimaal door zijn. We adviseren u om de website te raadplegen om met de actuele verkeers- en parkeersituatie op de hoogte te blijven. Verderop in deze TG vindt u een overzicht van de bijeenkomsten voor de tweede helft van 2012. Op de website vindt u ook altijd alle actuele informatie over de bijeenkomsten. Houdt u dit goed in de gaten voor het seizoen 2012-2013.

De eerstvolgende lezing is op 13 oktober en 10 november is de najaarsvergadering. De agenda van de vergadering vindt u verderop in deze TG. In TG 2 hebben we u op de hoogte gesteld van de perikelen rond het GIT. Het bestuur werkt nu aan een notitie die na medio september zal worden gepresenteerd aan de GIT medewerkers. In de najaarsledenvergadering zullen we u mondeling informeren.

Ook in 2013 zal er een Twentse Voorouderdag worden gehouden. Over het thema en de activiteiten krijgt u natuurlijk informatie.

Tenslotte nog even een korte prikkel om u te motiveren om te schrijven of materiaal aan te leveren voor Twente Genealogisch: bidprentjes, foto's van voorouders, genealogische problemen of oplossingen, verhalen over verdwenen bedrijven etc. U kunt ze allemaal kwijt in TG. Voor bijbehorende kwartierstaten biedt de website u volop mogelijkheden.

TG nummer 4 – 2012

De volgende TG verschijnt eind december. Wilt u kopij aanleveren, dan is de sluitingstermijn hiervoor 3 november. Artikelen het liefst als platte tekst aanleveren, dus zonder opmaak. Foto's en dergelijke s.v.p. apart meesturen als jpg bestand.

U kunt uw bijdrage mailen naar twentegenea@gmail.com .

 Verzamelstek.nl Collectable4all.com	Inkoop / verkoop Verzamel-objecten Goud & zilver
Opberg en verzamel-systemen voor alles wat u wilt verzamelen.	
oude ansichten munten – filatelie - fdc's - poststukken GOUD – ZILVER – SIERADEN	Firma den Riet Heutinkstraat 20 7512 GM Enschede Tel : 053 4312567 Email : denriet@home.nl WWW.VERZAMELSTEK.NL WWW.COLLECTABLE4ALL.COM WWW.GOUD-INKOOP-ENSCHEDENL

Leden stellen zich voor: Shirley Kleisen-Wigéri van Edema

Interviewer: Otto Huizinga

Het Meertens Instituut zegt dat in 1947 zeven mensen en in 2007 zevenentwintig mensen met de naam Wigéri van Edema in Nederland leefden.

De eerst bekende voorouder van de familie Wigéri is Wicher Foppes. Hij leefde in Wolvega in de 17e eeuw. Zijn zonen Foppius en Elias hadden zijn naam Wicher gelatiniseerd tot Wigéri en gebruikten deze als hun achternaam.

Het leek erop dat de naam Wigéri van de welgestelde familie uit Wolvega zou uitsterven met het huwelijk van Jancke Wigéri en de advocaat dr. Johannes Edema. Uit dit huwelijk kwam een zoon Rombartus van Edema voort die in 1788 werd geboren. Hij trouwde met Wietske Sikkis Sikkema in 1809. Hun zoon Johannes, geboren in 1820, eerde zijn oma met het samenvoegen van de twee familienamen tot de naam Wigéri van Edema. Johannes trouwt in 1844 met Ietske Plantinga. Tenminste één van hun kinderen, waarschijnlijk Nicolaas of Aebe, is naar Java vertrokken, de exacte gegevens hierover zijn niet bekend.

In 1887 duikt de naam Nicolaas Aebe Antonius Rombartus Wigéri van Edema op in Java. Het is zijn geboortejaar. Zijn geboorteplaats is Pati op Midden-Java. Deze man trouwt met Bwono, een dochter van de Sultan van Jogjakarta, Hemangkoe Boewono VII. Bwono overlijdt in 1920. Rombartus in 1929. Zij zijn de grootouders van Shirley Kleisen-Wigéri van Edema.

Shirley: mijn contact met genealogie

Een journalist van de TC-Tubantia vroeg mij voor een interview over 'Geloven in het Oosten'. De man kwam bij me thuis en hij had kennelijk zijn huiswerk goed gedaan, want hij confronteerde mij met mijn geschiedenis en dat ging tot aan mijn overgrootvader terug.

Ik dacht: hoe weet jij dat?! Ik vond dat eerst maar doodeng, dat een willekeurig iemand zo in mijn doopceel kan kijken. Mijn tweede reactie was dat ik nieuwsgierig werd... als dat te vinden is dan is er waarschijnlijk ook nog meer te vinden.

Op de site van de NGV kun je ook nog meer zien maar dan moet je wel lid worden. Dat is de directe reden voor mijn lidmaatschap: nieuwsgierig wat ik kan vinden over mijn voorouders. En de vereniging geeft cursussen hoe je dat kunt doen.

De familie Wigéri van Edema is kennelijk een heel kleine familie, maar van de zevenentwintig die hier in Nederland leven ken ik er maar drie.

Waar loop ik tegenaan

Dat is eigenlijk een technisch probleem. Het is op de website van de NGV erg onduidelijk dat de Javaanse Bwono mijn grootmoeder is en de Duitse Emilia Wermuth de stiefgrootmoeder is. Bwono overleed toen mijn vader zeven jaar oud was, en hij is verder opgevoed door Emilia Wermuth. Opmerkelijk is dat ze door mijn moeder als een lieve stiefmoeder herinnerd werd. Ik vraag me af hoe die weergave op de website te verbeteren is.

Een heel ander gebied waar ik tegenaan loop is de verwarring die de confrontatie met mijn familiegeschiedenis me geeft. Tegelijkertijd is het gevoel van verbondenheid over je eigen tijd heen óók heel indrukwekkend.

De verwarring heeft vooral betrekking op een waardenconflict wat hierdoor aan het licht komt. Via mijn vaderszijde ben ik om zo te zeggen een kwart indo, via mijn moederszijde, de familie Lapré, tenminste een zestiende. Terwijl de waarden die overgebracht werden in onze familie ons moesten laten geloven dat we alleen maar Europees waren. Deze radicale ontkenning van de waarde van de Javaanse voorouders, dat houdt me wel bezig. Daar had ik opmerkelijk genoeg tot nu toe niet bij stilgestaan.

Ik was zeven jaar toen we uit Indonesië vertrokken, de politieke situatie dwong ons daartoe. We hadden toen het idee

dat we daar niets achterlieten... terwijl... er zit een hele familie, waar we nooit contact mee hebben gehad. Ik heb nooit het besef gehad dat daar nog familie zat. Voor mij was mijn vader de enige verbinding met Indonesië en verder was er niets. Terwijl hij natuurlijk een moeder had die daar een zeer grote familie heeft. Dat houdt me wel bezig, en daarom vind ik dat het minste wat ik kan doen is uitvinden hoe in de NGV database dat correct kan worden weergegeven.

Uitnodiging Afdelingsledenvergadering 2012/2

Hierbij nodigen wij u uit voor de najaars afdelingsledenvergadering.

Deze zal gehouden worden op **zaterdag 10 november 2012** om **13.30 uur** in de Stefans-Hof, Grotestraat 207 te Borne.

Agenda afdelingsledenvergadering

1. Opening en vaststelling agenda
2. Ingekomen stukken en mededelingen.
3. Bestuurszaken
4. Verslag van de afdelingsledenvergadering van 14 april 2012. Zie elders in deze TG.
5. Begroting afdeling 2013. Ligt ter inzage tijdens de vergadering
6. Agendapunten algemene vergadering NGV van 24 november 2012
7. Rondvraag
8. Sluiting vergadering

Na afloop van de vergadering zal, na een korte pauze, de bijeenkomst voortgezet worden met een lezing. Zie nadere aankondigingen.

Marieken Scholten-Sijses, secretaris

Verslag van de Afdelingsledenvergadering van de NGV afdeling Twente gehouden op zaterdag 14 april 2012 in de Stefans-Hof te Borne.

1. Opening vergadering

Om 13.30 uur opent de voorzitter, de heer Oude Munnink, de afdelingsledenvergadering en heet de aanwezigen hartelijk welkom.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

Er is bericht van verhindering van Frans Agterbosch en Jenny Hoolt.

3. Verslag van de Afdelingsledenvergadering d.d. 10 december 2011

Het verslag wordt ongewijzigd goedgekeurd.

4. Jaarverslag 2011

Het verslag wordt ongewijzigd goedgekeurd met dank aan de secretaris.

5. Financieel verslag 2010

De penningmeester presenteert m.b.v. een powerpoint presentatie de verschillende onderdelen van de uitgaven.

- Van Twente Genealogisch waren circa 40 losse abonnementen.
- Huur voor het GIT is voor de tijdelijke opslag van het archief Küpers. Hiervoor was geen plaats in het SAE.
- In het SAE zijn de huurkosten nihil.
- Inbinden TG was voor meerdere jaren.
- Met een aantal posten kon in de begroting geen rekening gehouden worden, aangezien we de concept begroting al in september bij het hoofdbestuur moeten inleveren. Dit zijn o.a. de verhoging van de portokosten voor de verzending van TG en de huur voor het archief Küpers.

We zijn binnen de norm van 10% van de overschrijding van ons budget met de werkelijke kosten gebleven.

Opmerking: wat kost het om in het GIT de boeken van Davina op de rugzijde te bedrukken met de titel?

Nu is het een zoekplaatje. Er zal over nagedacht worden hoe dit probleem is op te lossen.

6. Verslag kascontrolecommissie

De kascontrole is dit jaar gedaan door Marja Bruggeman en Henk Huiskes.

Henk Huiskes geeft een verslag van de bevindingen van de commissie waaruit blijkt dat de kascommissie haar goedkeuring heeft gegeven aan de stukken en de vergadering voorstelt de penningmeester en bestuur decharge voor het gevoerde beleid te verlenen. De vergadering gaat daarmee akkoord.

7. Benoeming kascommissie

Voorgesteld worden Henk Huiskes en Ben Snijders, waarmee de vergadering akkoord gaat.

8. Budget 2012

Al besproken bij punt 5.

9. Bestuursverkiezing

Volgens rooster was de voorzitter Jan Oude Munnink aftredend. Hij heeft zich herkiesbaar gesteld, maar niet voor de volle termijn. Gezocht wordt naar fris bloed met frisse ideeën. Aangezien er geen tegenkandidaten zijn gesteld, wordt Jan als zodanig benoemd.

Johan Leushuis heeft zich vanwege gezondheidsproblemen moeten terug trekken uit het bestuur. Voor het verrichten van zijn vele werkzaamheden wordt hij bedankt en krijgt een boek als cadeau overhandigd.

10. Verkiezing afgevaardigden Algemene Vergadering

Het bestuur stelde voor de heer J. Oude Munnink als afgevaardigde en de heer A.H. Boswerger als plaatsvervangend afgevaardigde te benoemen. De vergadering heeft hier geen problemen mee.

11. Toelichting op belangrijke punten AV op 21 april as

Jan Oude Munnink geeft een toelichting.

Het hoofdbestuur heeft een beleidsplan voor de periode 2012-2015 uitgebracht. Opvalt is dat het te uitgebreid is en een hoog ambitieniveau heeft, en dat met alleen vrijwilligers om het te verwezenlijken.

Opvallend is dat beide penningmeesters vertrekken. De penningmeester die verantwoordelijk was voor de financiën van de afdelingen is zelfs per direct vertrokken, aangezien de cijfers in het overzicht niet in overeenstemming zijn met die welke de afdelingspenningmeesters hebben ingediend.

Voor onze afdeling heeft dat tot gevolg dat we de 10% -norm overschreden hebben, zonder dat daar iets over opgemerkt is. Wij hebben daarover opheldering gevraagd, maar nog niet gekregen.

Voorstel is om bij in gebreke blijven hiervan door het HB, de jaarrekening af te wijzen.

Ander voorstel vanuit de vergadering is om te vragen om een professionele kascommissie.

Beide voorstellen worden door de vergadering aangenomen.

Activiteitenplan 2012-2013

Dit punt is vervallen aangezien er niets over op te merken valt.

12. Rondvraag

Hiervan werd geen gebruik gemaakt.

13. Sluiting vergadering

Rond 14.05 uur sluit de voorzitter de vergadering. Aanwezig waren, inclusief bestuur, 31 personen.

N.B. Opgemerkt werd dat enkele data in de powerpoint presentatie niet klopten. Secretaris en penningmeester zullen daar de volgende keer extra attent op zijn.

Bijeenkomsten 2^e helft 2012

Voor het komende winterseizoen kunt u voor onze bijeenkomsten de volgende data noteren:

Zaterdag 13 oktober 2012

DNA in de genealogie. Spreker: Robert Philippo

Zaterdag 10 november 2012: Afdelingsledenvergadering.

Zie voor de agenda elders in deze TG.

Aanvang: 13.30 uur, einde 13.55 uur. Alleen toegankelijk voor leden.

Zaterdag 10 november 2012

De geschiedenis van Avereest als voorbeeld voor het toegankelijk maken van bronnen. Spreker: Helmuth Rijnhart.

Zaterdag 8 december 2012

Ware en Valse martelaren. Spreker: Otto Huizinga

De data voor 2013 zijn:

12 januari, 16 februari, 9 maart, 13 april en 11 mei.

Alle bijeenkomsten vinden plaats in de Stefans-Hof, Grotestraat 207 te Borne.

Het vrije gedeelte van bijeenkomsten begint om 13.00 uur, met uitzondering van 10 november. De lezingen beginnen om 14.00 uur en eindigen om 16.00 uur

Tijdens de bijeenkomsten zijn, in principe, aanwezig: het bestuur; documentatie in de vorm van de leestafel; algemene afdelings- en NGV-informatie; onderzoeksgegevens van de NGV Contactdienst en de Genealogische Databank Twente (GDT). Meestal zijn boeken van de Overijsselse Bibliotheekdienst, die betrekking hebben op het onderwerp van de lezing, aanwezig.

Zie voor verdere en actuele informatie over de lezingen onze website: twente.ngv.nl en dan klikken op: Afd. agenda.

Uit het STADSMUSEUM ALMELO

Bijdrage van Jan Harzevoort

Bladerend in de map 'allerhande' vond ik het volgende stukje over

“Huizenbezit in Almelo”

Voor de huizen, met de eigenaren, die in 1682 in het verpondingskohier vermeld waren zijn in 1752 wederom de eigenaren opgetekend. Buiten beschouwing zijn gebleven de huizen die in de tussenliggende periode nieuw gebouwd zijn.

In 1682 waren 327 huizen in eigendom van 259 personen, in 1752 waren deze 325 huizen in eigendom van 157 personen. Dat er in 1752 twee huizen minder waren komt omdat deze woningen aan de Möllenstreng in 1690 waren afgebroken om plaats te maken voor een nieuw Stadhuis, het huidige Wetshuys (2012).

In 1682 waren er maar vijf personen die meer dan drie huizen in eigendom hadden (samen hadden zij 30 huizen). In 1752 hadden 22 personen samen 143 huizen in eigendom.

De textielabrikteurs met hun familieleden hadden vooral hun vermogens in huizen belegd.

Een opsomming van huizenbezit:	in 1682	in 1752
Alle Ten Cate's samen	4	35
de Coster's	2	20
de Waanders'	6	18
de Graaf van Rechteren	2	14
de Doopsgezinde Gemeente	0	4
de Hagedoorn's	2	15
Burgemeester Jolinck	0	13
De Schimmelpenninck's	1	5

Veel van deze personen hadden ook buiten Almelo, onder anderen in het Landgericht Almelo huizen en landerijen gekocht.

Het aantal gezinnen in de stad steeg van 271 in 1675 tot 565 in 1748 en tot 653 in 1764.

Van 1682 tot 1749 zijn er slechts 25 huizen bijgebouwd. Ieder huis moet dus bijna door twee gezinnen zijn bewoond.

Ambachtelijke lijstenmakerij meer dan 2000 voorbeeldlijsten

Let op! Wij zijn verhuisd naar Hengelo
Drienerbeekweg 30
7557 AN Hengelo
074-242 37 57 / 06 54 66 13 87

Laat uw oude documenten door ons reproduceren en inlijsten:

- * Een uniek kunstwerk aan de muur
- * Het origineel kan veilig in de kluis
- * Meerdere exemplaren mogelijk: de rest van de familie kan er ook een krijgen
- * Niet van echt te onderscheiden, vaak mooier dan het origineel

e-mail: info@fotogaleriekistemaker.nl
www lijstenmakerijkistemaker.nl
www.fotogaleriekistemaker.nl

SCHOENMAKER
VOETCOMFORT

Oostwal 6
Oldenzaal
Tel: 0541-537011

Erkend schoenconsulent

- ☺ **ruim assortiment in comfort schoenen.**
- ☺ **diverse breedtematen: E t/m M.**
- ☺ **eerlijk advies.**
- ☺ **uitstekende service: oa. huisbezoek.**
- ☺ **bijna alle modellen geschikt voor eigen (steun)zolen.**
- ☺ **Carintpas 10% korting op niet afgeprijsde schoenen.**

www.schoenmaker-voetcomfort.nl

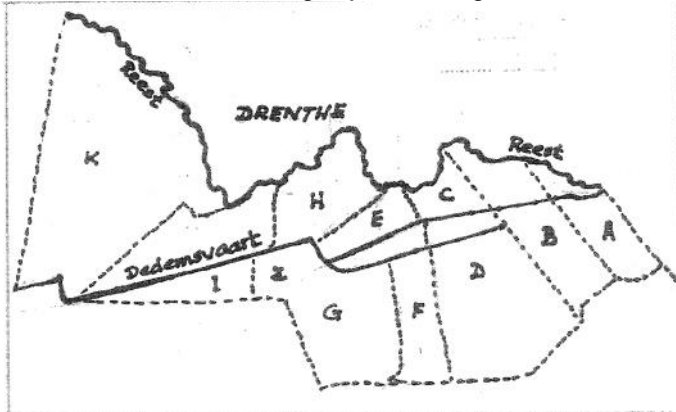

Mijn overgrootmoeder (2)

In de TG 2010 nummer 4 stond een artikel van Harry Zanting over zijn overgrootmoeder Gerrietdina Ekkel. In dit stuk werd duidelijk dat zes van de elf kinderen uit het huwelijk van Gerrietdina met Harm Zantinge jong overleden zijn. Dit schema is echter niet duidelijk afgedrukt, daarom alsnog onderstaand schema.

	geboortedatum	overlijdensdatum
Hendrikje	09-11-1854	
Johanna	08-05-1856	
Albert	19-12-1857	10-05-1860
Hilligje	01-08-1859	10-03-1860
Albert	30-12-1860	
Hilligje	21-04-1863	14-04-1864
Hilligje	05-02-1865	31-05-1867
Hendrik	28-07-1867	
Harm	15-10-1869	
Rutger	05-12-1872	14-04-1876
Hilligje	01-05-1874	07-12-1876

Hieronder een kaartje van de wijkindeling omstreeks 1860 in Avereest. In TG 2011 nummer 1 kunt u de reactie lezen van Helmuth Rijnhart over het zoeken naar adressen in Avereest. Op 10 november a.s. verzorgt hij een lezing in de Stefans-Hof.

De wijkindeling van Avereest omstreeks 1860.

De familienaam en de Scholtenhof Westenberg

Door: Jack Weener

Ten westen van het kerkdorp Gildehaus in de richting van Twente ligt de oude Scholtenhof Westenberg, die reeds ten tijde van de Sachsenhertog Widukind, omstreeks 780, een rol speelde en later door zijn nakomelingen aan het Rijksstift Nordhausen aan de Harz geschonken werd.

Allerhande sagen werden in de loop van de tijd over de Hof verteld, onder andere van de zoon, die meetrok op een krijgstoct naar het Hongarenland en rijk beladen met o.a. twee paarden terugkeerde. In de Reformatietijd trokken andere zonen naar de steden in de omtrek. In 1517, het jaar waarin Maarten Luther zijn stellingen aan de Slotkerk van Wittenberg spijkerde, werd ene Westenberg burger van Nordhorn.

Toen in 1737 de bekende, op 28 mei 1667 te Neuenhaus geboren, Professor in de Rechtsgeleerdheid Johann Ortwin Westenberg in Leiden overleed, woonden de verschillende leden van het geslacht Westenberg wijd verspreid over Westfalen en Oost-Nederland. Men vond deze namen niet alleen in Nordhorn, Neuenhaus, Schüttorf, Bentheim en Burgsteinfurt, maar ook in Gelderland, vooral in Lochem en Neede.

Het wapen van Westenberg was oorspronkelijk een hoge berg, op de spits waarvan een rechtopstaande pijl was geplaatst. De relatie van de berg in het wapen met de familienaam is natuurlijk duidelijk. In de zeventiende eeuw echter treffen we een wapen aan van ene Johann Westenberg, waarbij het oorspronkelijke, bovenbeschreven wapen voorzien is van een schuine balk met drie klaverbladen. In een nog later wapen van Seino Westenberg uit Deventer (1726) bevindt de berg met pijl zich links van de schuine balk met de klaverbladen. In de daaropvolgende periode verdwijnt eerst de berg en dan de pijl. Wonderlijk genoeg komt de pijl later terug als helmteken bovenop de helm. Het zou verheugend zijn als de hedendaagse Westenbergs het oude wapen weer in ere zouden herstellen.

Literatuur: Dr. Ludwig Edel, Graftschafter Nachrichten 21.06.1952

Nen naam meer of meender: wat döt het er too!

(o.a. op basis van de akte van notoriteit bij het huwelijk van Joannes uit den Broek of Kortszhuisz)

Door: Jan Oude Munnink

Er zijn vast lezers die vinden dat een titel in het Twents niet past in TG: maar deze keer kon ik het niet laten. Maar je kunt je ook afvragen of een Twentse aanduiding soms net even iets meer aangeeft dan een Nederlandse.

Eén van mijn voorouders Berend Koertshuis, ook als Berend Jan of onder de naam Jan Berend voorkomend, was één van de getuigen in de akte van bekendheid van Joannes uit den Broek of Kortszhuis uit De Lutte in de gemeente Losser. De bewuste akte van notoriteit draagt het nummer drie uit het jaar 1824 en omvat acht stukken. Dankzij GenVer hoeven we voor het opzoeken van de huwelijkse bijlagen ook al niet meer uit de stoel te komen en kunnen ons via deze bron veel gegevens op een makkelijke wijze verschaffen.

Joannes uit het Broek wilde trouwen met Hendrica Morshuis, spinster en zowel hij als zij hadden niet de middelen om de kosten van het huwelijk te betalen: een situatie die in die tijd wel vaker voorkwam. Bij haar wordt door de schout van de gemeente Losser op 4 november 1823 vermeld: *“uit hoofde harer armoedige omstandigheden niet in staat is om de zegels leges, registratie en andere kosten te betalen welken zij verplicht, om een huwelijk te kunnen aangaan met Joannes uit den Broek enz.”*. In hetzelfde stuk staat vermeld dat zij de dochter is van wijlen Bernardus Morshuis en van wijlen Johanna Koppershuis. Bij de bijlage van Johannes staan woorden van dezelfde strekking en wordt vermeld dat hij de meerderjarige zoon is van wijlen Gerrit Joannes uit den Broek of Korsthuis en van wijlen Gesina Wolters, landbouwer van beroep en zesentwintig jaar oud. Vanzelfsprekend moeten er ook geboorte c.q. doopaktes overlegd worden. Zo wordt vermeld dat uit het doopregister *“van de Roomsche Gemeente Rossum, in het schoutambt Weerselo dat op den Elfden dag van de Maand April des Jaars Een Duizend Zeven honderd Zeven en negentig is gedoopt Joannes Zoon van Gerrit Joannis uijt de Broek of Korsthuis en Gesina Wolters uit de Lutte”*.

Van Hendrica wordt vermeld dat “uit het Doopregister der Roomschen Kerk te Rossum in het Schoutambt Weerselo blijkt dat *aldaar op den twaalfden dag der maand October des Jaars Een Duizend Zeven Honderd Zeven en Negentig is gedoopt Hendrica, dochter van Bernardus Morshuis En Johanna Koppershuis* “.

Teruggaand naar de akte van notoriteit. Er is sprake van vier getuigen:

Lukas Poorthuis, oud 70 jaren

Gerrit Jan Poepenborg, oud 60 jaren

Berend Koertshuis, oud 50 jaren

Gerrit Jan Kalter, oud 51 jaren .

Zij verklaren onder meer dat de ouders van Hendrika Morshuis voor meer dan twintig jaar overleden zijn en begraven te Oldenzaal. Haar grootouders, die zij zich niet goed meer kunnen herinneren zijn “sedert langen tijd” overleden. Dezelfde getuigen verklaren rond Johannes uit den Broek enz. het volgende:

“dat zij zeer goed kennen den requirant en mede zijne ouders Gerrit Jan uit den Broek of Korshuisz en Gesina Wolbers, in leven landbouwers in de Lutte zeer goed gekend hebben gekend en met zekerheid weten dat zijn vader voor omtrent twintig jaren en zijnen moeder voor zes jaren overleden, dewijl zij alhier in den stad op hunnen begrafenis zijn geweest” Met de stad wordt overigens Oldenzaal bedoeld.

Eveneens wordt vermeld dat requirants grootouders Jan en Wijbe uit den Broek en Johannes en Geze Wolters in leven landbouwers in de Lutte, alle sedert zeer vele jaren zijn dood geweest.

De akte van notoriteit is “gedaan binnen Oldenzaal in het Lokaal van het Vredegerigt”. Dat lokaal was, voor zover ik heb kunnen nagaan op basis van andere aktes van notoriteit, vaak een café. Gewoonlijk wordt daar meer dan alleen maar koffie geschonken.

Toch kon ik het niet laten om een aantal gegevens te verifiëren. In de het doopboek van de statie Rossum-De Lutte vond ik het doopbewijs van Joannes uit 1797:

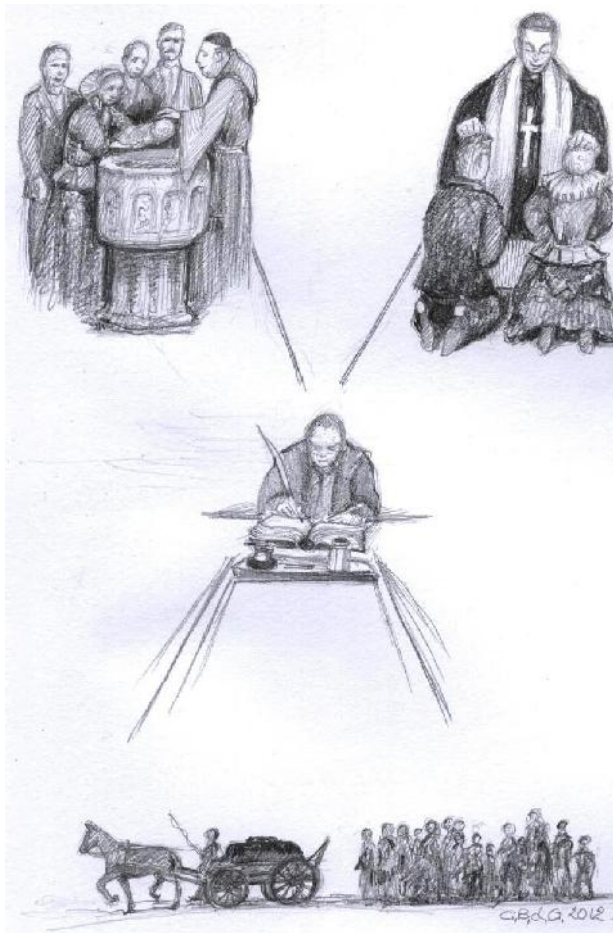
“Die 11 April Baptizatus Joannes, Pater Gerrit Joannes uijt den Broek of Korszhuisz ob de Bekken Hutte et Gesina Wolters, Patrini Hermannus Korshusz of Broek et Helena Wippert ex Schrashaft, Lutte”.

Met Schraschaft wordt waarschijnlijk bedoeld de Grafschaft Bentheim. De Wipperts/Wippers komen daar oorspronkelijk vandaan. Verder in de tekst vindt u de bevestiging.

Ook vond ik daar in hetzelfde doopboek in 1797 de doop van Hendrina:

“Die 12 october Baptizata Hendrica Filia Bernardus Morshusz et Mater Johanna Koppershusz ex Lemzel ob het olde Hartman in de Lutte, Patrini Jan olde Rickkerinck et Dine olde Morshuisz ex Volte.

Bij de burgerlijke stand vond ik onder de overlijdens in akte 6 van de gemeente Losser: *Geze op de Bekke of Wolterink, overleden op 18-01-1818 te De Lutte. Haar ouders zijn Jan Wolterink en Wibbe op de Bekke. Ze is weduwe van Gerrit Jan uit den Broek. De aangifte vond plaats op 19 januari. Getuigen waren: Gerrit Jan in het Olde Hengel oud zestig jaar en Geert Poorthuis oud vijfendertig jaar. Beide getuigen zijn landbouwer. In de akte is in de linker marge geschreven dat op 29 maart 1824 de Rechtbank van eersten Aanleg te Almelo dat de naam van Geze op de Bekke zal worden veranderd in die van Gezina Wolters.* Het valt op dat de naam Korsthuis in deze akte niet voorkomt.

Van Jan Olde Bekke-Hutte–Wolters en Wibbe Wipper/Wibbers is na te gaan dat ze op 16-4-1759 in Oldenzaal (Statie Rossum- De Lutte) getrouwd zijn en tenminste drie kinderen gehad hebben: Gerardus, gedoopt op 5-1-1760, Gesina gedoopt 11-12-1764 en Joanna gedoopt 2-10-1773.

Bernardus (olde Morshusz) scheidt een probleem, althans zijn voornaam. Voor zover ik heb kunnen nagaan is er een Lammert (Lambertus) getrouwd met Joanna (uijt) Koppershusz. Zij trouwden op 29-10-1791. Ze trouwen in de statie Rossum-De Lutte als: Lammert Mörshuis et Joanna Kuipers ex Lutte en hebben een huwelijksdispensatie in de vierde graad. Uit dit huwelijk wordt gedoopt op 1? (onduidelijk cijfer) 8 Br Joanna en zijn de namen van de ouders respectievelijk Lammert Mörshuis en Joanna Kuiper. Op 7 juli 1796 wordt gedoopt Joannes en de ouders heetten toen Lamberti Kuiper antea Morshuis en Joanna Kuiper. Ook worden gedoopt Hendrikus op 6-10-1801 en Gerradus op 9-4-1799: hun vader heet steeds Lammert (olde) Morshusz. Eén van hun kinderen zou dus Hendrica kunnen zijn. Bij een andere dochter Hermina, die gedoopt wordt op 5 december 1794 heet hij namelijk Lammert Morshuijsz en de moeder is Joannae Koppers en ze wonen “ob Koppershuijsz in de Lutte” Dat Lammert of Lambertus verandert in Bernardus is op zichzelf nauwelijks voorstelbaar. Immers een Lambert kan in Twente al snel een Lammert/Bartus/Bertus/Bets worden. Maar of die naam mogelijk weer “vervormd” kan worden naar Berend, c.q. Bernardus lijkt me niet erg logisch. Maar er kan evengoed sprake zijn van een verschrijving. Voorlopig houd ik het daar maar op. Een (betere) alternatieve oplossing heb ik

tot hier niet kunnen vinden. Maar het blijft natuurlijk gissen in plaats van zeker weten!

Ten aanzien van de ouders Geze, haar vader Jan Wolterink en moeder Wibbe op de Bekke vond ik in het doopboek van de statie Rossum-De Lutte de volgende dopen:

-1760 6ta Maji: *baptus est Gerardus, patr Jan van de Bekke uit de Lutte, mater Wibbe uit Wippers uit de Graaschap patrini Gertken uit het Olde Binkhorst uit de Lutte en Henricus van de Bekke.*

- 1764 Die 11 December *bapta est Gesina patr Jan Bekhuis uit de Lutte, matr Wibbe Wippershuis patrini Evert an de Bekke en Geertken Wippers*

-1768 27 7br: *bapta est Gertrudis, pater Jan van de Beckke ex Lutte, mater Wibbe Wibbers ex comitata Benthemiense patrini Everd van de Beckke et Aleijde Polhuijs ex Lutte*

- 1773 12 October *bapta e Joanna, pater Jan Hutte ex Lutte, matr Wibbe Wipper bij Gildehuijs in comitatu Benthemiense patrini Jan Hoevinck ex Lunniker, et Aleijde Wibbert soror matris arm.*

Maar toch eerst even terug naar Johannes uit den Broek en Hendrika Morshuis. Het huwelijk werd gesloten in Losser op twintig maart 1823, akte 3. De huwelijksakte (bron Genlias) vermeldt dat Johannes 26 jaar is en geboren is in de gemeente Losser. Hendrika is ook 26 jaar en geboren te Losser. Hij is arbeider en zij is spinster. Bovendien is er één kind gewettigd. In GenVer komt er meer te voorschijn: het kind heet Johannes en één van de aangevers is: Joannes uit den Broek of Korshuisz, van beroep dagloner en hij verklaart vader van het geboren kind te zijn. Maar het wordt allemaal nog bonter als Johannes overlijdt. Hij heet dan Joannes uit het Broek, 68 jaar oud, is overleden in Lutte (Losser), weduwe van Hendrika Morshuis en zijn moeder heet Gezina Weltes. Hij is echtgenoot van Johanna Niemeijer. Met Johanna Niemeijer trouwde hij op 13 september 1856 en hij is dan 60 jaar oud en Johanna is 53 jaar. Op dat moment is hij landbouwer en heet hij ook Johannes Koertshuis en er wordt één kind gewettigd. Een productieve man vóór het huwelijk? Maar dat kan evengoed voor de rekening van Johanna zijn. Maar gewettigd wordt: *“Gerrit Jan waarvan de comparant op den zevenden Julj achtthienhonderd twee en veertig was bevallen en hetzelfde*

op den negenden Julij daarvan volgende in het register van geboorte dezer Gemeente enz.“ De huwelijksakte vermeldt ook “hebbende den Comparant onder ede verklaard dat de verschillende namen van Johannes uit het Broek en Johannes Koertshuis voorkomende in het doopcedel van den Comparant en in de overlijdensakte van Berendina olde Hartman geen onderscheid in de persoon maken, maar dat hij Comparant daardoor alleen wordt bedoeld”.

Waarschijnlijk is het gewettigde kind Gerrit Jan vernoemd naar de vader van Johannes Koertshuis.

Maar bij zijn overlijden zou hij wever van beroep zijn en geboren zijn te Weerselo..... Ook bij zijn huwelijk met Johanna Niemeijer, die overigens uit Bentheim komt, wordt vermeld dat hij ook Johannes Koersthuis heet. (Waarschijnlijk wordt er met “geboren” bedoeld: gedoopt in de statie Rossum-De Lutte, en Rossum viel rond 1840 onder de gemeente Weerselo. Daar werden de doop- en trouwboeken van de statie na 1811 bewaard. Maar genealogen kunnen door een dergelijke vermelding van een ambtenaar al snel op een verkeerd been gezet worden).

Maar van Hendrika Morshuis vond ik ook nog dat er een dochter van haar Gesina, oud 23 uur, overleden is op 14 mei 1822. De aangevers zijn Hermannus Wigger en Albertus Olde Binkhorst. Het meisje is overleden om 10 uur 's morgens in wijk Lutte in huis nummer 92. Een vader wordt niet vermeld! Misschien ook Johannes uit het Broek? Ook dat is een raadsel. Maar een geboorteakte van Gesina is er niet. M.a.w. ze is overleden zonder geboren te zijn.

Nog iets merkwaardigs: Hendrina Morshuis komt niet voor in de overlijdensregisters, althans niet onder die achternaam. Wel komen we tegen (akte 18 1838 Losser): Berendina Olde Hartman, overleden op 31 januari 1838 met als echtgenoot Johannes Koertshuis en als vader Berend Olde Hartman. In het overlijdensboek van de Sint Plechelmusparochie van De Lutte wordt ze vermeld als Dina Koertshuis en zou overleden zijn op 5 januari 1838. Wat zou de echte overlijdensdatum zijn: voorlopig neem ik maar aan die uit het overlijdensboek! Maar dit betekent ook dat de naam Uit het Broek veranderd is in Koertshuis. Maar ook duikt in de overlijdensakte de voornaam van haar vader Berend (Bernardus) op, én, net als in haar doop de vermelding “op Olde Hartman”. De naam Berendina Olde Hartman op zich is niet verwonderlijk. Haar ouders

woonden bij haar doop immers op het Olde Hartman. Wat is er te melden van Berend Olde Hartman?"

Er zijn in elke geval de volgende kinderen van hem en zijn vrouw gedoopt:

-1784 *ma Aprilis bapta est Gezina, pater Berend olde Morshuis ex Lutte op het old Hartman mater Jenne olde Harssemolle ex Rossum patrini Gerrit Jan olde Hogt ex Lutte et Janna olde Mörshuis ex Volte.*[arm](#)

-1785 *17ma 7br bapta est Hermiene, pater Berend Olde Meurshuijs ex Lutte op 't olde Hartman mater Janna olde Hersmeulle ex Rossum, patrini Gerrijt Jan frater patris et Getruijd soror matris.* [Arm](#)

-1787 *31 Maji bapta est Gezina pater olde Mörshus ex Volte op olde Hartman ex Lutte et mater Jenne olde Harssemulle ex Rossum patrini Jan olde Riekink ex Berghuisen et Joanna Mōshuis ex Volte.*[arm](#)

-1793 *12 Octobris Gerradus filius Bernardi olde Hartman in de Lutte et Joannae olde Harsmulle, patrini Gerrit Jan olde Jeuning et Getrudis olde Harsmulle.* [Pauperus](#)

De doop van Hendrina zou in feite prima passen, ware het niet dat in haar doopbewijs staat dat haar moeder Joanna Koppershusz zou heten.

Doorslaggevend voor mij is nu dat de naam van haar moeder bij de doop een abuis is: immers de toevoeging op het olde Hartman komt bij de doop van geen van de kinderen van Joanna Koppershusz voor, en, bij haar overlijden heet haar vader Berend Olde Hartman.

Maar even terug naar de naam Koertshuis die bij het overlijden in het overlijdensboek van De Lutte tegenkwamen. Van Joannes uit den Broek (Korshusz) en Berendina overlijden een aantal kinderen: Johanna en Geertruida in respectievelijk 1839 en 1850. Beide kinderen heten in de overlijdensakte: Koertshuis. Hun moeder heet Berendina of Bernardina (Olde) Hartman. Bij een ander kind dat overlijdt: Jan Hendrik in 1841 heet de vader Jan Koertshuis en de moeder Berendina Olde Morshuis. Hun zoon Johannes overlijdt in 1848 (akte 12 Lossen) en de ouders komen dan voor onder de naam Johannes Koertshuis en Berendina Morsink. Hij is dan 25 jaar en dus het zgn. voorkind. Al met al zijn er dus nogal wat kinderen gestorven.

Maar vaste achternamen sinds 1811? Meer los dan vast denk ik dan.

Maar de naam Koertshuis houdt ook geen stand. Bij het huwelijk van Gerrit Jan in 1866, een zoon van Johannes en Johanna Niemijer heten zowel Gerrit Jan als zijn vader: uit het Broek! Bij zijn eerste huwelijk gebruikte Johannes blijkbaar de achternaam Koertshuis en bij zijn tweede huwelijk de naam Uit het Broek.

Maar wie me het meest intrigeerden waren de grootouders van Gerrit Jan uit den Broek of Korshusz: Jan en Wijbe uit den Broek en hun mogelijke relatie met Berend (Jan) Koertshuis. Zouden Gerrit Jan uit den Broek of Korshusz mogelijk verwant zijn aan Berend Jan Koertshuis? Vandaar dat ik op zoek ging naar eventuele broers en zussen van Joannes (Jan Koertshuis of uit het Broek).

In 1796 vond ik in het doopboek Rossum- De Lutte:

Die 3 Maj baptizatus Joannes pater Gerrit Jan uijt het Broek et mater Gesina Weltes op de Beckenhutte in de Lutte patrini Gerrit Jan olde Loeijerink et Hermina uijt het Broek Lutte.

Het is aannemelijk dat deze Joannes overleden is.

In het trouwboek Oldenzaal Nederduits-Gereformeerd vond ik het volgende huwelijk:

Man: Jan Breukers, uit De Lutte

Zoon van Hendrik en Geese Breukers

Vrouw: Geese Wolters, uit De Lutte

Dochter van Jan en wijlen Willemina Wolters

Ondertrouw: Oldenzaal 05-11-1793

Huwelijk: Oldenzaal 24-11-1793 (Bron transcriptie Trouwboek NG door Frank Steggink)

In het trouwboek RK van de statie Rossum-De Lutte vond ik:

1793 25 9br Jan Bräkers ex Lutte et Joanna Wolters ex Lutte.

Ook hier is waarschijnlijk sprake van een verwisseling: Joanna in plaats van Geese. In elke geval vond ik geen alternatief voor dezelfde personen in de periode 1793-1794 in het trouwboek van de statie Rossum-De Lutte. Het verschil in de huwelijksdatum tussen het trouwboek NG en RK is bovendien niet uitzonderlijk. De schrijfwijze van de achternaam: Breukers en Bräkers c.q. Brook en Broek is ook niet opmerkelijk. Het is dus meer dan aannemelijk dat het in dit geval om dezelfde personen gaat: immers zij gaven aan hoe ze heetten, maar schreven de naam niet zelf op, laat staan dat ze de kans

kregen om die naam op de schrijfwijze te controleren of te verbeteren.

Terug naar Gerrit Jan uit het Broek. Hij is gedoopt op 19 januari 1767 als de zoon van Hendricus uit Koordeshuijs en Anna Hakenberg (Olde Hengel). Hendricus trouwde met haar op 31 maart 1766 in Oldenzaal (Bron Trouwboek Oldenzaal NG).

Volgens hetzelfde trouwboek trouwt op 11 december 1767 Hendrik ten Brook wed. van Enne Hakenberg met Janna Leuwe uit Beuningen. In het trouwboek RK heetten ze in 1768: *12 xbr in matrimomium juncti sunt Hendrikus Breukers ex Lutte et Joanna Leuwe ex Beuninge.*

Op 15 oktober 1769 trouwt Hendrik Korthuis uit de Lutte, weduwnaar van Janna olde Leeuwe met Gese Meier uit Denekamp. Volgens het trouwboek RK huwt op 16-10-1769 Henrick Koers met Gese Meijer uit Denekamp.

Een van de in het begin genoemde getuigen Berend Jan (Bernardus Joannes) Koertshuis is op 26 juni gedoopt als zoon van Hendrik en Gese. Het is op zich niet zo verwonderlijk dat bij het huwelijk van Jan Breukers met Gese Wolters zij en niet Enne Hakenberg genoemd wordt die immers al geruime tijd overleden is.

Dat Berend Jan Koertshuis beweert dat hij de ouders van Joannes uit het Broek of Korshusz goed gekend heeft is niet verwonderlijk. Hij Berend Jan en Gerrit Jan zijn immers mogelijk halfbroers. Maar de bedoelde ouders Jan en Wijbe als grootouders, zoals genoemd in de akte van notoriteit, komen niet met de ouders van Berend Jan en Gerrit Jan Jammer, maar het is niet anders.

Samengevat:

Breukers- uit het Broek- Koertshuis en alle spellingvariabelen hebben dezelfde mogelijke stamvader: Hendrik Koertshuis ook genoemd Coorts, Koort, Korthuis, Bröker, Brook of Breukers. Of alle Uit het Broeks en Koertshuisen zich daarvan bewust zijn? De oudste naam is voor zover ik heb kunnen nagaan Brook.

Van deze bijdrage voor Twente Genealogisch kunt u op de website o.a. van een aantal aktes een kopie vinden.

.....Mennonisten, Dopersen of Doopsgezinden.

Door: Els Geerdink- v.d. Worp

Ik begin mijn verhaal met een korte beschrijving van de Doopsgezinden in Harlingen. Hier vond ik de latere tak Daan uit mijn familie. Er is veel over de Doopsgezinden in het algemeen geschreven maar wat ik bijzonder vond was dat de vrouwen vaak met niet Doopsgezinde mannen trouwden. De mannen met wie die vrouwen trouwden waren kennelijk wel gevoelig voor de levenshouding die uit dat geloof voort kwam. Mennonieten zijn de volgelingen van Menno Simons (1496-1561), de kerkhervormer van Nederlandse afkomst. Harlingen gold als wijkplaats (vrijplaats) voor de vervolgd. Het Harlinger stadsbestuur was redelijk tolerant. Omstreeks 1550 werden de dopers vooral in Brabant en Vlaanderen hevig vervolgd, velen vluchten naar streken waar van vervolging minder te duchten viel. Zo kwam het dat er zich "zuiderlingen" in Harlingen vestigden. Zij brachten leven en bedrijvigheid in deze plaats. Mennonisten lieten geen kinderen dopen zoals dat tot nu nog bij de meeste andere kerken gebruikelijk is. Zij erkennen slechts de (volwassenen)doop op vrijwillige basis. In de doopsgezinde kerk schrijft diegene die zich willen laten dopen, en daarmee ook als volwaardig lid toetreedt tot het kerkgenootschap, haar of zijn eigen belijdenis. Een ander belangrijke karakteristiek is dat zij militaire dienst en het dragen van wapens en vroeger ook overheidsdienstneming afwijzen. Dit heeft hen ten tijde van de Republiek in Nederland menigmaal in conflict gebracht met stedelijke en ook stadhouderlijke overheden. Zij weigerden dienst te nemen in en diensten te verlenen aan de stedelijke schutterijen. Als tegendienst bemanden, en/of betaalden zij in veel plaatsen in West- en Noord-Nederland de brandwacht of de brandweer. De Mennonieten werden, net als bijv. de Joden en Remonstranten "gedoogd". Ze waren er wel maar ze mochten hun geloof niet zichtbaar uitoefenen. De kerkgebouwen zijn daarom een eind van de rooilijn van een straat of weg af gebouwd. Soms zelfs zijn ze helemaal niet zichtbaar omdat ze achter de huizen middenin een bouwblok staan (bijv. in Grouw en Joure). Dat veel menisten in deze tijd sterk gericht waren op een zuiver leven, blijkt uit de benaming die zij hun

kerkgebouwen gaven, nl. "Vermaning". Zij werden door de overheden, uitgesloten van veel overheidsfuncties. Ook mochten zij geen lid zijn van de gilden. In de loop der jaren kon de gedoogsituatie veranderen. Als het bestuur van stad of regio te rechtszinnig werd verhuisde men naar een ander gedoog stad of dorp. Anderen deden belijdenis bij de Hervormde kerk. Je moest wel je gezin onderhouden. Veel menisten werkten daarom in de (geld)handel. Vanaf de 18e eeuw schoven veel menisten wat betreft de orthodoxie steeds meer op naar de vrijzinnige hoek. Misschien bracht de maatschappelijke positie die zij in de Republiek hadden met zich mee dat zij meer open stonden voor op verandering gerichte ideeën. Als men geen doopsgezinde leraar had om de dienst te leiden dan kreeg men hulp van Remonstrantse proponenten, zoals blijkt uit een instructie van de hand van prof. Van Limborch uit 1704 aan de proponenten der Remonstrantse Broederschap die "naer Vrieslandt gaen."

Remonstranten zijn volgelingen van Jacobus Arminius die de Hervormde kerk rond 1619 minder dogmatisch wilde maken. Hij wilde geen nieuwe kerk maar een Hervormde kerk waar geen dogma's waren maar een vrijer denken. Hij verloor de strijd. Er kwam geen Remonstrantse kerk maar een broederschap waar de geloofsgenoten zich thuis voelden.

Een spreuk van de Menisten:

Dopen, wat mondig is

Spreken, dat bondig is

Vrij in het christelijk geloven

Daden gaan woorden te boven.

Het is heel moeilijk om de doopsgezinden en/of remonstranten in oude archieven te vinden. Het is sprokkelen. Vanaf 1700 kun je **niet** een hele rode draad tot heden vinden. De draad wordt gebroken en daarna vind je weer eens een stukje. Uiteindelijk zijn de nakomelingen van het laatste remonstrantse familielid die in 1981 overleed geen lid meer van een kerkgenootschap.

I CORNELIS JOHANNES DAAM, wordt later als Daan geschreven (fout in de administratie), gedoopt 11 december 1731 in Harlingen en SJOUWKJE JANS doen beide belijdenis voor de gereformeerde kerk van Harlingen op 3 augustus 1756 en Sjoukje wordt op belijdenis gedoopt.

Sjoukje Jans behoorde tot de doopsgezinde gemeenschap. Zij trouwen in Harlingen op 8 augustus 1756. Zij behoren nu tot de Gereformeerde kerk en Cornelis kan mr. kleermaker worden. In 1770 kopen Cornelis Johannes mr. kleermaker en Sjoukje Jans te Harlingen “seekere braeve huizinge” op de Lanen in Harlingen waar de verkoper zal blijven wonen tot mei 1771 tegen 40 carolie guldens per jaar boven het schoorsteen- en lantarengeld terwijl de kopers in 1770 de losse goederen na taxatie zullen kopen en contant betalen. Het is gekocht van Dirk Jacobs, mr. sleefmaker (een sleef is een diepe opscheplepel) voor 465 goudg. In 1777 lenen Cornelis Johannes Daan, mr. kleermaker en Sjoukje Jans te Harlingen 100 car. guldens van Yede Tjeerds, koopman aldaar; zij stellen het door hun bewoonde huis tot onderpand.

De familienaam Daan komt vaker voor in Harlingen. Voor 1811 zeker 17 keer. De familienaam Daan heb ik verder niet meer gevonden. Alleen in de afstammelingen van deze Daan. Cornelis Johannes Daan is ook mr. kleermaker in het weeshuis in Harlingen en vanaf 1788 tot 1796 wordt hij in de rekeningen genoemd. Dan zitten we in de Napoleontische tijd. Oorlog met Engeland en de handel in Friesland ligt finaal stil. Schepen die in vreemde havens liggen komen niet terug. Zo gauw ze in een Nederlandse haven komen worden mensen en schepen voor oorlogshandelingen gebruikt. Geen handel, geen welvaart.

8 augustus 1802 gaat Cornelis Johannes met kerkelijke attestatie naar Driesum, waar zijn dochter woont. Hij is dan ook al 71 jaar en zijn vrouw is overleden. Op 10 juni 1808 is hij met zijn dochter en haar familie naar Leeuwarden gegaan. De armoede in Leeuwarden is groot.

Cornelis Jans Daan is overleden op 31 maart 1809 in Leeuwarden. Hij werd onderhouden door de diaconij en is begraven te Huizem op 1 april 1809, ongeveer 78 jaar oud.

De vader van Sjouwkje is Jan Hendriks. Jan Hendriks, doopsgezind aangenomen in 1 februari 1727 Harlingen, trouwde met Hiltje Douwes doopsgezind aangenomen 16 januari 1734 Harlingen. De ouders van Jan Hendriks zijn Hendrik Goverts en Trijntien Jans. Zij trouwden in 1694.

Ouders van Hiltje Douwes zijn Douwe Feddricks en Aaltien Jans Bostijn. Douwe Feddricks was doopsgezinde leraar. Hij komt in 1696 voor in een lijst van doopsgezinde leraren.

II Jan Cornelis gedoopt 6 juni 1762 trouwt in Harlingen met Tjetske Oeges Veenstra in 1785 Harlingen in de Grote Kerk, dan staat er beide van Harlingen. Ze gaan naar Leeuwarden en woonden aan de Schrans in Leeuwarden in 1790.

Vermoedelijk is er niet genoeg werk voor nog een kleermaker in Harlingen. Hij wordt dus klerk. Jan Daan was 2e klerk in de bank van lening in Leeuwarden. Hij is getuige in een zaak van belening van gestolen goederen. Op 5 juli 1793 is hij beëdigd als kassier. In 1794 is hij eerste klerk en getuige in een oplichtingzaak. Op 19 augustus 1795 is hij getuige inzake brutaal optreden tijdens een bezoek aan de bank van lening door enen Antoon, dienaar der boelgoederen.

In 1797 is Jan Daan, gewezen kassier van de bank van lening. Hij overlijdt op 35-jarige leeftijd en wordt begraven op het Oldenhoofster kerkhof 25 september 1797. De weduwe blijft achter met twee of drie kinderen en hertrouwt.

III De zoon Johannes Daan is gedoopt 7 oktober 1792 in de Jacobuskerk in Leeuwarden. Hij trouwt met Maaïke Geerts. Johannes was in Leeuwarden apothekersknecht en tabakskerver. Maaïke is gedoopt in 18 november 1776 in Harlingen in de Westerkerk. Zij trouwen in Leeuwarden op 15 december 1811. Johannes doet belijdenis Hervormde kerk 10 september 1813. Johannes is 19 jaar en Maaïke 35 jaar als zij trouwen.

Toen Johannes is geboren is Maaïke met haar ouders op doopbezoek geweest. Zij heeft toen gezegd: daar trouw ik mee! Maaïke Geerts is in Harlingen geboren en Johannes in Leeuwarden maar de ouders kenden elkaar vanuit Harlingen en zullen in huis trouw gebleven zijn aan het gedachtegoed van de Doopsgezinden .

De adressen in Leeuwarden zijn Wijk 6, huis 71 en Wijk A, huis 110, dat is nu de Amelanderstraat z.z in het steegje nr. 30. De Amelanderstraat is een zijstraat van de Voorstreek dicht bij de Bonifaciuskerk. Het is in de Napoleontische jaren met de scheepsblokkade vanwege de oorlog met Engeland armoe troef. Ook jaren na Napoleon is er nog werkloosheid en armoede. Soldaten die nog leven komen berooid bij hun verarmde familie terug.

In Veenhuizen begint de Maatschappij voor Weldadigheid met de bouw van gestichten. Daar is ook personeel nodig.

Johannes Daan meldt zich als werknemer aan en hij wordt voetbode bij het eerste gesticht.

Zo gaan Johannes Daan en Maaïke Geerts met hun twee zoons, Jan geb. 17 oktober 1814 en Geert geb. 4 oktober 1817 als arbeidersgezin op 4 januari 1824 op een gratis contract van het Gouvernement naar Veenhuizen om een betere toekomst op te bouwen. Ze woonden aan de buitenkant van het eerste gesticht. Dat eerste gesticht was voor bedelaars en landlopers. Aan weerszijden van de Poort woonden arbeidersgezinnen. Zij kregen huis nr. 8 toegewezen. Het gezin had één vertrek, (4 bij 4 meter) voorzien van slaappleatsen, (twee dubbele bedsteden) beddengoed, meubilair etc. Een houtkachel in het midden en nog twee olielampen. De achtermuur grensde aan de slaapzaal. Er was ook een zolder met een ladder.

Het gezin kreeg wekelijks 12 pond koloniaal roggebrood, 2/3 mud aardappelen en voor 90 cent winkelkaartjes die alleen in de alcoholvrije winkel van het gesticht te besteden was. Ze krijgen ook wat land om zelf te bebouwen. De gezamenlijke pomp buiten leverde water en er ook was een gezamenlijk toilet. In 1824 verdiende Johannes als bode f 156,- per jaar of f 3.- per week.

Het derde gesticht was voor weeskinderen die hier naar toe werden gebracht. Veel steden hadden contracten met de maatschappij van weldadigheid om de arme wezen naar Veenhuizen te deporteren. Alleen de wezen in de burgerweeshuizen waren veilig. De ouders hadden burgerrechten en die gaven recht op een plaats in het burgerweeshuis voor hun kinderen.

Bevolkingsregister Norg, Veenhuizen. De familie is verhuisd naar nummer 7. Kennelijk een iets grotere woning naast de poort want hij is nu portier.

In 1835 wonen daar Johannes Daan 43 jaar, Maaïke Geerts 58 jaar, Jan Daan 19 jaar en Geert Daan 16 jaar.

Bij hun in huis woonde Arendje Egberts van den Berg 38 jaar, moeder van Egbertjen van Zwol 1 jaar en Aaltje Jans van Zwol 14 jaar. Arendje is weduwe van een turfschipper die in 1834 is overleden.

In 1837 verdiende Johannes Daan als portier f 259.- per jaar of f 3,75 per week. Maaïke overlijdt in 1858 in Veenhuizen. Zij is dan 82 jaar en ligt begraven op het oudste gestichtkerkhof. De graven zijn er niet meer.

Het ambtenaren-kerkhof ligt in het bos en werd spottend “het vierde gesticht” genoemd. Er was ook een gedeelte voor de verpleegden. Die werden in hun hangmat begraven.

1 juni 1874 als hij 82 jaar is vertrekt hij naar zijn zoon Jan in Kloosterveen Bn 26, huis 14. Hij overlijdt in 1880 in Kloosterveen op 88-jarige leeftijd.

IV De zoon Jan Daan kwam als 9-jarig kind op de gestichtschool en had allerlei baantjes. Hij hoeft niet in militaire dienst want hij loot vrij. Hij wordt eerst marskramer, daarna voetbode. De posteries veranderen. Er komt een postwet op 1 december 1850 en Jan Daan wordt postgaarder/postbode. Tot 1852 was men gewend dat de ontvanger voor de brief betaalde; men wist dan zeker dat de brief gebracht zou worden, anders kreeg de bezorger geen geld. In 1852 werden de eerste postzegels in gebruik genomen. Jan Daan ging in Westerveld wonen. Hij liep de ene dag van Westerveld naar Huis ter Heide waar de Snikke (trekschuit) aankwam met post uit Zwolle etc. Die post bracht Jan Daan naar het gesticht. Kreeg van de directie nieuwe post mee die hij de volgende dag van Westerveld via Norg over de heide naar Assen bracht. Na drie uur rusten en eten ging hij terug en was dan tegen 18.00 uur weer in Westerveld. De volgende dag ging hij dan weer via Huis ter Heide naar Veenhuizen etc. Soms had hij een brief die ergens op de heide moest worden bezorgd. Hij las die meestal voor want de meeste mensen hadden moeite met lezen. Als de mensen uit de afgelegene boerderijen iets mee wilde geven met de postbode (dat kwam niet vaak voor) dan bonden zij een kenteken aan de weg waar hij langs kwam. Misschien moest hij die brief eerst nog wel schrijven. Een paar regels om het belangrijkste te melden. Hij kreeg geld mee voor de postzegel. Dat gebeurde natuurlijk niet vaak maar geboorte, huwelijk en dood moeten wel verteld worden.

Jan Daan was een aardige opa. Hij vertelde over de heide, de nevelvelden en dat er geen witte wieven en ook geen koeien zonder koppen liepen etc.

Jan Daan

Één dochter ging naar Meppel. Ze trouwde en toen de vrijzinnig hervormde dominee vertrok en er onder protest een rechtzinnige dominee werd benoemd bedankten veel leden voor de Hervormde kerk. Zij stapten over naar de Remonstrantse broederschap. Al gauw waren er voldoende leden en werd er een Remonstrantse kerk gebouwd.

Een andere dochter ging naar Groningen en werd daar met haar man lid van de Remonstrantse broederschap. Na een werkzaam leven kregen zij een huis in het Remonstrantse hofje in Groningen, dicht bij het Noorderplantsoen. Ik ben daar als kind vaak geweest.

" 264. Bodeloop van Veenhuizen (1ste gesticht) over Norg naar Assen
Postbode J. Daan, te Veenhuizen.

Vertrek van Veenhuizen	9 's morg.		Aankomst te Norg
" " Norg			" " Assen

Vertrek van Assen	3 's avonds.		Aankomst te Norg
" " Norg			" " Veenhuizen

Bij mijn afreizen van hier naar de
eeuwigheid, mijn laatste doch **hartelijke**
groete aan alle mijn vrienden en be-
kenden.

ASSEN, den 9 Januari 1896.

J. DAAN,
(359) *rustend Postbode.*

Heden overleed mijn geliefde echt-
genoot en vader J. DAAN, in den ge-
zegenden ouderdom van 81 jaar en 3
maanden.

ASSEN, den 28 Januari 1896.

A. J. VAN ZWOL,
Wed. J. DAAN.

Mede namens mijne kinderen en be-
huwdkinderen.

De begrafenis zal plaats hebben Zaterdag
1 Februari te 10 uur. (360)

Iva Zoon Geert Daan was zes jaar toen hij in Veenhuizen kwam en met de arbeiders en gestichtkinderen naar school ging. Hij heeft in het gesticht voor zo'n jonge leeftijd teveel gezien en zijn loopbaan verliep dus heel anders.

Van Willens handboek 1880: Na zes jaar dienst een chevron van rood kemelsgaren op de linkerbovenarm met soldij verhoging van 2½ cent per dag. Na twaalf jaar dienst een bronzen medaille en opnieuw soldij verhoging. De bronzen medaille moet worden gedragen zoals men die heeft gekregen aan een oranje lint. Zonder te schuren of te wrijven, weg te nemen, noch enige verandering daaraan te brengen. In dat handboek staan nog meer wetenswaardigheden. Bijv. hoe je je uniform mooi op kleur kunt houden en om de rode chevron op kleur te houden stond er ook een watertje in etc.

Niet iedere soldaat is een held of sterft op het slagveld.

Geert Daan is kinderloos overleden en ik vond bij zijn huwelijksakte de volgende aantekening: *Krijgsraad Noord Holland.*

Dan wordt je nieuwsgierig. Je leest dat hij een lintje krijgt en denkt dat er een held in de familie is. Wat zou hij gedaan hebben? Niets bijzonders hij kreeg na twaalf jaar dienst die medaille. Dan maar eens het vonnis van de krijgsraad met aanhangsels doorlezen

Krijgsraad Noord Holland, vonnis 6 augustus 1849. Ontslagen uit het huis van militaire detentie Leiden op 18 februari 1854. Geert ging in militaire dienst in 1836 en de straflijst begint in 1839. Wat waren zijn zonden?

- 1 *Zonder voorkennis het kantonnement hebben verlaten,*
- 2 *Op het avondappel ontbroken en voor de ochtendroffel binnengekomen.*
- 3 *Drankmisbruik*
- 4 *Op verschillende appels ontbroken en het terrein door overklimming verlaten.*
- 5 *Heeft zich niet op bepaalde tijd verschoont. Iedere week moest de soldaat het volgende in de was doen: een hemd, een onderbroek, twee paar sokken en een handdoek.*
- 6 *Kok van de onderofficieren zijnde, bij dag verregaande bedronken.*
- 7 *Heeft bij het schijfschieten niet zijn eigen geweer gebruikt.*
- 8 *Met tabak in de mond in dienst gekomen.*
- 9 *Verkoop van kleding en dronkenschap.*

Op 3 juli 1849 in bezetting liggend in Hoorn is de maat vol. Geert is samen met zijn vriend, Johannes Jacobus Ras, niet op het appel verschenen.

Er is een patrouille uitgezonden om ze op te zoeken. Ze worden in een “zeker” huis op het Gerritsland gevonden. Geert ziet kans te verdwijnen maar Johannes Ras wordt gearresteerd en hij verzet zich hevig. Op weg naar de kazerne komt Geert zijn makker te hulp om hem met geweld te ontzetten. De beklaagden waren in meerdere of mindere mate door sterke drank bezet en dat hunne onbezonnen drift daardoor kan zijn gaande geraakt en dat vermits niet blijkt dat zij zich opzettelijk in dien toestand hebben gebracht, zulks als eene omstandigheid kan worden aangemerkt waardoor de graviteit van het gepleegde wordt verminderd. Beiden krijgen de straf van vijf jaar achter de kruiwagen en uitzetting uit de militaire dienst. De straf achter de kruiwagen is een verblijf in een verbeteringsgesticht en werken aan de dijken etc.

Rest nog een saillant detail. Johannes Ras is de zoon van de scherprechter Jacobus Ras en Maria Elisabeth Nord. Die scherprechter deed zijn werk voor het gerecht van Zwolle, Leeuwarden en Groningen. De moordenaar van Aaltje Holtmate, de voormoeder van mijn man, werd door de scherprechter Ras in Zwolle in 1825 opgehangen. De familie van mijn vaders kant woonde in 1825 in Zwolle en zij hebben zeker gekeken naar de ophanging van de moordenaar van de voormoeder van de familie Geerdink.

Geert Daan trouwt met Egbertje van Zwol in 1856, zij is zijn schoonzusje. Hij kent Egbertje bijna vanaf haar geboorte. Zij woonden in hetzelfde huis in Veenhuizen. Zij verschillen vijftien jaar. De verstandhouding tussen de beide broers is ondanks, alle strapatsen van Geert, goed gebleven. Zijn broer Jan Daan vernoemt zelfs een zoon naar Geert in 1853. Geert slijt zijn gehuwde leven in Kloosterveen als veenarbeider en overlijdt kinderloos in 1871 in Assen.

Schilderij Berry Brugman

Bijdrage van: Riet Strijker, Stadmuseum Almelo.

In de collectie van het Stadmuseum Almelo is een ontroerend schilderij van Berry Brugman.

Het stelt een boerenvrouw voor, van hoofd tot heuphoogte afgebeeld en deze figuur vult bijna het hele beeld. De vrouw heeft haar hoofd enigszins naar rechts gebogen en kijkt de toeschouwer met vermoeide ogen ietwat schuchter aan. Ze heeft de haren in een knotje, een zorgelijk gezicht met rimpels in haar voorhoofd en smalle, wat ingevallen wangen. In haar handen, die ze voor haar buik houdt, heeft ze in de rechterhand een groene glazen fles, in haar linker een reek of hooihark. Er wordt dus op het land gewerkt. In de fles heeft ze koffie, om te drinken in de korte rustpauzes. De kleding wordt als het ware gesuggereerd, maar we herkennen een simpel jakje met korte mouwen en een opgebonden schort. De kleuren die Brugman gebruikt heeft zijn donker, maar sprekend. Voor gezicht, armen en handen van de vrouw een donker roodbruin, waarbij de wat spitse neus extra rode accenten heeft om nog eens het werken in de buitenlucht te benadrukken. Het jak is diepdonkerblauw, de schort neigt naar paars/bruin.

De ruimte rondom de vrouwenfiguur is gevuld met grove streken verf in verschillende tinten groen, sienna en licht oker. Hier en daar is de verf opgebracht met een paletmes.

De afmeting van het schilderij is zonder lijst 70 cm breed en 107 cm hoog. Met lijst is het 88 cm breed en 128 cm hoog.

In de collectie van het Stadmuseum Almelo is geen ander schilderij dat zo sterk het leven van "de arbeider" uitbeeld. Of dat nu om boeren of fabrieksarbeiders gaat.

Ik hoop van harte dat deze vrouw over enige tijd een goede plaats krijgt in het heringerichte Stadmuseum. Omdat juist dit schilderij een goed voorbeeld is van zo'n museumobject dat in zijn eentje een belangrijk verhaal vertelt. Het geeft een indringende kijk in de sociale ontwikkelingen en arbeidsomstandigheden die bij de bevolking van onze regio zo'n grote rol hebben gespeeld.

Foto van schilderij gemaakt door Alfons Spoler,
Stadsmuseum Almelo.

Berry Brugman**Almelo 25 september 1915 – 11 oktober 1996***Bijdrage van: Riet Strijker, Stadsmuseum Almelo*

Bernardus Jacobus (Berry) Brugman is geboren en getogen in Almelo. Na de middelbare school ging hij naar de kunstacademie van Arnhem, waar hij in 1940 eindexamen deed. Daarna vertrok hij naar Amsterdam, om zich verder te bekwalen in portret- en modelschilderen o.l.v. Jos Rovers.

Door oorlogsomstandigheden gedwongen, keerde hij terug naar Almelo waar hij zich vestigde als kunstschilder en zich aansloot bij de Twentse Kunstkring. Na de bevrijding maakte hij studiereizen naar Frankrijk, Engeland, Italië, Canada en Duitsland, en werd lid van de Amsterdamse kunstenaarsvereniging “de Stuwing”. Hij streefde naar figuratieve vormen in nieuwe banen, naar kunst als dienend en protesterend element. In zijn werk is kleur erg belangrijk.

Hij is een expressionist, hoorde bij expressionisten als Permeke uit de school van Sint-Martens-Latem, Charley Toorop uit de Bergense School, Werkman van de Groningse Ploeg, Chabot uit Rotterdam en Eijk uit Maastricht.

Brugman is in zoverre een religieus schilder dat heel de menselijke tragedie zich voor hem samentrekt in de figuur van Christus. Hij nam de kunst ernstig en was bereid dat vak door noeste arbeid onder de knie te krijgen.

Bij een expositie in kunsthandel Cojean in Den Haag meldt de Nieuwe Haagse Courant in 1959: “Zijn kunst moet uit het isolement van het Oosten bevrijd worden. Is het niet bedroevend dat hij wel bekend is in Duitsland maar niet bij ons”.

Berry was getrouwd met Janny Brugman-de Vries, beeldhouwster. Zij maakte beelden, plastieken en mozaïeken voor diverse parken en gebouwen.

Brugman overleed op 11 oktober 1996 en werd op 16 oktober begraven in Almelo.

Een kwartierstaat van Berry Brugman staat op de website.

Toeval

Door: Gerda Schepers

Mijn vader Jan Schepers had deze foto uit 1936 altijd in zijn bezit. Pas na zijn dood werd ik nieuwsgierig wie er op de foto stonden. Verschillende mensen heb ik gevraagd. Vaak werd er wel gezegd dat er een Wolbers opstond en een paar van Schepers, want dat kon men zien aan het "slag". Maar de enige waarvan ik zeker van was, was Fraans Riek. Ze was vroeger een buurmeisje van mijn vader. Ik ging ervan uit dat ze inmiddels overleden was. Tot ik een schoondochter kreeg die een kleindochter is van Fraans Riek. Het bleek dat haar oma nog leeft. En toen ik bij haar kwam dreunde de 92-jarige Riek na 75 jaar alle namen moeiteloos op. Er werd in Albergen gedorst bij Fraans aan het kanaal en alle noabers hielpen mee. Na het dorsen haalde haar vader Fraans Gerrad bier op. Ook vertelde ze dat de jongen die naast haar stond op de foto, haar leeftijdgenoot Jan Leemhuis was. Hij is, als verzetsman, in de laatste oorlogsdagen doodgeschoten. Het toeval wil dat nu de kleinzoon van Jan Schepers, samenwoont met de kleindochter van Fraans Riek.

Staan v.l.n.r.: Gerardus Nijhuis (Fraans Gerrad)*1883; Henrica Nijhuis (Fraans Riek) *1919 en Jan Leemhuis *1920. Beneden: Gerrad Wolbers *1870; Jan Schepers *1911; Dorsman Hoek uit Zenderen; Voshaar, knecht van Hoek; Bernard Kamphuis (Nijland) *1903; Hendrik Wolbers *1913; Gerrit Schepers *1909; Jan Vleerbos en Herman Beld *1873.

- & Begeleiding en advisering bij aankoop en verhuur
- & Begeleiding en advisering bij huur en verhuur
- & Taxaties
- & Planvisie
- & Bedrijfsonroerend goed
- & Nieuwbouw
- & Hypotheken
- & Vastgoedbeheer

Bisschopstraat 18
7571 CZ Oldenzaal
Tel. 0541 – 522022
www.etpmakelaars.nl

De Financiële Managers

**Persoonlijk maatwerk
volgens de financiële managers**

HYPOTHEEK & FINANCIERINGEN VERZEKERINGEN BELASTING ADVIES

Reygerhoftehoek 68 Telefoon 053 4782053
7546 KC Enschede Mobiel 0653960460
info@definancielemangers.nl
www.definancielemangers.nl

COPY- & PRINTSERVICE
R-DESIGN

*printen
digitaal
copieren*

ZW PRINTS
FULL COLOR PRINTS
INBINDEN
GROOTFORMAAT FULL COLOR PRINTS TOT A0
BOUWTEKENINGEN ZW/W TOT A0
SPANDOEKEN
SNIJLETTERS
TEXTIELBEDRUKKING
DRUKWERK
GEBORTEKAARTEN
VERENIGINGSBOEKJES
SCRIPTIES
JAARVERSLAGEN
STEMPELSERVICE
FAXSERVICE
SELFERVICE

Schuttersveld 44 - 7514 AL Enschede
(op woonboulevard Enschede)
Tel. 053-4308622 / Fax 053-4308624
e-mail: info@rdsign.nl
www.RDsign.nl

HOFLAND
 OPTIEK

Nummer één in oogzorg en mode.

**MET HOFLAND
WEER OP SCHERP**

DENEKAMP • EIBERGEN • ENSCHEDE • LOSSER
OLDENZAAL • HAAKSBERGEN • BORNE

Contactlensspecialisten a.n.v.c.
Optometristen o.v.n.
www.hoflandoptiek.nl

Nederlandse Genealogische Vereniging. Opgericht 1946.

Correspondentieadres: NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.
Bibliotheek en andere diensten: Papelaan 6, 1382 RM Weesp.

Afdeling Twente. Opgericht 1984. De afdeling omvat de volgende gemeenten:
Almelo, Avereest, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn,
Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Ommen, Rijssen-Holten, Tubbergen,
Twenterand, Wierden, Dalfsen, Olst-Wijhe, Raalte en de voormalige gemeente Bathmen.
Afdelingswebsite: <http://twente.ngv.nl>

Bestuur van de afdeling:

- Voorzitter : Jan Oude Munnink, aanspreekpunt in het bestuur m.b.t. de website,
Twente Genealogisch en Iustrum 2014. Afgevaardigde van de afdeling.
Koppelboerweg 2, 7587 NV De Lutte. 0541-511774
e-mail: koppelboer@hetnet.nl
- Secretaris : Marieken Scholten-Sijjes.
Anjelier 7, 7621 AK Borne. 074-2670256
e-mail: secretaris@twente.ngv.nl
- Penningmeester : Ben Schothuis, coördinator cursussen.
Het Loo 39, 7608 DM Almelo. 0546-862675
e-mail: penningmeester@twente.ngv.nl (functioneel) bjgschothuis@home.nl (privé)
- Lid : Johan Leushuis, aanspreekpunt in het bestuur m.b.t. Genealogisch
Informatiecentrum Twente (GIT).
Woolderweg 65, 7622 JR Borne. 074-2667229. e-mail: jleushuis@hetnet.nl
- Lid : Jan Aaldenberg, coördinator Twentse Voorouder Dag. Rembrandtlaan 84, 7606 GN
Almelo. 0546-815950. email rails@hetnet.nl

Plaatsvervangend Afgevaardigde Algemene Ledenvergadering NGV:

- Ton Boswenger, Kamille 7, 7621 AV Borne, 074-3490969, tonboswenger@kpnmail.nl

Genealogisch correspondent:

- Anton Hilgerink, Reygershøftehoek 68, 7546 KC Enschede, 053-4765253
e-mail: correspondent@home.nl

Redactie Twente Genealogisch (TG)

Gerda Schepers eindredacteur, Titia Tjeerdsma, Georges Schafraad, Hennie Kok en Otto Huizinga.

Kopij TG: de redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen voor TG in te korten, aan te passen of te weigeren. Dit geschiedt vanzelfsprekend alleen in/na overleg met de auteur. E-mail redactie: twentegenea@gmail.com

Genealogisch Informatiecentrum Twente (GIT). Stadsarchief gemeentehuis Enschede, Langestraat 24.

Bezorging en adreswijziging

Voor informatie over bezorging kunt u contact opnemen met de redactie van Twente Genealogisch. Adreswijzigingen, opgave nieuwe leden en opzeggingen uitsluitend naar de NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.

Dit mededelingenblad wordt gratis toegezonden aan de leden van de NGV - afdeling Twente en aan de NGV-leden van andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap zijn aangegaan.

Abonnementen op dit blad kunnen worden aangegaan door overmaking van 12,50 euro uitsluitend op girorekening 5582643 t.n.v. penningmeester NGV te Almelo.

Het in dit contactblad gepubliceerde mag slechts worden overgenomen met toestemming van de schrijver en vermelding van de bron Twente Genealogisch ISSN 138-0787.

Omslag: mevr. G. Beltman – de Groot

Kwartaalblad van de Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling Twente, 28^e jaargang 2012 nr. 4

Inhoud

Even bijpraten	blz. 122
Waar kwam Albertus Schuurink vandaan?	blz. 124
Opmerkelijk	blz. 126
Oud Archief	blz. 131
Duitse Voorouders (1)	blz. 135
Convocaties	blz. 144
Genetische Genealogie	blz. 145
Een schandaal bij de keuring 1816 in Ootmarsum en Coevorden (1)	blz. 146
Bijeenkomsten NGV afdeling Twente	blz. 153

COPY- & PRINTSERVICE
R-DESIGN

ZW PRINTS
FULL COLOR PRINTS
INBINDEN
GROOTFORMAAT FULL COLOR PRINTS TOT A0
BOUWTEKENINGEN ZW/W TOT A0
SPANDOEKEN
SNIJLETTERS
TEXTIELBEDRUKKING
DRUKWERK
GEBORTEKAARTEN
VERENIGINGSBOEKJES
SCRIPTIES
JAARVERSLAGEN
STEMPELSERVICE
FAXSERVICE
SELFSERVICE

printen
digitaal
copieren

Schuttersveld 44 - 7514 AL Enschede
(op woonboulevard Enschede)
Tel. 053-4308622 / Fax 053-4308624
e-mail: info@rdsign.nl
www.RDsign.nl

Even bijpraten

Door: Jan Oude Munnink

Op het moment dat deze laatste Twente Genealogisch van 2012 bij u op de stoep valt is er ook al bijna weer een genealogisch jaar ten einde.

Overigens de uitdrukking “op de stoep vallen” moet wel van enige tijd geleden dateren. Immers “op de stoep vallen” pretendeert aan te geven dat er nog geen brievenbussen waren, laat staan mailboxen.

Postbodes hebben steeds minder werk en de vraag is of we in de toekomst nog dagelijks post op de “ouderwetse” manier zullen ontvangen.

Die brievenbus is trouwens door de toenmalige PTT, herhaaldelijk punt van nieuwe eisen geweest. Vooral in de tijd dat er alleen nog maar “gewone” post was, en die kwam er in toenemende hoeveelheid ook al door allerlei foldermateriaal dat verspreid moest worden. De brievenbussen moesten voldoen aan bepaalde afmetingen en om de postbode sneller te kunnen laten werken mochten ze nog maar enkele meters van de openbare weg staan. Gevolg: mooie brievenbussen werden bij mensen met voortuinen vaak vervangen door de bekende groene plastic bakken.

Nu het aantal stuks post voor de drie grote besteldiensten minder wordt, kan dat alleen nog opgevangen worden door prijsverhogingen. Misschien mede daardoor gaan er landelijk stemmen op om ook afdelingsbladen als bijvoorbeeld Twente Genealogisch alleen nog maar digitaal te verspreiden. Wie het blad wil printen draait dan vervolgens zelf voor de kosten op. Het zou bovendien erg simpel zijn om te denken dat de prijs van het lidmaatschap van de NGV lager zou worden. Mogelijk krijgen de afdelingen door de digitalisering wel een lager budget terwijl de leden van onze afdeling bij een enquête juist aangegeven hebben dat er meer geld van de landelijke begroting ten gunste van de afdelingen zou moeten komen.

Het bestuur van de afdeling heeft in elk geval besloten om niet mee te gaan met de digitalisering van TG. Misschien is het voor de volgende generatie heel gewoon om alles digitaal te verwerken, maar de opbouw in leeftijd van het huidige ledenbestand is daar nog lang niet aan toe. Bovendien denken we al een goede mix te hebben tussen Twente Genealogisch en de website. Kwartierstaten en afbeeldingen behorend bij een artikel uit TG kunt u immers al vinden op de website. Op die manier denken we TG leesbaar te houden en de aanvullende gegevens op de website geven aanvullende informatie.

Misschien zou dat ook bij Gens Nostra kunnen en zou er op dit relatief dure blad best wat bespaard kunnen worden.

De website heeft sinds vorig jaar september een teller. In een jaar tijd is de website van de afdeling 6500 keer aangeklikt. Gemiddeld per dag dus ruim 17 keer. We weten niet of andere afdelingen ook een teller op hun website hebben en kunnen dus niet vergelijken. Zelf vinden we de score met de kennis van nu heel positief. De webmaster Ben Nijkamp is bereid gevonden om plaats te nemen in het bestuur. Het bestuur zal in de ledenvergadering voorstellen om hem te benoemen.

Het plan is om ook in 2013 een Twentse Voorouderdag te organiseren: daar kan Jan Aaldenberg als altijd hulp bij gebruiken. Vergeet niet u nu al aan te melden.

Het bestuur heeft een plan van aanpak besproken voor het GIT. In de komende maanden zullen daarover gesprekken plaats vinden met het Stadsarchief Enschede en de GIT-medewerkers. Op de uitkomsten kunnen we uiteraard nog niet vooruitlopen, ook al omdat op het moment van schrijven van "Even bijpraten" het nog maar 9 oktober is!

Het bestuur wenst iedereen voor 2013 een jaar lang in goede gezondheid, én, met veel genealogische successen.

In TG 2012-1 staat een artikel van E.C. Geerdink-v.d.Worp met als titel "Een onbestaanbare man". Hieronder een reactie.

Waar kwam Albertus Schuurink vandaan?

Door: Herman H. Schurink

Albertus Schuurink had volgens de documenten in Lonneker en Losser verschillende namen, zoals Bertus Schuurink, Bertus Schouwink, Albertus Schurink of Schouwink, Albertus Schouwink of Schurink, maar ook Lambertus Schurink.

In de trouwakte van zijn zoon Hendrik in 1836 staat vermeld: "meerderjarige zoon van Lambertus Schurink (tevorens ook wel eens genaamd geweest Schouwink) en wijlen Enne of Enneken Schouwink". Albertus was ingetrouwd bij de familie Schouwink.

Waar kwam Albertus vandaan ?

De documenten, die tijdens zijn leven zijn geschreven, vermelden Gildehaus als geboorteplaats van hem.

Echter in de overlijdensakte van Albertus staat als geboorteplaats Lonneker vermeld. De beide aangevers van het overlijden waren nog niet geboren of pas vier jaar oud toen Albertus met Enneken Schouwink trouwde.

Dat wat de aangevers over het verleden van Albertus en Enneken wisten, hadden ze uit de tweede hand. Te goeder trouw kan zo dus foutieve informatie in een akte komen. Bovendien was zijn vrouw Enneken ruim zeven jaar voor Bertus gestorven en als belangrijke getuige voor familiegegevens weggefallen.

Albertus is op 13 april 1842 overleden op 66-jarige leeftijd. Dus is hij geboren tussen april 1775 en april 1776.

In kerkboeken van Gildehaus en Lonneker is de doop van Albertus niet te vinden. De naam Schurink of Schuurink komt in het geheel niet voor in de kerkboeken van Gildehaus. Maar evenmin in de kerkboeken van Uelsen, Salzbergen en Gronau-Epe.

Schoolmeester Gerhard Grävemäter heeft een zogenaamd "Sippenbuch" van Gildehaus geschreven met de stambomen

van de inwoners aan de hand van de kerkboeken (doop, huwelijk en overlijden).

In dit Sippenbuch vinden we onder Schüürmann de naam van Hindrik Schüürmann, geboren Milkmann, in 1762 getrouwd met Fenne Schüürmann en op 30 augustus 1770 na het overlijden van Fenne met Stine Vennekamp.

In het kerkboek staat geschreven “den 30. wierden Hendrik Schuurman en Stina Vennekamp in den houwelijken Staat ingesegent geworden”.

Op 21 december 1775 wordt een zoon gedoopt: “Nog gedoopt een zoon den Ehelieden Hindrik Schuurman en Stine Vennekamp, genaamd Lubbertus”.

De tekst is oud Nederlands, omdat in die tijd in de evangelische kerken nog in het Nederlands gepreekt werd.

De geboortedatum van Lubbertus valt binnen de periode die uit de overlijdensdatum van Albertus is vastgesteld. In die tijd was een naamsverandering met –ink en –man zeer veel voorkomend op hetzelfde erf.

Enkele voorbeelden: Bergink en Bergman, Geerdink en Geertman, Morsink en Morsman, Rottink en Rotman, Stroink en Strootman, Weldink en Welman.

In het Sippenbuch van Gildehaus wordt het huwelijk in 1833 genoemd van Jan Vennekamp met Ale Schüürmann, dochter van Bernd Schürink en Janna ter horst uit Losser. Schüürmann in Gildehaus en Schürink in Losser.

Logisch denken leidt tot de conclusie dat Albertus Schurink dezelfde persoon is als Lubbertus Schuurman.

Tot slot verwijs ik ook nog naar een artikel over de familie Schurink in het boek

“In Lonneker uit Liefde” van ds. H.F. Venema. Citaat: We beginnen een eindje terug waar ene Lübbertus Schüürman (1775–1842), duidelijk wat met over de grens heeft. Zijn naam wordt ook vermeld als Albertus Schuurink.

In het jubileumboek “Sinds jaar en dag” staat vanaf pagina 83 een bijdrage geschreven door Herman H. Schurink.

Opmerkelijk

Door: Otto Huizinga

Santiago de Compostella

De heer Collingnon uit Oosterhout vraagt zich af, nadat hij eerst naar Santiago de Compostella gelopen is, of er mensen ervaring hebben met onderzoek in de registers van de pelgrimlopers. Er moeten toch voorouders geweest zijn die daar eens naar toe gelopen zijn?

Bron: West Noord-Brabant, afdelings blad NGV, 2011-3

De blote eigenaar en de beklemd meier

Net als in de uitdrukking 'met de kloten voor het blok zitten', een gebeurtenis die bij het hijsen van het grootzeil van een platbodem kan optreden, of iemand bij zijn lurven pakken, of op je gemak zitten, heeft het blote van de eigenaar niets te doen met het lichaam van de eigenaar. Een blote eigenaar van een goed is wel de eigenaar van bijvoorbeeld een stuk grond, maar het vruchtgebruik, het zakelijk recht, heeft een ander.

De beklemd meier uit Groningen heeft voor altijd het vruchtgebruik van een stuk grond en betaalt daar een onveranderlijke huurprijs voor. Het woord bloot, dat betrekking heeft op de eigenaar, betekent enkel en eenvoudig. Het woord 'bloot' is in deze betekenis gerelateerd aan de woorden 'bloß' en 'blöd' uit de duitse taal.

Hoe raakte de meier zo beklemd en de eigenaar zo bloot?

De beklemd meier is de pachter. Hij heeft de volledige beschikking over de grond, terwijl de blote eigenaar of 'eigenaar in beklemdrechtelijke zin', de niet veranderbare huur mag innen. Deze constructie is door de rol die de stad en de provincie Groningen in de reformatie gespeeld hebben tot stand gekomen.

Na de Reductie van Groningen, dat wil zeggen na het terugbrengen van de stad Groningen uit het Spaanse bewind in de Republiek in 1594, werd het provinciebestuur de eigenaar van de geseclariseerde kloostergoederen. In 1597 werd bepaald dat deze kloostergoederen in een gemeenschappelijk fonds van de stad Groningen en

Ommelanden ondergebracht moesten worden. Het geld dat met de verhuur van deze grond opgehaald werd was bedoeld voor de opvoeding van de jeugd en de bouw van scholen.

Het systeem van de 'beklemde' meier kwam tot ontwikkeling in de 17e eeuw. De meier had het recht om op de beklemde grond zijn huis of boerderij te bouwen, het recht van opstal. Zou dit recht van opstal niet bestaan, dan zou het huis dat gebouwd wordt eigendom worden van de grondeigenaar. Zegt de meier echter de pacht van de grond op dan krijgt hij slechts de afbraakwaarde van het huis vergoed. Indien de eigenaar van de grond de pacht opzegt dan moet de eigenaar de bouwwaarde van het huis betalen. Beide partijen hebben dus belang bij een stabiele onveranderlijke toestand.

Het woord beklemming slaat op het gegeven dat de grond niet verdeeld mocht worden, ook niet bij het verdelen van een erfenis. De andere erfgenamen moesten worden uitgekocht. De provincie Groningen, de eigenaar van de grond, heeft slechts één maal, in 1632, van zijn recht gebruik gemaakt om de pacht te verhogen.

Voor het beklemrecht was het volgende proces belangrijk. In 1767 kocht de raadsheer en latere burgermeester van de stad Groningen, mr. Johan van Hoorn een stuk grond waar de beklemde meier Abel Derks gewoond had en wat nu in bezit was van zijn kinderen. Johan van Hoorn zei de huur op, maar de kinderen van Abel Derks claimden dat het recht van beklemming onopzegbaar was. Twintig jaar later kwamen het tot een vergelijk tussen beide partijen: Abel Derks kinderen bleven op de boerderij tegen een onopzegbare en onveranderlijke huur van 510,- gulden per jaar.

Bronnen:

Erfgoed, Genealogisch Magazine; september oktober 2011

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Beklemming>

Etymologische Woordenboek van het Nederlands

Het ooggetuigenverslag van de moord op Karel de Goede in 1127

In 1127 schreef Galbert van Brugge als eerste bewoner van wat nu Nederland/Vlaanderen is een dagboek. Hij deed dit in het Latijn. Hij schrijft hierin over zaken die hij ziet en meemaakt. Dat was uniek voor die tijd om dat op te schrijven. Galbert beschrijft hoe de situatie rond de moord en hoe de moord zelf plaats vond, hij beschrijft tegelijkertijd ook de

werkelijkheidsopvatting waarin gedacht werd. De moord wordt door hem beoordeeld als een misdad tegen God. Graaf Karel de Goede was ten slotte door God in de functie van graaf aangesteld. Karel wat aan te doen, stond dus gelijk met God iets aan te doen. Er was in die tijd dus kennelijk een identiteit tussen spirituele macht (God) en wereldse macht (graaf).

Ongeveer 50 jaar later is er Henric van Veldeke die voor het eerst in de spreektaal, het Diets, schrijft in plaats van in het Latijn.

Frits Vrij schrijft hierover in Erfgoed een interessant artikel.

Bron: Genealogisch Erfgoed Magazine; nr. 2 mei 2012

De top 100 van de familienamen in Nederland

In het NGV tijdschrift van Flevoland schrijft Leender Brouwer van het Meertens instituut een lezenswaardig artikeltje over de 100 meest voorkomende namen in Nederland en de veranderingen die tussen 1947 en 2007 hebben plaatsgevonden.

Deze 100 namen beslaan 12,6 % van de bevolking. Het totaal aantal unieke namen is in 2007 314.000, in 1947 waren dat er 125.000. Deze toename wordt voor een groot deel veroorzaakt door immigratie. Onder de top 100 meest voorkomende namen komt echter geen enkele naam van buitenlandse origine voor.

Het hele artikel en de top 100 lijst is te lezen en te downloaden van onderstaand adres:

<http://www.meertens.knaw.nl/nfb/documenten/top100.pdf>

bron: Genealogica afdeling Flevoland 2011 nr. 1

Nederlands-Duitse samenwerking bij de marine

Jan Schröder werd op 15 november 1800 in Vlissingen geboren. Zijn vader Carl Gerhard Schröder was in Kalkar geboren en diende als officier in de marine van de Bataafse Republiek.

In 1813, Jan was 12 jaar, ging hij als scheepsjongen (apprentif marin) varen bij de Franse marine gelegerd in Amsterdam. Na 1814 ging hij verder in Nederlandse dienst. In 1818 had hij zijn vuurdoop voor de kust van Sumatra als bevelvoerder van een kannoneerboot. Hij bleef tot 1846 in dienst van de Nederlandse regering, waarbij hij tot Schout bij Nacht oplom.

In overleg met de Nederlandse regering trad hij in 1846 in dienst van de Pruisische regering om daar de marine op te

bouwen. Hij bleek zich te ontwikkelen tot een dragende kracht in de ontwikkeling van de Duitse marine.

Hij stierf in 1885 en werd in Doetinchem met Duitse militaire eer begraven. In 2004 werd zijn grafsteen gerestaureerd.

Wilt u dit verhaal uitgebreid lezen dan kan dat in het artikel van Günter Voldenberg in Mozaik.

Bron: Mozaik Zeitschrift für Familienforschung und Heimatkunde heft 4/2011

Student in Leiden

Was tussen 1575 en 1812 een van je voorouders student in Leiden, of wil je uitzoeken of iemand dat was, dan kun je nu gebruik maken van het proefschrift: "De Studentenpopulatie van de Leidse universiteit, 1572-1812", geschreven door Martine Zoeteman-van Pelt.

De bespreking in het Leids Universitair Weekblad geeft aan dat er ook uitgebreide informatie staat over het dagelijks leven van de studenten en de professoren.

Bronnen:

NGV afdeling Delfland, 2011 nr 3

<http://www.zoeteman.net/stud.html>

<http://www.mareonline.nl/artikel/1011/18/0101/>

Duits spreken, Duits lezen en Duits schrijven

Karl-Ludwig Galle geeft in een artikel in de Emsländische und Bentheimer Familienforschung een aardig overzicht van de ontwikkeling hoe de Duitse taal geschreven dient te worden. Wat hier vooral opvalt zijn de vele mogelijkheden die er zijn om de gesproken taal om te zetten in geschreven tekens.

In deze discussie blijkt ook dat de Tweede Wereldoorlog niet alleen emotioneel een generatiekloof aanbracht tussen de naoorlogse generatie en hun ouders maar ook informatief een duidelijke breuk aanbracht.

In de praktijk waren zowel de Fraktur -het gotische schrift- als de Antiqua -het latijnse schrift- in gebruik in Duitsland. Vanaf het midden van de 18e eeuw was er al een discussie aan de gang om tot een 'Normalschrift' te komen. De bezetting van Napoleon van het gebied dat nu Duitsland heet was een reden om de Fraktur als nationalistisch symbool te gaan zien, als afgrenzing ten opzichte van Frankrijk en de Franse cultuur. Het Sütterlin was een schrijfvorm die diende om kinderen het leren schrijven te vergemakkelijken, om dan later de echte Fraktur te kunnen schrijven. Daarnaast bleef echter het Latijnse schrift in gebruik en werd het op school onderwezen.

De hele besluitvorming over het soort schrift werd in 1941 door Hitler in zijn eentje en zonder discussie opgelost. In 1941 werd door Hitler persoonlijk het besluit genomen het ronde Antiqua schrift tot 'Normalschrift' te benoemen. De argumentatie is opmerkelijk. De Fraktur werd tot 'Judenletter' verklaard. Het ontstaan van de Fraktur werd door Hitler persoonlijk toegeschreven aan het Joodse deel van de bevolking. Dit argument werd binnen de partijtop gebruikt. Een argument dat iedere historische grond mist. De keuze voor het Latijnse schrift was voor de Duitse bevolking en ambtenarij een grote verrassing. De Duitse bevolking werd voorgehouden dat bij de komende hegemonie van Duitsland over Europa het slecht zou zijn de Fraktur te gebruiken omdat die door de Fransen, Engelsen en andere volkeren niet te lezen zou zijn.

Het is dus een historisch onjuist idee van de moderne rechts radicale groeperingen om te denken dat de Fraktur de verbondenheid met het nationaal-socialisme tot uitdrukking brengt.

Deze beslissing, om de Antiqua tot Normalschrift te verklaren, bleef na de oorlog gehandhaafd. Dit heeft tot gevolg dat de huidige generaties de brieven van hun grootouders en overgrootouders in hun genealogisch onderzoek of anderszins, niet meer kunnen lezen. Twee voorbeelden:

Toen Christian Wulff tot Duitse bondspresident benoemd was, bekende hij in een gesprek, dat hij helaas de familiekroniek van zijn grootvader niet kon lezen, omdat die in een oud Duitse schrijfwijze geschreven was. Of het voorbeeld van de groep Duitse studenten die in een wetenschappelijke bibliotheek van Krakau oude Duitse handgeschreven documenten door een Poolse professor moesten laten voorlezen omdat ze niet in staat waren deze in het Duits geschreven documenten te ontcijferen. Er is in die zin zowel een emotionele als cognitieve breuk ontstaan.

Bronnen:

Emsländische und Bentheimer Familienforschung; januari 2012, Heft 113, Band 23

<http://de.wikipedia.org/wiki/Antiqua-Fraktur-Streit>

<http://www.textfindling.de/Fraktur/Schrift.html>

Oud Archief

Door: Mariëken Scholten-Sijes

Ter Inleiding

In het museum van de TwentseWelle te Enschede zijn de collecties van het museum Jannink, het Natuurhistorisch museum en die van de Oudheidkamer Twente (OHK) opgenomen. De OHK beschikt niet alleen over veel oude voorwerpen uit Twente, maar ook over een uitgebreide bibliotheek en archief. In dit archief zijn o.a. opgenomen, foto's, prenten, ansichtkaarten, geografische kaarten en oude documenten.

Met de laatsten ben ik bezig, nl. het beschrijven van in de collectie op te nemen documenten. Ook transcriberen behoort tot mijn bezigheden, alles op vrijwilligers basis.

Bij het beschrijven kom ik interessante documenten tegen, die ik met meer personen wil delen. Het onderstaande is daar een van.

Vrijkorpsen

In de tweede helft van de achttiende eeuw kwamen nieuwe ideeën op over de besturing van ons land. De volkssoevereiniteit vond veel aanhangers, de zgn. patriotten. Dezen stelden zich op tegenover de aanhangers van stadhouder Willem V. De patriotten kregen steeds meer steun, en om hun ideeën kracht bij te zetten, richtten ze zgn. vrijkorpsen op. Iedereen kon er lid van worden, ook de voorheen uitgesloten katholieken en doopsgezinden.

In Enschede werd in 1786 een vrijkorps opgericht dat 154 man telde.

Othomar ten Cate (1757-1815)

Bij een vrijkorps hoorde ook een strijdlid. Dit werd geschreven door Othomar ten Cate.

Hij was afkomstig uit een familie van fabrikeurs in alle "soorten Bombazynen, Marceilles en Triely". Hij was firmant van de firma Blijdenstein en Ten Cate. Deze firma bestond van 1790 tot 1801. In 1801 ontstond O. ten Cate en Zoon (Othmar en Hendrik ten Cate Ozn.)

De Ten Cate's komen oorspronkelijk van Borne, waar ze al een behoorlijk fortuin hadden gemaakt.

De familie Ten Cate was doopsgezind en veel doopsgezinden (en ook katholieken) sloten zich aan bij de patriotten in de hoop op verbetering van hun rechten.

Othomar was in 1806 burgemeester van Enschede en werd in 1811 benoemd tot maire van Lonneker. In 1812 werd hij vrederechter van het kanton Enschede.

Hij en zijn vrouw, Hermine Hoedemaker werden begraven op het buitengoed "De Kotten".

Op het graf van Othomar stond een driehoekig monument, waar op een der zijden staat:

Hier is mijn wisse wijk

In het eeuwig vrederijk.

Othomar ten Cate

geboren 1756 den 6 may

Ter gedachtenisse van Hermina Hoedemaker

*en oprecht christen hoe teer g'j werd geliefd en duur geschat
voorheen christen alleen.*

geboren enschede den 8 juni 1756

De beide graven van het echtpaar werden bij de aanleg van het park "de Kotten" overgebracht naar het Westerkerkhof, waar het grafmonument opnieuw geplaatst is.

Fragment genealogie Othomar ten Cate

1. Gerrit ten Cate, geboren 1530-1550 in Zenderen, "op dat Kate".

Overleden 1587-1612 te Borne.

2. Hendrik ten Cate, geboren op 1560-1570 in Borne.

Overleden op 1639-1641 in Oldenzaal. Koopman te Borne en Oldenzaal.

3. Abraham ten Cate, geboren rond 1615 in Borne.

Overleden op 1665-1667 in Enschede. Koopman te Enschede.

Getrouwd met Trijntje Bekker op 31 januari 1647 te Zwolle.

4. Sybrand ten Cate, geboren voor 1660.

Overleden voor 1715. Getrouwd met Christine Gerdes voor 1688.

5. Othmar ten Cate, geboren 1690 in Enschede.

Overleden op 21 november 1776, getrouwd met Christina Kramer mei 1720.

6. Sybrand ten Cate, geboren op 11 april 1726 in Enschede.
Overleden op 12 november 1777 in Enschede, linnenkoopman
en fabrikteur.

Getrouwd met Catharina van Lochem op 30 mei 1756 te
Enschede

7. Othomar ten Cate, geboren op 6 mei 1757 in Enschede.
Overleden op 25 juli 1815 in Enschede, getrouwd met:
Hermina Hoedemaker, geboren op 8 juni 1756 in Enschede.
Overleden op 13 februari 1784 in Enschede.

De mars van het vrijkorps

En hier dan de tekst waar het om gaat. De muziek is sterk
gericht op het marcheren. Als je de melodie speelt, hoor je in
de snelle nootjes de trommelen roffelen.

Marche van het Vrij Corps te Enschede.

Gecomponeerd en berijmd door O. ten Cate.

1

Voor het Vaderland en Vrijheid
Vatten wij de wapens aan:
"Voor het Vaderland en Vrijheid"
Is de spreuk van onze naam:
Burgers juicht mee!
Burgers juicht mee!
Heft den Lof der Vrijheid aan.

2

Laffe Bloodaarts! Lage Zielen!
Die van Deugd en Moed ontbloot,
Voor de Baatzugt nederknielen;
Ketens kiezen voor den Dood;
Ge voegd hier niet
Ge voegd hier niet
Hier past Moed in bangen nood

3

Wij die voor de Vrijheid leven
Worden door geen Twist onteerd;
Eendragt moete ons nooit begeven!
Tweedragt blijv' van ons geweed!
Heilige Eendragt
Heilige Eendragt
Is het, die ons heil vermeerde.

4

Voor onz' Haardsteên en Altaren
Slaan wij handen aant geweer:
Wij, wij vrezen geen Gevaren:
Als het geldt s'Lands Heil, s'Lands Eer;
Dan bonst Vrijheid
Dan bonst Vrijheid
Dwangzugt in den Afggrond neêr.

5

Brave Burgers! Batav's Loten!
Reiken wij elkaar de Hand!
Volgt uw Leuz, o' Stadgenoten!
Die de vruge Heerschzugt bandt!
"Vrede, Vrijheid,
"Vrede, Vrijheid
"Enschede, het Vaderland!"

Geraadpleegde bronnen:
Stad en Land van Twente, L.A. Stroink
Internet: Koek en enkele aanverwante families (genealogie)

DUITSE VOORoudERS (1)

Door: Gerda Schepers

Veel Twentenaren hebben Duitse voorouders. Eeuwenlang trokken mensen vanuit Duitsland naar Nederland voor werk, vaak seizoenwerk. Vanaf 1600 was er al een trek van seizoenarbeiders, handwerkslieden en kooplui vanuit Westfalen en andere Nederduitse streken naar Nederland om er wat geld te verdienen. Hun land was door oorlogen, verwoesting en overbevolking sterk verarmd. Maar het waren niet alleen seizoenwerkers. In de loop van de tijd hebben heel wat mensen van Duitse afkomst zich in Twente gevestigd. Waar bleven deze arbeiders? Ik heb zelf ook gedeeltelijk Duitse voorouders en ik heb dit jaren geleden eens uitgezocht.

Korte en Corte

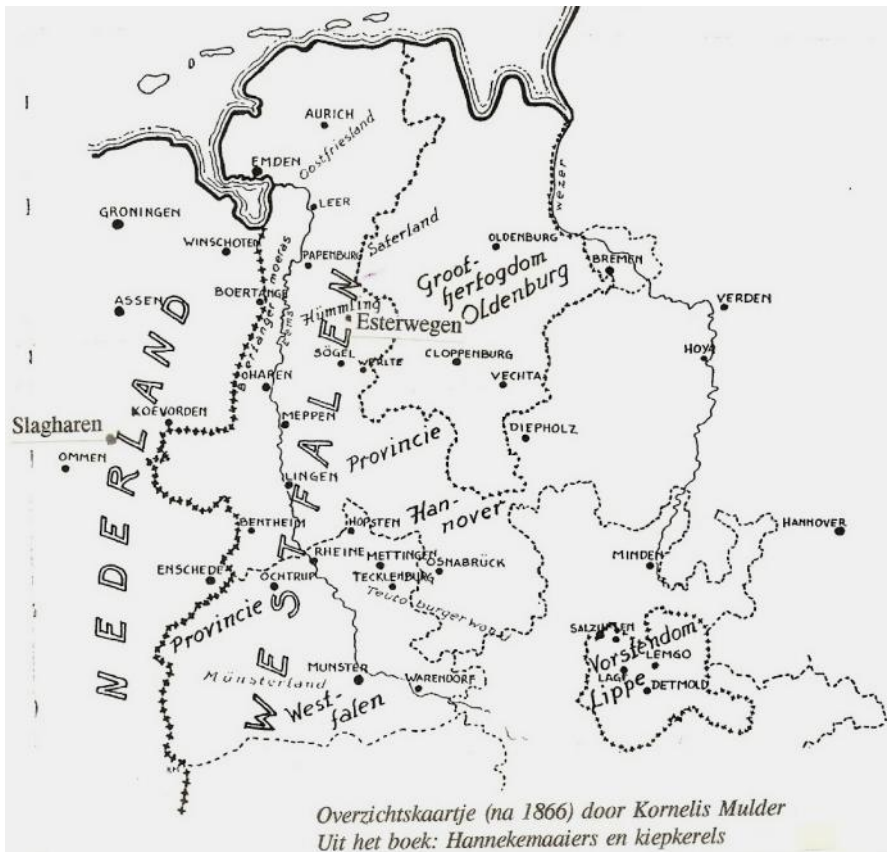
Rond 1853 trok het echtpaar Willem Korte en Anna Maria Hugo met hun vier kinderen naar Nederland. Ze kwamen vanuit het Duitse Esterwegen in het Emsland naar Slagharen in de gemeente Ambt Hardenberg. In het Emsland was grote armoede en zoals zo velen probeerden ze een bestaan op te bouwen in Nederland. Alle vier kinderen van Willem Korte en Anna Maria Hugo, zowel de zonen als de dochters, hebben de naam Korte en Corte doorgegeven. De twee oudsten hebben beide de naam Korte en de jongsten hebben zowel de naam Korte als de naam Corte doorgegeven. Veel van hun nakomelingen zijn in Twente neergestreken.

Esterwegen

Esterwegen ligt hemelsbreed ongeveer 60 km ten oosten van Borger in Drenthe. Het was van oorsprong een afgelegen moerasgebied, min of meer geïsoleerd door zijn ligging. Onder Bisschop Bernhard van Galen rond 1677 werd Esterwegen een vrijstaat. Dat betekende dat men in de tijd van horigen een vrij mens was in Esterwegen. Mensen die vervolgd werden vanwege hun geloof, hun pacht niet konden opbrengen, maar ook iemand die een misdaad had gepleegd kon naar Esterwegen vluchten en was daar een vrij mens. Iedereen die

vervolgd werd kon anderhalf jaar in deze vrijstaat verblijven. Het was dezelfde soort vrijheid die ook de kloosters in de Middeleeuwen boden. In 1804 werd door Napoleon deze vrijstaat gesloten.

Esterwegen ligt in de Hümmling, een vanouds eenzaam gebied. De Hümmling bestond vroeger uit boerschappen. In 1832 had Esterwegen 151 gezinnen en 998 inwoners. De bevolking moest er leven van schapen, de haver- en de boekweitteelt en verder verbouwde men ook een beetje rogge. Men leefde erg sober, soms in bittere armoede. De mannen moesten er dan ook vaak op uittrekken om de kost te verdienen.

Overzichtskaartje (na 1866) door Kornelis Mulder
Uit het boek: Hannekemaaiers en kiepkerels

Slagharen

Het dorp Slagharen is ontstaan na 1830. Het eerste bevolkingsregister is van 1830 tot 1839. Het is in feite ontstaan doordat Duitse veenarbeiders richting Oost-Nederland trokken. In het begin woonden er bijna alleen maar Duitse, katholieke, veenarbeiders. Slagharen is nog steeds een katholieke enclave in een hoofdzakelijk protestantse omgeving. In het eerste bevolkingsregister staan helemaal geen gezinnen uit Hardenberg. Het zijn bijna allemaal Duitsers. Slagharen had in 1839 slechts 81 inwoners maar in 1849 was dat aantal al gegroeid tot 533 inwoners. In Slagharen was dan weliswaar werk, maar mensen waren toch heel arm.

Arbeidersfamilie

De familie Korte was in Nederland een arbeidersfamilie die, ook in Nederland, nog erg lang in armoede geleefd heeft. Het eerste werk dat de familie in Nederland verrichtte was de veenarbeid. In de 19de eeuw waren veenarbeiders arme mensen die niets bezaten, zij waren vaak afhankelijk van de werkgever. Ook was er vaak sprake van alcoholmisbruik. Werken was noodzaak en schoolgaan een luxe. De meeste kinderen kregen maar drie jaar onderwijs. De veenarbeiders woonden in niet meer dan een plaggenhut. Doordat men woonde waar op dat moment maar werk was, trok men vaak van de ene streek naar de andere. Dit hield in dat men het schaarse bezit dat men had meenam en ergens een nieuwe plaggenhut neerzette. Zo'n hut kon men met een beetje hulp in een dag neerzetten. Het was een grote ruimte met een rookgat bovenin. Men kan zich voorstellen dat het vooral 's winters slecht wonen was. Het is dan ook logisch dat de kindersterfte groot was. Het was echt bittere armoede waarin ze toen leefden. Rond de eeuwwisseling naar de twintigste eeuw lokte de Twentse textielindustrie. Veel vroegere veenarbeiders trokken naar de textielindustriesteden als Enschede, Almelo en Borne. Maar in de textiel was het helaas vaak niet beter dan in het veen. Zwaar en ongezond werk waar het hele gezin moest werken om een beetje inkomen te krijgen.

In de loop van de twintigste eeuw kwamen er meer verschillende beroepen in de familie Korte voor, maar over het algemeen bleven het gewone arbeiders. Het was geen

honkvaste familie, maar dit had ook te maken met het feit dat het werk soms in een andere streek gezocht moest worden. Tevens waren er veel mensen in de familie met een handelsgeest en dat leidde ook vaak tot reizen, al dan niet met een reiswagen. De familie heeft zich uiteindelijk over Drenthe, Overijssel, Gelderland en Utrecht verspreid.

Registratie

In Nederland is de burgerlijke stand in 1812 door Napoleon ingevoerd. In Duitsland pas definitief in 1875. In het midden van de negentiende eeuw, toen veel veenarbeiders uit Duitsland vertrokken was daar nog geen wettelijke registratie van personen. In Nederland wel, ook al verliep deze nog niet vlekkeloos. In de tijd van Napoleon was in Duitsland al een periode geweest dat er wettelijk geregistreerd moest worden, maar deze is later weer afgeschaft. Veel mensen vonden dit soort registratie dan ook maar onzin. Er was veel weerstand tegen de Nederlandse regels waar wettig getrouwd moest worden. Om in Nederland te kunnen trouwen had men een doopbewijs nodig uit de plaats waar men gedoopt was. Dit soort formulieren kostte nogal wat tijd en geld en dat is juist waar men een groot gebrek aan had. Men trouwde liever alleen voor de kerk of voor de gemeenschap waarin men leefde.

Zoals het in die tijd en streek gebruikelijk was, zijn de vier kinderen van Willem Korte en Anna Maria Hugo niet eerst wettelijk getrouwd voordat ze kinderen kregen. Een geboorte moest wel aangegeven worden maar doordat men niet officieel getrouwd was, kregen veel kinderen in eerste instantie de achternaam van de moeder. Als er, nadat er al enkele kinderen geboren waren, toch nog wettelijk getrouwd werd, dan werden de kinderen door de echtgenoot erkend en kregen zodoende alsnog zijn achternaam.

Bevolkingsregister

De eerste keer dat wij in Nederland iets over het gezin Korte-Hugo kunnen lezen is in het bevolkingsregister 1850-1859 van Slagharen in de gemeente Ambt Hardenberg. Hier vestigt men zich ongeveer in het jaar 1853. Maar die inschrijving roept veel

vragen op. Want hier staat dat Willem Korte geboren is in 1828, maar dat zou niet kunnen want zijn oudste zoon is geboren in 1834. Anna Maria Hugo staat vermeld als Maria Meyer. Ze zou geboren zijn in 1809 in Nijbörger. Ook bij de kinderen staan verkeerde geboortejaren vermeld. De jongste dochter, die later door het leven gaat als Gesina, staat geregistreerd als Marrigje. Opvallend is dat er alleen geboortejaren vermeld zijn, in de volgende inschrijving 1860-1869 zijn er wel volledige data.

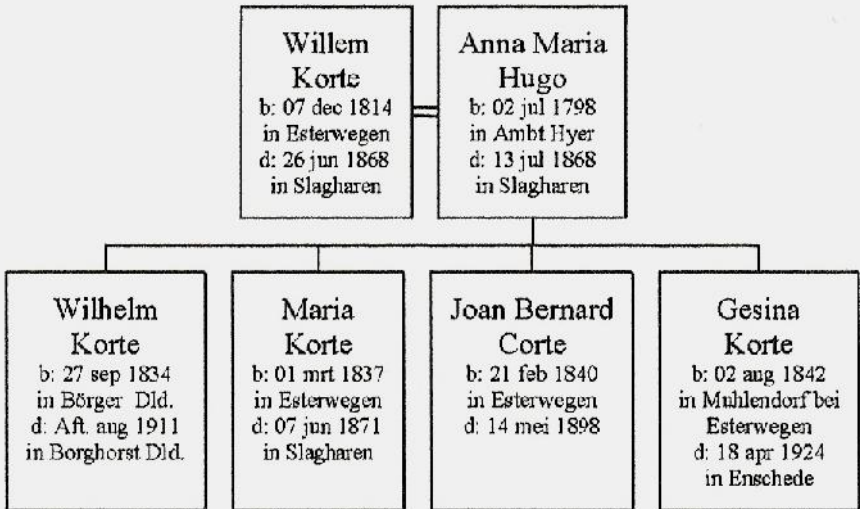
In het bevolkingsregister van 1860-1869 staat dat Willem geboren is op 05-04-1812. En bij Anna Maria staat de naam Korte, geboren Hugo. Zij is geboren 02-07-1798.

Om duidelijkheid te krijgen over hun leven in Duitsland heb ik via de NGV-contactdienst contacten gelegd met enkele mensen uit de omgeving van Esterwegen. Omdat het daar nog steeds een veel voorkomende naam is, is er wel veel bekend over de familie Korte en heb ik de namen van de voorouders gekregen. Zij hebben voor mij uitgezocht dat Willem, geboren is op 07-12-1814. Hij is een zoon van Wilhelm Korte en Maria Memering. Anna Maria Hugo is op 02-07-1798 geboren in ambt Hyer. Zij is een dochter van Johan Bernhard Hugo en Maria Meyer. Ze zijn op 22-11-1836 in de kerk van Lorup getrouwd. Willem is dus 16 jaar jonger dan zijn vrouw en hij is op zijn twintigste voor het eerst vader geworden.

We weten heel weinig over het leven van Willem en Anna Maria. We kunnen aannemen dat het gezin als veenarbeiders heeft gewerkt in de omgeving van Slagharen. Ze zijn in ieder geval zo ondernemend geweest om vanuit Esterwegen naar Slagharen te gaan. Toen ze in Nederland kwamen was Willem 39 jaar en Anna Maria 55 jaar. Ze bleven wonen in Slagharen. Ze overleden beide zo'n 13 jaar na hun komst naar Nederland. Willem overleed op 27-06-1868 op 53-jarige leeftijd en Anna Maria ruim twee weken later, op 13-07-1868, zij was 70 jaar. In beide overlijdensakten staan geen namen van de ouders vermeld.

Willem Korte en Maria Hugo hadden vier kinderen. Omdat hun oudste zoon twee keer getrouwd is zijn er vijf takken met afstammelingen ontstaan.

Omdat de afstammelingen allemaal zo verschillend zijn heb ik het artikel ingedeeld in de vijf takkan. Dit houdt het geheel overzichtelijk.

Zoon Willem: eerste huwelijk.

Willem Korte is geboren in Borger, Duitsland 27-09-1834. Hij is ongeveer 19 jaar oud als hij met zijn ouders naar Nederland komt. Hij heeft zich in 1853 in laten schrijven voor de loting van de nationale militie van dat jaar. In het jaar dat men 18 jaar werd moest men zich in laten schrijven voor de militaire dienst. In het volgende jaar vond dan een loting plaats. Het feit dat hij in 1853 ingeschreven is en datzelfde jaar al mee deed met de loting, komt waarschijnlijk omdat hij in 1853 naar Nederland is gekomen. In 1855 wordt hij ingelijfd voor de nationale militie en vijf jaar later in 1860 zit zijn diensttijd er op. Willem trouwt in 1859 in de RK kerk van Coevorden met Anna Margaretha Finke. Zij is woonachtig in Vossebelt maar is in Duitsland geboren. Ze is een weduwe van 20 jaar met een zoontje. Dit zoontje blijft bij haar familie in Vossebelt en het echtpaar vertrekt naar Slagharen waar ze waarschijnlijk als

veenarbeiders gewerkt hebben. Opmerkelijk is dat Willem en Anna helemaal niet wettelijk trouwen. Hun eerste zontje Bernardus Hendrikus wordt in 1860 geboren in Slagharen. Op de geboorteakte staat dat hij een zoon is van Margaretha Finkers, ongehuwd en hij krijgt dus de naam Finkers. Willem Korte doet zelf aangifte van deze geboorte.

In 1862 wordt in Slagharen hun tweede zoon Johan Heinrich geboren. Hij krijgt wel de naam Korte, ondanks het feit dat ze niet wettelijk getrouwd zijn. Ze vertrekken met hun twee zontjes in 1863 naar Vossebelt. Het oudste kind van Anna, woont dan ook weer bij hun, en er worden nog twee kinderen geboren. Twee kinderen overlijden in Vossebelt en Anna sterft hier op 30-jarige leeftijd in 1869. In haar korte leven is zij twee keer getrouwd geweest en heeft ze vijf kinderen gekregen, waarvan twee al zijn overleden.

Willem blijft achter met drie kinderen: het zontje van Anna Margaretha en twee eigen zontjes. Hij vertrekt hetzelfde jaar 1869 met de drie jongens naar de gemeente Coevorden maar vestigt zich daarna met één zoon, Johan Heinrich Korte in Slagharen bij zijn ouders. Het is onduidelijk waar de twee andere jongens zijn gebleven. In eerste instantie waarschijnlijk in Vossebelt bij familie van hun moeder. Maar ze staan per 1874 beide ingeschreven in het bevolkingsregister van de gemeente Coevorden.

Uit het huwelijk van Willem en Anna Margaretha is slechts één kind, Johan Heinrich die nakomelingen heeft die de naam Korte dragen. Hij is immers bij de geboorte al ingeschreven met de naam Korte en als hij later trouwt, gebeurt dat onder de naam Korte. Deze zoon is een boerderij begonnen in Geesteren in de gemeente Tubbergen en dat werd de enige 'boerentak', maar kinderen hiervan hebben veel in de textiel in Almelo gewerkt.

Johan Heinrich moet een vreemde jeugd gehad hebben. Als hij vier is overlijdt zijn broertje, daarna zijn zusje en als hij zes jaar is zijn moeder. Een jaar later vertrekt hij alléén met zijn vader naar Hardenberg en ziet waarschijnlijk zijn broer en halfbroer nooit terug. Hij is twaalf als zijn vader hertrouwt met Maria Anna Gerlach, die dan ook al twee kinderen heeft.

Johan Heinrich is blijkbaar klein van stuk want in het jaar 1881 wordt hij niet ingeschreven in het register van de nationale militia van de provincie Overijssel wegens "te kleine gestalte". Hij trouwt in 1883 op 31-jarige leeftijd met de even oude Maria Gezina Spies, ook haar ouders zijn van Duitse afkomst. Ze zijn op dezelfde dag in Slagharen geboren. Johan Heinrich 's morgens om elf uur en Maria Gezina 's middags om vier uur. Grappig is dat de geboorteakten op dezelfde bladzijde staan. De familie Korte en Spies kenden elkaar al lang, want we kunnen zien dat in 1868 bij het overlijden van de opa van Johan Heinrich, de vader van Gezina één van de aangevers was.

Omdat ze niet in staat waren tot betaling van de kosten van de akten voor hun huwelijk wordt er een verklaring van onvermogen afgegeven. Deze verklaring, die veel vaker is afgegeven in deze familie, betekende dat je de kosten niet kon betalen. Dan werd de akte afgegeven op ongezegeld papier. Vaak moest bijvoorbeeld de veldwachter aangeven dat de familie het niet kon betalen. Deze stukken zijn altijd terug te vinden in de huwelijksbijlagen. Deze waren eerder alleen te vinden in het archief in Zwolle. Nu kan men ook via Genver dit soort akten inzien.

Het echtpaar Korte-Spies krijgt zeven kinderen. De eerste vier zijn al voor het wettelijke huwelijk geboren, en kregen daarom in eerste instantie de naam Spies. Doordat ze bij het wettelijke huwelijk de, dan nog levende, kinderen erkennen krijgen deze alsnog de naam Korte. Het echtpaar Korte-Spies staat vanaf 1888 in het bevolkingsregister in Radewijk, gemeente Ambt Hardenberg, onder huisnummer IN56a, maar later is dit nummer doorgestreept en veranderd in reiswagen. Als beroep staat arbeider. Hun eerste twee kinderen staan hier ook in het register ingeschreven. In het bevolkingsregister van 1890-1899 staan ze eerst ingeschreven als wonend in een reiswagen maar later onder huisnummer 86 en daarna 56. Opmerkelijk is dat hier de kinderen niet vermeld worden. Johan Heinrich heeft in Radewijk als stoelenmatter gewerkt. Hij moet erg handig geweest zijn, niet alleen als stoelenmatter, maar ook als rietdekker en later in het repareren van fietsen. Blijkbaar is hij later boerenknecht of arbeider geworden, want

ze leefden tot 1920 in een klein boerderijtje met 4 ha grond in Radewijk. Het gezin was katholiek in het overwegend protestantse Radewijk. Hun, enige katholieke, buurman Plas is naar Geesteren in de gemeente Tubbergen gegaan en is daar een boerderij begonnen. Het was de bedoeling dat hun oudste zoon Johannes Karel Joseph (Johan) met Feem, een dochter van Plas, zou trouwen.

Daarom vertrekt in 1920 het gezin Korte met hun twee zoons naar het katholieke dorp Geesteren, ze nemen daar een oud boerderijtje over. In eerste instantie hebben ze 7 ha grond, hiervan is 5 ha landbouwgrond, de rest is nog woeste grond en dit moesten ze nog eerst ontginnen. Johan Heinrich en Maria Gezina zijn inmiddels beide 58 jaar. Van hun zeven kinderen zijn er nog drie in leven; twee zoons en een dochter.

Het huwelijk van hun zoon Johan met de dochter van Plas zal geen doorgang vinden omdat gebleken is dat Feem Plas een hartkwaal heeft en dus geen 'sterke' vrouw is. Het is dan nog even de bedoeling dat hij met een andere dochter, Anneke, zal trouwen maar daar wil Johan niets van weten. De verhouding tussen de families, inmiddels burens, Korte en Plas werd er o.a. door deze perikelen niet beter op. Datzelfde jaar overlijdt Maria Gezina op 59-jarige leeftijd op 01-08-1921. Vader en zoon wonen dan met zijn tweeën, tot vader Johan Heinrich overlijdt op 30-05-1923, hij is 61 jaar geworden. Acht weken later trouwt Johan, mijn opa, met Euphemia Maria Huis in 't Veld, mijn oma.

Jaren geleden ben ik op goed geluk naar Radewijk gereden. Daar trof ik Bernard Rusken, een man van bijna 90 jaar. Hij kon zich nog herinneren dat het echtpaar Korte-Spies in 1920 naar Geesteren waren verhuisd. Tevens kon hij vertellen dat zijn familie nog naar de begrafenissen was geweest en van hem kreeg ik de twee bidprentjes van mijn overgrootouders. Deze bidprentjes waren niet meer in onze familie.

In een volgende TG het tweede deel.

†

Bid voor de Ziel van Zaliger
JOHAN HEINRICH KORTE,
weduwnaar van
MARIA GESINA SPIES,
geboren te Slagharen den 22sten Maart 1862.
na het ontvangen der H.H. Sacramenten,
overleden te Geesteren den 30sten Mei 1923,
en den 2den Juni d.a.v. begraven op het
R.K. Kerkhof aldaar.

Hoe gelukkig zijn zij, die langzaam en van voren het uur van hunnen dood zien naderen; zou bereiden zij zich meer en meer voor om zalig te sterven. H. Franciscus.

Van krachten uitgeput met een volkomen vertrouwen op God is hij in vrede van hier gescheiden. Gen. 25, 8.

Mijne dierbaren, de dood rukt mij wel weg, maar ik hoop U in den hemel weer te zien; helpt mij door Uw gebeden tot God.

H. Joseph, patroon der Stervenden bid voor hem.

H. Maria, Deur des Hemels, bid voor hem. Genadige Jezus, geef zijne ziel de eeuwige rust.

ONZE VADER — WEES GEGROET.

J. Hemmer, Geesteren.

Bid voor de Ziel van Zaliger
MARIA GEZINA SPIES
echtgenote van
JOHAN HEINRICH KORTE,
geboren te Slagharen den 22 Maart 1862 en na het ontvangen der H.H. Sacramenten der sterfenden overleden te Geesteren den 1 Aug. 1921 en begraven den 5den d.a.v. op het R. K. Kerkhof aldaar.

Zalig de mensch, die de beproeving doorstaat, want als hij beproefd zal zijn, zal hij de kroon des levens ontvangen, die God beloofd heeft aan hen, die Hem beminnen Jac 1: 12.

„De dood is beter dan een bitter leven, en de eeuwige rust beter dan een voortdurende ziekte-lijkhed. Eocl. XXXI: 17.

Het lijden van den tegenwoordigen tijd is van geen waarde bij de toekomstende heerlijkheid, welke in ons geopenbaard zal worden. Rom. VIII.

Dierbare echtgenoot en kinderen, weent niet over mijn dood, verheugt u vaeleer, dat ik in het huis van den hemelschen Vader het loon mijner werken ontvang en daar op u wacht, om met u vereenigd, voor eenwig gelukkig te leven.

Mijn Jesus barmhartigheid.
Onze Vader — Wees Gegroet.
Dat zij ruste in vrede

J. Hemmer, Geesteren.

Convocaties

Enige tijd geleden heeft de afdeling een stapel convocaties van overlijden ontvangen.

Daarvan zijn er nu ruim 1500 geïndexeerd.

U kunt de voornaamste gegevens ervan op de website van de afdeling (twente.ngv.nl) inzien. Zolang we ze nog niet in het GIT kunnen opslaan (ruimtegebrek in het Stadsarchief), kunt u een scan bij de secretaris van de afdeling opvragen. E-mail: secretaris@twente.ngv.nl

Wel even het nummer erbij vermelden.

Mariëken Scholten-Sijes (secretaris NGV-Twente)

Genetische Genealogie

Op 13 oktober was Robert Philipppo bij ons te gast , waarbij hij een zeer leerzame en geanimeerde lezing hield over het toepassen van DNA-onderzoek in de genealogie.

Er waren een paar mensen in de zaal die vragen hadden over voorouders die naar een boerderij waren genoemd. De man huwde een vrouw wiens boerderij het was en de man nam daarmee de naam van de boerderij, bijv. Olde Bornehof aan. Deze naam gaat dan door van vader op zoon tot heden. De echte achternaam van de man kennen we niet, wellicht zijn ouders ook niet. Men ziet dat veel in onze regio en over de grens.

De vraag was hoe kun je met DNA testen erachter komen wie die man is die de vrouw met de boerderij huwde.

Robert Philipppo doet de suggestie dat leden die met dit probleem zitten hun stamboom aan hem mailen en dan kijkt hij ernaar. Het kan een (achternaam) parenteel zijn vanuit de betreffende man die de nieuwe naam bij zijn huwelijk heeft aangenomen en dan moet duidelijk zijn wie de levende mannelijke en vrouwelijke nakomelingen zijn.

Het e-mailadres van Robert Philipppo is: receptie@robus.nl

HOFLAND
 OPTIEK

Nummer één in oogzorg en mode.

**MET HOFLAND
WEER OP SCHERP**

DENEKAMP • EIBERGEN • ENSCHEDE • LOSSER
 OLDENZAAL • HAAKSBERGEN • BORNE

Contactlensspecialisten a.n.v.c.
 Optometristen o.v.n.

www.hoflandoptiek.nl

Een schandaal bij de keuring 1816 in Ootmarsum en Coevorden (1)

Door: Hennie Kok

Inleiding

In 1841 voltooide Nikolaj Gogol zijn enige roman 'Dode zielen', een geschiedenis, dat gerekend wordt tot werelds tophonderd literatuur. De hoofdpersoon Tsjitsjikov gaat bij landeigenaars 'dode zielen' opkopen. Het aanzien van de landeigenaars werd bepaald door het aantal lijfeigenen dat ze bezaten. Er was bij hen weinig animo om gestorven lijfeigenen boekhoudkundig af te schrijven. Een bank was dan nog steeds bereid om op deze op zich 'dode zielen' een lening te verstrekken. Op die manier kon Tsjitsjikov op basis van een fictief vermogen een fortuin vergaren.

Het graaien van Tsjisjikov, een landeigenaar kijkt toe

De zwakte van Tsjitsjikov is dat zijn identiteit zijnde Tsjitsjikov blijft. Toen op een feest één van de beetgenomen landeigenaars hem herkende en zijn frauduleuze werkwijze ter sprake bracht moest Tsjitsjikov de vlucht nemen.

Tsjitsjikov's zielen zijn boekhoudkundig levend maar zijn niet actief levend.

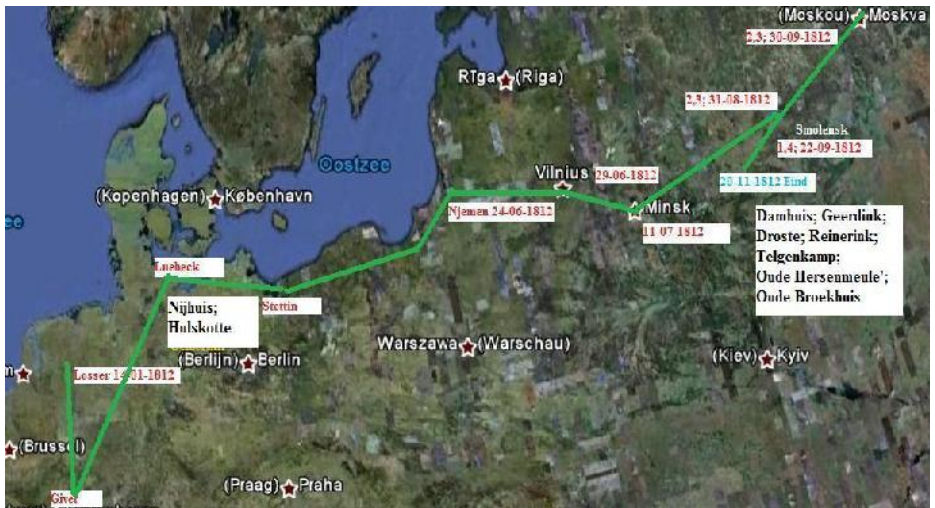
Het volgende verhaal speelt zich af tijdens en na de militaire keuring in maart 1816 in Coevorden. Hier worden een aantal soldaten omgekomen in Rusland en Duitsland, tijdelijk weer tot leven gebracht door fraudeurs als hun eigen identiteit, zij het dat het slechts mogelijk was door medewerking van een lagere lokale overheid. Deze oplichters treden met die identiteit op als remplaçanten, incasseren de premie en deserteren na een tweetal dagen door waarschijnlijk eerst in het nabijgelegen Duitsland onder te duiken. De hogere overheid tastte vervolgens in het duister omdat ze de ware identiteit van de fraudeurs nooit meer konden achterhalen.

Deze oplichting is nu pas na tweehonderd jaar aan de vergetelheid ontrukkt. Het interessante van historisch onderzoek is dat vanwege het ontbreken van gegevens de historicus vaak genoodzaakt is om een eigen verklaringsmodel te ontwikkelen. Aan die verklaring blijven dan vaak nog veel onzekerheid kleven. Soms treedt ook het tegendeel op. Het kan zijn dat de geschiedkundige gegevens vindt uit een bron waarover de overheid, die destijds een misdaad probeerde te ontrafelen, niet beschikte. Zoiets is ook hier gebeurd. In dit verhaal wordt beschreven hoe de ontrafeling van deze oplichting verlopen is.

Het 33ste Regiment Lichte Infanterie

Direct na de annexatie van het Koninkrijk Holland half 1810 door Napoleon werd ook het beroepsleger geïntegreerd in het Franse leger. Een aantal Regimenten bleven aanvankelijk in zijn geheel bestaan maar kregen wel andere namen. Zo ook het Oud-Hollandsche 3de Regiment Jagers. Het werd omgedoopt tot het 33ste Regiment Lichte Infanterie. Even later begin 1811 werd de dienstplicht ingevoerd wat er toe leidde dat het 33ste Regiment aanzienlijke uitbreiding kreeg door

opname van dienstplichtigen. Bijna 60 Twentenaren geboren rond 1790 werden begin 1812 in het regiment opgenomen. Een aantal van hen, een twaalfstal, werden overgeplaatst naar het Regiment Belle-Isle. Dat legeronderdeel bleef als dekking van de aanvoerlijnen in Polen achter. Van hen zijn er een aantal naar Twente teruggekeerd. Verder waren er een zestal in hospitalen overleden en een aantal waren gedeserteerd. De overigen, een dertigtal trokken half juni Rusland binnen. Twee van de vier bataljons bereikten eind september Moskou maar moesten eind oktober toen de stad in lichterlaaie stond de terugtocht in bizarre winterse omstandigheden weer verlaten. In Smolensk kwamen de bataljons weer samen, zij het dat ze al enorme verliezen hadden geleden door gevechten en weersomstandigheden. Nadat de stad Smolensk was verlaten kwam het regiment op 18 november 1812 in gevecht met de Russen en werd totaal vernietigd.

De route van het 33ste regiment

In totaal waren er 28 Twentenaren bij het eindgevecht betrokken. Een aantal zijn krijgsgevangen gemaakt maar er zijn slechts zeven Nederlandse soldaten teruggekeerd onder wie Gerardus Schoppen uit Oldenzaal. Anderen onder wie Everardus Damhuis bleven vermist.

Gerardus Schoppen

Een van de weinige dienstplichtigen die op 2 november 1812 uit de hel van Smolensk terugkwamen was Gerardus Schoppen, Matricule No 4567. Zoals zoveel dienstplichtigen die teruggekomen waren uit Napoleontische krijgsdienst zag Gerard de terugkeer naar het leger als een betere levensvervulling dan zijn leven te slijten als arbeider. Hij werd plaatsvervanger van Gerrit Jan Hakkers wonende te Gramsbergen. Deze had het uitermate ongunstige lot No 2 getrokken. Hij trad in dienst op 26 maart 1816 als fuselier in het Vierde Regiment Nationale Militie Infanterie nummer 3119 in Coevorden. Op 13 juni 1816 ging hij over naar het Derde Bataljon Artillerie Nationale Militie nummer 959. Hij verliet de dienst op 15 maart 1821 met paspoort. Drie jaar later trouwde hij met Euphemia Peterink en na haar overlijden op 20 augustus 1843 trouwde hij voor de tweede keer met Johanna Jannink uit Tubbergen. Op 18 februari 1855 overleed hij.

Bij analyse van het stamboek van het vierde regiment bleek dat op dezelfde 26 maart 1816 een andere dienstplichtige van het 33ste Regiment zich als remplaçant had gemeld en wel Everhardus Damhuis uit Noordeurningen bij Denekamp. De Historische Vereniging van Denekamp vond echter geen spoor van terugkomst van deze militair. Vraag: Is hij wel teruggekeerd?

Een eerste analyse

Met als voornaamste doel het kunnen opsporen van deserteurs wordt tijdens de keuring van militairen een profiel gemaakt. Deze bestaat uit het meten en registreren van de lengte en gezichtskenmerken als kleur en vorm van haren, wenkbrauwen, mond en ogen etc. Door vergelijk van dat profiel tussen het geregistreerde in het 33ste Regiment en dat van het 4de Regiment van de Landmilitie bleek dat er overeenstemming was bij Gerardus Schoppen en duidelijke verschillen bij Everardus Damhuis. Doopgegevens klopten zowel die van Everardus als die van Gerardus.

	Gerardus Schoppen		Everardus Damhuis	
	33 ^{ste}	Militie	33 ^{ste}	Militie
Lengte	175	175	170	165
Gezicht	ovaal	vol	ovaal	ovaal
Voorhoofd	plat	rond	hoog	rond
Ogen	blauw	lichtblauw	bruin	grijs
Neus	klein	klein	welgevormd	gewoon
Mond	gemiddeld	groot	gewoon	gewoon
Kin	rond	rond	rond	spits
Haar	bruin	lichtbruin	bruin	blond
Wenkbrauwen	bruin	lichtbruin	bruin	blond
Merkbare tekenen	Een weinig pokdalig	Een weinig pokdalig	geen	geen

In de tabel van Gerardus Schoppen is het evident: de Gerardus Schoppen van het 33ste en van de Militie zijn dezelfde. Bij Everardus is de persoon van de militie zeer waarschijnlijk een andere. Bij nogmaals controle van het Militie stamboek was er sprake van een opzienbare ontdekking.

Een intrigerende ontdekking

In het militiestamboek zijn de nummers 3186 tot 3198 (13 stuks) bijna allemaal registraties van plaatsvervangers totaal 12 gevallen. Hun naam, hun geboortedatum en de namen van hun ouders zijn correct. Maar van slechts één persoon; Gerrit Jan Beernink is zijn latere levensloop tot nu toe gevonden op Genlias. Een aantal personen als Lucas Vreehuis, Everhardus Damhuis, Johannes Steggink en Hermanus Spiekers waren opgenomen in het Franse leger. Er zijn geen meldingen dat ze zijn teruggekomen. Lambertus Meijer was in de Franse tijd volledig afgekeurd omdat hij imbeciel bleek te zijn. De grote vraag is of van deze 11 personen, exclusief Beernink en Nieuwkerken, de laatste zat in bovengenoemde reeks als dienstplichtige, wel de echte personen waren ofwel dat volkomen vreemden zich daarvoor uitgaven. Als dat niet zo zou zijn dan speelde natuurlijk maar één motief: geld incasseren ten koste van degenen die ze voorgaven te willen

vervangen. Een extra indicatie was dat acht van hen binnen één maand alweer verdwenen waren. Negen van de geremplaceerden kwamen uit Tubbergen of Ootmarsum, plaatsen bekend om hun antimilitaristische instelling. Een eerste gedachte is natuurlijk dat het hier gaat om een oplichtingzaak. Ambtenaren uit Ootmarsum gaven identiteitsbewijzen uit van personen waarvan ze dachten dat ze niet meer leefden. Dienstplichtigen uit Tubbergen en Ootmarsum werden door die ambtenaar duidelijk gemaakt dat als ze hem een kleine som geld gaven hij zou zorgen dat er een vervanger zou komen. Er waren altijd een schare vreemdelingen op de keuringsdag in Oldenzaal en in Coevorden om een graantje mee te pikken.

Maar is het zo gegaan? Er zijn allerlei andere mogelijkheden. Maar wellicht is het beter om uit te zoeken wie de mensen waren waarvan de profiteurs hun identiteit aannamen

De elf 'dode' zielen

De volgende personen zouden zich als remplaçanten hebben aangeboden:

1. Bernardus Johannes Mensink * 21-01-1786 Ootmarsum zoon van Gerrit en Euphemia;
2. Lucas Frederik Bogt alias Vreehuis * 03-11-1784 Lattrop zoon van Hendrik en Dine Vreehuis † 9 september 1813 Silezië;
3. Johannes Steggink * 26-11-1790 Ootmarsum zoon Lambertus en Berendina Oude Roerink, zat bij de marine;
4. Pieter Jansen * 08-07-1792 De Leek maar woont in Ootmarsum zoon van Jan en Jaapjen Jacobs;
5. Everhardus Damhuis * 18-03-1790 Noord Deurningen zoon van Lambert en Christina Wiefferink, gevangen op 20 november 1812 Smolensk;
6. Hermanus Spiekers of Spikker * 15-05-1791 Brekkelenkamp zoon van Maximiliaan en Gezina Heijne;
7. Gerrit Jan Boerrigter * 16-03-1788 Ootmarsum zoon van Johannes en Geertruid Beukerink;
8. Lambertus Meijer * 29-12-1792 Oldenzaal maar wonende Tubbergen zoon van Wilhelm en Johanna

- Keyser, in Franse tijd voorjaar 1812 afgekeurd als zijnde imbeciel;
9. Bernardus Bodde * 17-04-1786 Ootmarsum zoon van Gerrit en Aleida Ribberink;
 10. Gerardus Mastebroek of Haamberg * 24-01-1793 Hesinge zoon van Lucas en Euphemia Veltsnijders
 11. Jan Hendrik Meijers * 23-09-1790 Tubbergen zoon van Johannes en Johanna Oude Sandhuis

Samenvatting

Over de ware toedracht bestaan al een paar interessante documenten. Een aantal jongelieden bijvoorbeeld moesten alsnog opkomen want een aantal van de remplaçanten hadden al het hazenpad gekozen. Het trieste was dat zij ook nog gelden aan de regering moesten betalen als compensatie van gemaakte kosten. De jongens kwamen uit arme gezinnen die dachten dat ze door een koopje uit de dienst konden blijven. Volgende keer wordt uitvoerig teruggekomen over de wijze waarop die keuring heeft plaatsgehad. Aan de lezer wordt gevraagd of ze iets naders weten over de elf 'dode' zielen. Wellicht leefden er toen nog een paar.

Ambachtelijke lijstenmakerij meer dan 2000 voorbeeldlijsten

Let op! Wij zijn verhuisd naar Hengelo
Drienerbeekweg 30
7557 AN Hengelo
074-242 37 57 / 06 54 66 13 87

Laat uw oude documenten door ons reproduceren en inlijsten:

- * Een uniek kunstwerk aan de muur
- * Het origineel kan veilig in de kluis
- * Meerdere exemplaren mogelijk: de rest van de familie kan er ook een krijgen
- * Niet van echt te onderscheiden, vaak mooier dan het origineel

e-mail: info@fotogaleriekistemaker.nl
www lijstenmakerijkistemaker.nl
www.fotogaleriekistemaker.nl

Bijeenkomsten NGV afdeling Twente

Voor het komende winterseizoen kunt u voor onze bijeenkomsten de volgende data in 2013 noteren: 12 januari, 16 februari, 9 maart, 13 april en 11 mei.

Let op! In februari is het de derde zaterdag van de maand i.v.m. de carnavalsoptocht in Borne.

Op 9 maart 2013 zal Piet Albers een lezing verzorgen over de geschiedenis van de Emslandkampen.

Bij de Emslandkampen gaat het over de internering van o.a. Duitsers in het grensgebied vanaf Nordhorn naar het noorden vlak bij de Nederlandse grens: een geschiedenis over de jaren 1935-1945 die nauwelijks beschreven is.

Alle bijeenkomsten vinden plaats in de Stefans-Hof, Grotestraat 207 te Borne.

Het vrije gedeelte van bijeenkomsten begint om 13.00 uur.

De lezingen beginnen om 14.00 uur en eindigen om 16.00 uur. Tijdens de bijeenkomsten zijn, in principe, aanwezig: het bestuur; documentatie in de vorm van de leestafel; algemene afdelings- en NGV-informatie; onderzoeksgegevens van de NGV Contactdienst en de Genealogische Databank Twente (GDT). Meestal zijn boeken van de Overijsselse Bibliotheekdienst, die betrekking hebben op het onderwerp van de lezing, aanwezig.

Zie voor verdere informatie over de lezingen onze website: twente.ngv.nl en dan klikken op Afd. agenda.

TG nummer 1 – 2013

De volgende TG verschijnt eind maart. Mocht u kopij willen aanleveren, dan is de sluitingstermijn hiervoor 6 februari.

Artikelen het liefst als platte tekst aanleveren, dus zonder opmaak. Foto's en dergelijke s.v.p. separaat meesturen als jpg bestand.

U kunt uw bijdrage mailen naar twentegenea@gmail.com

**Persoonlijk maatwerk
volgens de financiële managers**

HYPOTHEEK & FINANCIERINGEN VERZEKERINGEN, BELASTING ADVIES

Reygerhofftehoek 68
7546 KC Enschede

Telefoon 053 4782053
Mobiel 0653960460

info@definancielemanagers.nl
www.definancielemanagers.nl

Oostwal 6
Oldenzaal
Tel: 0541-537011

Erkend schoenconsulent

- ☺ **ruim assortiment in comfort schoenen.**
- ☺ **diverse breedtematen: E t/m M.**
- ☺ **eerlijk advies.**
- ☺ **uitstekende service: oa. huisbezoek.**
- ☺ **bijna alle modellen geschikt voor eigen (steun)zolen.**
- ☺ **Carintpas 10% korting op niet afgeprijsde schoenen.**

www.schoenmaker-voetcomfort.nl

- & Begeleiding en advisering bij aankoop en verhuur
- & Begeleiding en advisering bij huur en verhuur
- & Taxaties
- & Planvisie
- & Bedrijfsonroerend goed
- & Nieuwbouw
- & Hypotheken
- & Vastgoedbeheer

Bisschopstraat 18
 7571 CZ Oldenzaal
 Tel. 0541 – 522022
www.etpmakelaars.nl

Inkoop van goud, sieraden en munten

**Het betrouwbaarste adres
in de regio voor:**

- Sloopgoud en zilver
- Beleggingsmunten
- Baren goud en zilver
- Munten en penningen

Fa. den Riet
Heutinkstraat 20
7512 GM Enschede

Tel.: 053-4312567
E-mail: denriet@home.nl
www.goud-inkoop-enschede.nl

Nederlandse Genealogische Vereniging. Opgericht 1946.

Correspondentieadres: NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.
Bibliotheek en andere diensten: Papelaan 6, 1382 RM Weesp.

Afdeling Twente. Opgericht 1984. De afdeling omvat de volgende gemeenten:
Almelo, Avereest, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn,
Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Ommen, Rijssen-Holten, Tubbergen,
Twenterand, Wierden, Dalfsen, Olst-Wijhe, Raalte en de voormalige gemeente Bathmen.
Afdelingswebsite: <http://twente.ngv.nl>

Bestuur van de afdeling:

- Voorzitter : Jan Oude Munnink, aanspreekpunt in het bestuur m.b.t. de website,
Twente Genealogisch en Iustrum 2014. Afgevaardigde van de afdeling.
Koppelboerweg 2, 7587 NV De Lutte. 0541-511774
e-mail: koppelboer@hetnet.nl
- Secretaris : Marieken Scholten-Sijjes.
Anjelier 7, 7621 AK Borne. 074-2670256
e-mail: secretaris@twente.ngv.nl
- Penningmeester : Ben Schothuis, coördinator cursussen.
Het Loo 39, 7608 DM Almelo. 0546-862675
e-mail: penningmeester@twente.ngv.nl (functioneel) bjgschothuis@home.nl (privé)
- Lid : Johan Leushuis, aanspreekpunt in het bestuur m.b.t. Genealogisch
Informatiecentrum Twente (GIT).
Woolderweg 65, 7622 JR Borne. 074-2667229. e-mail: jleushuis@hetnet.nl
- Lid : Jan Aaldenberg, coördinator Twentse Voorouder Dag. Rembrandtlaan 84, 7606 GN
Almelo. 0546-815950. email rails@hetnet.nl

Plaatsvervangend Afgevaardigde Algemene Ledenvergadering NGV:

- Ton Boswenger, Kamille 7, 7621 AV Borne, 074-3490969, tonboswenger@kpnmail.nl

Genealogisch correspondent:

- Anton Hilgerink, Reygershöltehoek 68, 7546 KC Enschede, 053-4765253
e-mail: correspondent@home.nl

Redactie Twente Genealogisch (TG)

Gerda Schepers eindredacteur, Titia Tjeerdsma, Georges Schafraad, Hennie Kok en Otto Huizinga.

Kopij TG: de redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen voor TG in te korten, aan te passen of te weigeren. Dit geschiedt vanzelfsprekend alleen in/na overleg met de auteur. E-mail redactie: twentegenea@gmail.com

Genealogisch Informatiecentrum Twente (GIT). Stadsarchief gemeentehuis Enschede, Langestraat 24.

Bezorging en adreswijziging

Voor informatie over bezorging kunt u contact opnemen met de redactie van Twente Genealogisch. Adreswijzigingen, opgave nieuwe leden en opzeggingen uitsluitend naar de NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.

Dit mededelingenblad wordt gratis toegezonden aan de leden van de NGV - afdeling Twente en aan de NGV-leden van andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap zijn aangegaan.

Abonnementen op dit blad kunnen worden aangegaan door overmaking van 12,50 euro uitsluitend op girorekening 5582643 t.n.v. penningmeester NGV te Almelo.

Het in dit contactblad gepubliceerde mag slechts worden overgenomen met toestemming van de schrijver en vermelding van de bron Twente Genealogisch ISSN 138-0787.

Omslag: mevr. G. Beltman – de Groot